

บทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน
ของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2554

บทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน
ของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์วิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2554

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทร์วิโรฒ

บทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน
ของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์วิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2554

อัญชลี คำฝัน. (2554). *บทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์: รองศาสตราจารย์ ดร. ทศนา แสงศักดิ์.

การวิจัยในครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบบทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาในสังกัดเมืองพัทยา โดยรวมและรายด้าน ประกอบด้วย ด้านการนำการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ชุมชน ด้านการเป็นแหล่งวิทยากรของชุมชน ด้านการเป็นแหล่งส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรม และด้านการเป็นศูนย์รวมเกี่ยวกับความรู้ด้านอาชีพของชุมชน จำแนกตามสถานภาพหน้าที่ อายุ และคุณวุฒิทางการศึกษา

กลุ่มเป้าหมายที่ศึกษาครั้งนี้ เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาจำนวน 108 คน และบุคลากรครูสังกัดเมืองพัทยา จำนวน 242 คน รวมทั้งสิ้น 350 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบค่าที (t-test) สถิติทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One – Way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า

1. บทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา โดยรวม และรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ ด้านการเป็นแหล่งวิทยากรของชุมชน ด้านการเป็นแหล่งส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรม ด้านการเป็นศูนย์รวมเกี่ยวกับความรู้ด้านอาชีพของชุมชน และด้านการนำการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ชุมชน

2. การเปรียบเทียบบทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา พบว่าจำแนกตามสถานภาพหน้าที่โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และจำแนกตามวุฒิการศึกษาโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนจำแนกตามอายุโดยรวมไม่แตกต่างกัน

THE ROLES OF THE SCHOOLS UNDER PATTAYA CITY ON BUILDING
SCHOOL AND COMMUNITY RELATIONS

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Educational Administration
at Srinakharinwirot University

May 2011

Anchalee Khamfan. (2011). *The Roles of the Schools under Pattaya City on Building School and Community Relations*. Master' s Project, M. Ed. (Educational Administration). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Project Advisor: Assoc.Prof. Dr. Thasana Swaengsakdi.

This research aims to study and compare the roles of the schools under Pattaya City on building school and community relations as a whole and individual aspects, i.e. leading change in community, being community trainers, promoting traditions and cultures, being a center of community occupation knowledge. The comparisons were conducted by obligations, ages, and education qualifications. The target population of this study consisted of 108 basic school education committees and 242 school teachers under Pattaya City, totally 350 persons. The samples were selected by the stratified random sampling. The instrument used for data collection was a 5-level rating scale questionnaire with an alpha reliability of 0.97. The statistics used for data analyses were frequency, percentage, means and standard deviation. The statistics used for the comparisons of means were t-test, One-Way Analysis of Variance (One-Way ANOVA).

The results of the research were as follow.

1. The roles of the schools under Pattaya City on building school and community relations as a whole and individual aspects were at the high level. The aspects arranged in scored mean descending order were as follow: being community trainers, promoting traditions and cultures, being a center of community occupation knowledge, and leading change in community.

2. The roles of the schools under Pattaya City on building school and community relations as a whole compared by the samples' obligations were found to be significantly different at .01 level. When compared by the samples' education qualifications were found to be significantly different at .05 level while compared by the samples' ages were not found to be different.

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการ
สอบได้พิจารณาสารนิพนธ์เรื่อง บทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษา
กับชุมชนของสถานศึกษาในสังกัดเมืองพัทยา ของ อัญชลี คำฝั้น ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร. ทศนา แสงศักดิ์)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พวงรัตน์ เกษรแพทย์)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(ดร. มาศรี สุธานิติ)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์

(ดร. สมชาย เทพแสง)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์

(รองศาสตราจารย์ ดร. ทศนา แสงศักดิ์)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร.องอาจ นัยพัฒน์)

วันที่ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2554

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ เสร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความอนุเคราะห์และความกรุณาอย่างยิ่ง จาก รองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนาศาสตร์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ที่อุทิศเวลาให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบปรับปรุงแก้ไข ให้ข้อคิด รวมถึงเอาใจใส่และให้กำลังใจในการทำงานวิจัยฉบับนี้ตลอดมา ผู้วิจัย ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนาศาสตร์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ อาจารย์ ดร.มารศรี สุธานิธิ และอาจารย์ ดร.สมชาย เทพแสง คณะกรรมการ พิจารณาโครงการสารนิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนาศาสตร์ อาจารย์ ดร.มารศรี สุธานิธิ อาจารย์ ดร.สมชาย เทพแสง คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ที่ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการทำสารนิพนธ์ ให้ถูกต้องและมีคุณภาพตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

ขอขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญ และสละเวลาอันมีค่าในการตรวจสอบ แก้ไข และให้คำแนะนำเพื่อให้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยสมบูรณ์และมีคุณภาพ นอกจากนี้ขอขอบพระคุณ คณะครูในสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ให้ความอนุเคราะห์และให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลเพื่อการวิจัย

ท้ายสุดนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ครู อาจารย์ที่ได้อบรมสั่งสอน ชี้แนวทางที่ดี ตลอดจนประสาทวิชาความรู้ แก่ผู้วิจัยตลอดมา และขอขอบคุณพี่ ๆ น้อง ๆ เพื่อน ๆ นิสิตปริญญาโท (การบริหารการศึกษา) รุ่นที่18 ที่คอยเป็นกำลังใจให้ตลอดระยะเวลาที่ศึกษาและทำงานวิจัย คุณค่า หรือคุณประโยชน์อันใดที่เกิดจากการวิจัยครั้งนี้ ขอมอบแต่พระคุณของบิดามารดา อีกทั้งคุณอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

อัญชลี คำฝั้น

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	4
ความสำคัญของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย	7
สมมติฐานการวิจัย.....	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....	11
การจัดการศึกษาของเมืองพัทยา.....	15
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน.....	19
ความหมายความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน.....	20
หลักการและทฤษฎีเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน..	22
ความมุ่งหมายของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน.....	23
ความสำคัญและความจำเป็นในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง สถานศึกษากับชุมชน.....	26
วิธีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน.....	29
องค์ประกอบที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน.....	33
ปัญหาและอุปสรรคในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน.....	34
ความเป็นมาของคณะกรรมการสถานศึกษา.....	35
บทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน.....	36
นำการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ชุมชน.....	40
เป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน.....	45

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
แหล่งส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรม.....	52
เป็นศูนย์รวมเกี่ยวกับความรู้ด้านอาชีพ.....	58
สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	63
สถานภาพหน้าที่.....	63
อายุ.....	63
วุฒิการศึกษา.....	64
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	64
งานวิจัยในประเทศ.....	64
งานวิจัยต่างประเทศ.....	68
3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	72
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	72
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	73
การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	74
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	75
การจัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล.....	75
สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล.....	76
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	78
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	78
การนำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูล.....	79
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	79
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ แบบสอบถาม.....	79

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 (ต่อ)	
ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบบทบาทของสถานศึกษาในการสร้างควม สัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา.....	81
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	93
สรุปผลการวิจัย.....	95
การอภิปรายผล.....	96
ข้อเสนอแนะ.....	101
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	101
บรรณานุกรม.....	103
ภาคผนวก.....	112
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์.....	146

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง แบ่งตามสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา.....	73
2 จำนวนความถี่และร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม สถานภาพ หน้าที่ อายุ และวุฒิการศึกษา.....	80
3 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของบทบาทของสถานศึกษาใน การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาสังกัด เมืองพัทยา โดยรวมและรายด้าน.....	81
4 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานบทบาทของสถานศึกษา ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษา สังกัดเมืองพัทยา ด้านการนำการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ชุมชน เป็นรายด้านและ รายข้อ.....	82
5 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานบทบาทของสถานศึกษา ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษา สังกัดเมืองพัทยา ด้านการเป็นแหล่งวิทยากรของชุมชน เป็นรายด้านและ รายข้อ.....	83
6 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานบทบาทของสถานศึกษา ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษา สังกัดเมืองพัทยา ด้านการส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรม เป็นด้านและ รายข้อ.....	85
7 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานบทบาทของสถานศึกษา ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษา สังกัดเมืองพัทยา ด้านการเป็นศูนย์รวมเกี่ยวกับความรู้ด้านอาชีพของชุมชน เป็นรายด้านและรายข้อ.....	86
8 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยบทบาทของสถานศึกษาในการสร้างสัมพันธ์ ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา โดยรวมและ รายด้าน จำแนกตามสถานภาพหน้าที่.....	88

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
9 ค่าเฉลี่ยบทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา จำแนกตาม อายุ.....	89
10 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว บทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา จำแนกตามอาชีพ.....	90
11 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยบทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามวุฒิการศึกษา.....	91

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	9
2 โครงสร้างการบริหารสำนักการศึกษาเมืองพัทยา.....	17

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การจัดการศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนเป็นเครื่องมือส่งผ่านความรู้ไปสู่การพัฒนาคนให้มีคุณภาพ อันนำไปสู่การพัฒนาและการปรับสภาพความเป็นอยู่ ทำให้มนุษย์สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมและปรับตัวเข้ากับสังคมได้อย่างเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ รูปแบบการจัดการศึกษาที่ดีควรมีแนวทางที่สอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เป็นจริงมีความเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ สภาพสังคม ชุมชน วัฒนธรรมประเพณีของประเทศ อันจะนำไปสู่การสร้าง ความสมดุลต่อการพัฒนาประเทศในทุกๆ ด้าน และถือเป็นการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าแก่ประเทศไทย เพื่อให้การศึกษาเป็นกระบวนการที่พัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทยให้เป็นไปตามแนวทางที่พึงประสงค์ ดังพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 เน้นรูปแบบการจัดการศึกษาโดยมีการใช้คำว่า “การมีส่วนร่วม” โดยระบุว่าในการจัดการศึกษาที่ยึดหลักการให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ในมาตรา 8 จึงกำหนดหลักในการจัดการศึกษาเพื่อให้ประชาชนได้รับการศึกษาตลอดชีวิต โดยมีการพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่องและให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาประกอบด้วย 3 รูปแบบ (มาตรา 15) คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาเฉพาะรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือทั้ง 3 รูปแบบก็ได้ ส่วนในมาตรา 29 กล่าวถึงหน้าที่ของสถานศึกษาในการจัดการศึกษาให้กับชุมชนว่า “ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัวยุ ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน ” (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.2542 : 11-33)

การจัดการศึกษาก่อนหน้าพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 นั้น สังคมไทยได้เริ่มสนใจต่อแนวทางการประสานความร่วมมือในการจัดการเรียนรู้แก่เด็กและเยาวชนระหว่างบ้าน-วัด-โรงเรียน โดยมีรูปแบบการนำไปปฏิบัติต่างๆ กันตามบริบทของสถานศึกษาแต่ละแห่งแต่ละท้องถิ่น หลังจากเข้าสู่การปฏิรูปการศึกษาก็เกิดกระแสการปฏิรูปสถานศึกษา หลักสูตรการเรียนการสอน ครูและบุคลากรทางการศึกษา และการบริหารจัดการ สังคมเกิดความตื่นตัวในกลุ่มผู้ปฏิบัติงานด้านการศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องมากยิ่งขึ้น

ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเริ่มตระหนักและให้ความสำคัญกับการศึกษามากขึ้น ถึงแม้ว่าจะเกิดกระแสตื่นตัวต่อการปฏิรูปการจัดการศึกษามากขึ้น แต่เมื่อพิจารณาระดับโครงสร้างของสถานศึกษา ยังพบปัญหาอยู่อีกมาก ซึ่งสิทธิชัย สำเนากลาง (2549: 1-2) กล่าวถึงปัญหาในระดับโครงสร้างการบริหารการศึกษาว่า “ในส่วนของที่ไม่เข้าใจว่าการมีส่วนร่วมนั้นมีมิติมากกว่าการให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางความร่วมมือและความร่วมมือที่มีความหมายแตกต่างจากการมีส่วนร่วม รวมถึงการมองไม่เห็นภาพการเชื่อมโยงบทบาทของการศึกษา ทั้งในระบบกับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่บูรณาการไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต”

การบริหารสถานศึกษาจะประสบผลสำเร็จได้นั้นจึงต้องได้รับการสนับสนุนจากหลายๆ แหล่งที่สำคัญได้แก่ ชุมชน ผู้ปกครอง องค์กรท้องถิ่น และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสถานศึกษาในฐานะเป็นสถาบันหลักในการจัดการศึกษาต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบของการจัดการศึกษาให้เปิดกว้างขึ้นเพื่อสนองเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ. 2545 ในเรื่องของการศึกษาตลอดชีวิต สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีบทบาทและการวางแผนในการบริหารงาน จัดกระบวนการเรียนรู้ที่เปิดกว้างออกสู่ชุมชน ปรับความคิด เพื่อให้การนำผู้เรียนออกสู่ชุมชนมีความเป็นไปได้ ถือเป็นสะพานเชื่อมโยงให้สถานศึกษาและชุมชนมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกัน เยาวชนของเราจะได้รับการปลูกฝังให้รักท้องถิ่นที่เขาอยู่ มองเห็นคุณค่าและปัญหาที่หมู่บ้านของเขาผู้เรียนจึงพร้อมที่จะเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน และในอนาคตเขาจะได้เป็นพลังเกื้อหนุนให้ชุมชนเข้มแข็ง ซึ่งจะเกิดผลย้อนกลับมาสู่ชีวิตที่สงบสุขของตนเองและครอบครัว (สุมน อมรวิวัฒน์. 2544: 1 - 5) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ปรีชา คัมภีร์ปกรณ์ (2544: 122 - 123) ได้กล่าวถึงบทบาทของโรงเรียนต่อชุมชนที่จะเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน คือ “นำการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ชุมชน เป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน แหล่งส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรม เป็นศูนย์รวมเกี่ยวกับความรู้ด้านอาชีพ” และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สามารถ รอดสำราญ. (2546: 89) ที่กล่าวว่า “การใช้แหล่งการเรียนรู้ที่เป็นแหล่งวิทยาการโรงเรียนยังมีการนำไปเชื่อมโยงกับสาระในแต่ละวิชาน้อย จึงควรมีการพัฒนาปรับปรุงให้มีความสำคัญในด้านนี้มากขึ้น” สอดคล้องกับ มงคล รุณธาดู (2542: 99 - 101) ที่พบว่า “การปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนต้องมีการให้บริการชุมชนในด้านบริการ ด้านอาคารสถานที่ ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านบริการข่าวสารข้อมูล ด้านการให้บริการด้านสวัสดิการ ด้านวิชาการและบริการด้านอาชีพ ดังนั้นผู้บริหารจะต้องเป็นผู้แสวงหาทรัพยากรจากภายนอกร่วมมือกับหน่วยงานราชการอื่นด้วย”

ดังนั้นความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนเป็นการร่วมมือกันของผู้บริหาร ครู ผู้เรียน ผู้นำชุมชนและสมาชิกชุมชนในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งโดยการดำเนินการนั้นมีลักษณะเป็นกระบวนการ มีขั้นตอนที่จะให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความยั่งยืนในความสัมพันธ์ของ

ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีหลากหลายตามกิจกรรมที่ทำซึ่งนอกเหนือจากเป็นการสร้างประสิทธิภาพในการศึกษาแล้ว ยังสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนด้วยการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนจึงเป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ เป็นไปตามความต้องการของท้องถิ่น โดยให้สถานศึกษาใช้ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดประโยชน์และส่งเสริมให้สถานศึกษา ประชาชนร่วมมือกันพัฒนาชุมชนของตนเอง (ทัศนาศาสตร์, 2549: 97)

สำนักงานการศึกษาเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี เป็นหน่วยงานที่มีขนาดใหญ่ มีสถานศึกษาในสังกัดถึง 11 แห่ง ได้แก่ ได้แก่ โรงเรียนเมืองพัทยา 1 (เจริญ พิศลยบุตรราษฎร์บำเพ็ญ) โรงเรียนเมืองพัทยา 2 (เจริญราษฎร์อุทิศ) โรงเรียนเมืองพัทยา 3 (วัดสว่างฟ้าพุทธาราม) โรงเรียนเมืองพัทยา 4 (วัดหนองใหญ่) โรงเรียนเมืองพัทยา 5 (บ้านเนินพิทยาทน) โรงเรียนเมืองพัทยา 6 (วัดธรรมสามัคคี) โรงเรียนเมืองพัทยา 7 (บ้านหนองพังแค) โรงเรียนเมืองพัทยา 8 (พิทยานุกูล) โรงเรียนเมืองพัทยา 9 (วัดโพธิ์สัมพันธ์) โรงเรียนเมืองพัทยา 10 (บ้านเกาะล้าน) และโรงเรียนเมืองพัทยา 11 (มัธยมสาธิตพัทยา) มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยาทั้ง 11 แห่ง ในปีการศึกษา 2553 จำนวน 143 คน มีบุคลากรครูในสังกัดเมืองพัทยา 618 คน และผู้บริหารสถานศึกษา 20 คน

สถานศึกษาในสังกัดเมืองพัทยามีการประกันคุณภาพภายในโดยสำนักงานการศึกษาซึ่งเป็นต้นสังกัด โดยใช้เกณฑ์มาตรฐานการประกันคุณภาพตามเกณฑ์ของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น โดยเฉพาะมาตรฐานที่ 23 และ 24 ที่กล่าวถึงบทบาทของชุมชนต่อการพัฒนาสถานศึกษา พบว่าสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยาทุกแห่ง มีปัญหาในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน โดยเฉพาะการเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน การส่งเสริมอาชีพให้กับคนในชุมชน ตลอดจนการสร้างควมพึงพอใจที่ดีต่อชุมชน ทั้ง ๆ ที่สถานศึกษาเป็นศูนย์กลางของชุมชน (เมืองพัทยา, 2552: 32)

จากสภาพการดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาบทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและของบุคลากรครูใน 4 ด้าน คือ ด้านการนำการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ชุมชน ด้านการเป็นแหล่งวิทยากรของชุมชน ด้านการเป็นแหล่งส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรม และด้านการเป็นศูนย์รวมเกี่ยวกับความรู้ด้านอาชีพของชุมชน พร้อมทั้งเปรียบเทียบบทบาทดังกล่าวตาม สถานภาพหน้าที่ อายุ และวุฒิการศึกษา ซึ่งผลจากการวิจัยในครั้งนี้ จะเป็นแรงผลักดันให้สถานศึกษาเกิดความตระหนักในบทบาทของตนที่จะจัดการศึกษาโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วยการส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และก่อให้เกิดประสิทธิผลในระบบการศึกษามากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาบทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา 4 ด้าน คือ ด้านการนำการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ชุมชน ด้านการเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน ด้านการเป็นแหล่งส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรม และด้านการเป็นศูนย์รวมเกี่ยวกับความรู้ด้านอาชีพของชุมชน
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา จำแนกตามสถานภาพหน้าที่ อายุ และวุฒิการศึกษา

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ จะทำให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของสถานศึกษา ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา อันเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้องในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน รวมไปถึงใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการสานความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนเพื่อก่อประโยชน์แก่การจัดการศึกษาที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้อยู่ในขอบเขตของเนื้อหา ประชากร กลุ่มตัวอย่างและตัวแปรดังนี้

ขอบเขตของเนื้อหา

ผู้วิจัยมุ่งศึกษาบทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยาใน 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการนำการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ชุมชน 2) ด้านการเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน 3) ด้านการเป็นแหล่งส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรม และ 4) ด้านการเป็นศูนย์รวมเกี่ยวกับความรู้ด้านอาชีพของชุมชน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยาทั้ง 11 แห่ง ในปีการศึกษา 2553 จำนวน 143 คน และบุคลากรครู จำนวน 618 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยาทั้ง 11 แห่ง ในปีการศึกษา 2553 จำนวน 108 คน และบุคลากรครู จำนวน 242 คน ได้มาโดยมีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ตามตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1979: 608) ใช้สถานศึกษาเป็นชั้น ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยาทั้ง 11 แห่ง ในปีการศึกษา 2553 จำนวน 108 คน และบุคลากรครู จำนวน 242 คน รวม 350 คน

ขั้นที่ 2 สุ่มตัวอย่างคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้วิธีแบบแบ่งชั้น(Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนโดยใช้สถานศึกษาเป็นชั้นในการสุ่ม (strata) และสุ่มตัวอย่างบุคลากรครู โดยวิธีแบบแบ่งชั้น(Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนโดยใช้สถานศึกษาเป็นชั้นในการสุ่ม (strata)

ขั้นที่ 3 เมื่อได้กลุ่มตัวอย่างแล้ว ดำเนินการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ดังนี้

1. **ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)** ได้แก่ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - 1.1 สถานภาพหน้าที่ จำแนกออกเป็น 2 ประเภท
 - 1.1.1 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 1.1.2 บุคลากรครู
 - 1.2 อายุ จำแนกออกเป็น 3 ช่วง
 - 1.2.1 ต่ำกว่า 35 ปี
 - 1.2.2 ระหว่าง 35 – 45 ปี
 - 1.2.3 มากกว่า 45 ปีขึ้นไป
 - 1.3 วุฒิการศึกษา จำแนกออกเป็น 2 ระดับ
 - 1.3.1 ปริญญาตรีหรือต่ำกว่าปริญญาตรี
 - 1.3.2 สูงกว่าปริญญาตรี

2. **ตัวแปรตาม** (Dependent Variables) ได้แก่ บทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา ใน 4 ด้าน คือ

- 2.1 ด้านการนำการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ชุมชน
- 2.2 ด้านการเป็นแหล่งวิทยากรของชุมชน
- 2.3 ด้านการเป็นแหล่งส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรม
- 2.4 ด้านการเป็นศูนย์รวมเกี่ยวกับความรู้ด้านอาชีพของชุมชน

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะเพื่อดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. **บทบาท** หมายถึง การปฏิบัติของสถานศึกษาที่จะต้องปฏิบัติภารกิจในความรับผิดชอบให้เกิดประสิทธิภาพตามที่สังคมคาดหวังและเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม

2. **สถานศึกษา** หมายถึง โรงเรียนสังกัดเมืองพัทยา จำนวน 11 แห่ง ที่เปิดทำการสอนในระดับอนุบาล ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา

3. **บทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน** หมายถึง การปฏิบัติหรือดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ในกิจกรรม 4 ด้าน ดังนี้

3.1 ด้านการนำการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ชุมชน หมายถึง การส่งเสริม ให้มีการนำการเปลี่ยนแปลงจากสถานศึกษาเข้าสู่ชุมชน ในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการอนามัย การอุปโภคบริโภค การโภชนาการที่ถูกต้องลักษณะและการดูแลสุขภาพ การเป็นสถานที่จัดอบรมให้กับชุมชน การนำเทคโนโลยีและองค์ความรู้และวิชาการใหม่ ๆ มาสู่ชุมชน การคมนาคมและเศรษฐกิจ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของสถานศึกษาเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างสถานศึกษากับชุมชนอันจะช่วยให้สถานศึกษาปฏิบัติงานได้สะดวกยิ่งขึ้น

3.2 ด้านการเป็นแหล่งวิทยากรของชุมชน หมายถึง การส่งเสริมทั้งการจัดการเรียนการสอน การจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา รวมถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่มีอยู่ในชุมชนที่เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สามารถให้ความรู้ที่สามารถส่งเสริมความคิดแก่เด็กเยาวชน คนชรา รวมไปถึงผู้ที่อาศัย ในชุมชนทุกคน โดยเน้นไปที่สถานที่สำคัญในชุมชน สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ สุนพฤษศาสตร์ วิทยาศาสตร์ วัด โบสถ์ พิพิธภัณฑ์ ปราชญ์ชาวบ้าน สถานที่ราชการ ที่ครูและนักเรียนสามารถนำมาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนหรือวิทยากรมาบรรยายในสถานศึกษา

3.3 ด้านการเป็นแหล่งส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรม หมายถึง การส่งเสริม เผยแพร่ และประชาสัมพันธ์ ให้สถานศึกษาร่วมมือกับชุมชนในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมประเพณีกีฬา ศิลปะ และวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นในชุมชนท้องถิ่น เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้ตรงกันระหว่าง สถานศึกษากับชุมชนและเพื่อสืบทอดวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามของชุมชนท้องถิ่นให้ยังคงอยู่

3.4 ด้านการเป็นศูนย์รวมเกี่ยวกับความรู้ด้านอาชีพ หมายถึง การส่งเสริม เผยแพร่และ ประชาสัมพันธ์ให้ครูผู้สอนนำบุคลากรและเยาวชนในสถานศึกษาให้เข้าไปศึกษาและมีส่วนร่วมในการ ปฏิบัติงานจริงจากการประกอบอาชีพต่าง ๆ ในสถานประกอบการในชุมชน เพื่อสร้างความเข้าใจและ เพื่อการฝึกทักษะด้านอาชีพที่ถูกต้องตามในการประกอบอาชีพของชุมชนและการนำภูมิปัญญา ท้องถิ่นมาบูรณาการในการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาและสามารถสร้างความรู้ด้านอาชีพทั้ง ในสถานศึกษาและชุมชนได้

4. **สถานภาพหน้าที่** หมายถึง ตำแหน่งที่ได้รับของบุคลากรผู้มีหน้าที่ในการจัดการ ศึกษา ภายในสถานศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และบุคลากรครู

5. **อายุ** หมายถึง อายุของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและบุคลากรครู แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ต่ำกว่า 35 ปี ระหว่าง 35 – 45 ปี และมากกว่า 45 ปีขึ้นไป

6. **วุฒิการศึกษา** หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และบุคลากรครู แบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ ปริญญาตรีและต่ำกว่าปริญญาตรี และ สูงกว่าปริญญาตรี

7. **คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน** หมายถึง บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งจากเมือง พัทธาให้ทำหน้าที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดเมืองพัทยาทั้ง 11 แห่ง

8. **บุคลากรครู** หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่สอนหนังสือในสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยาทั้ง 11 แห่ง ในปีการศึกษา 2553

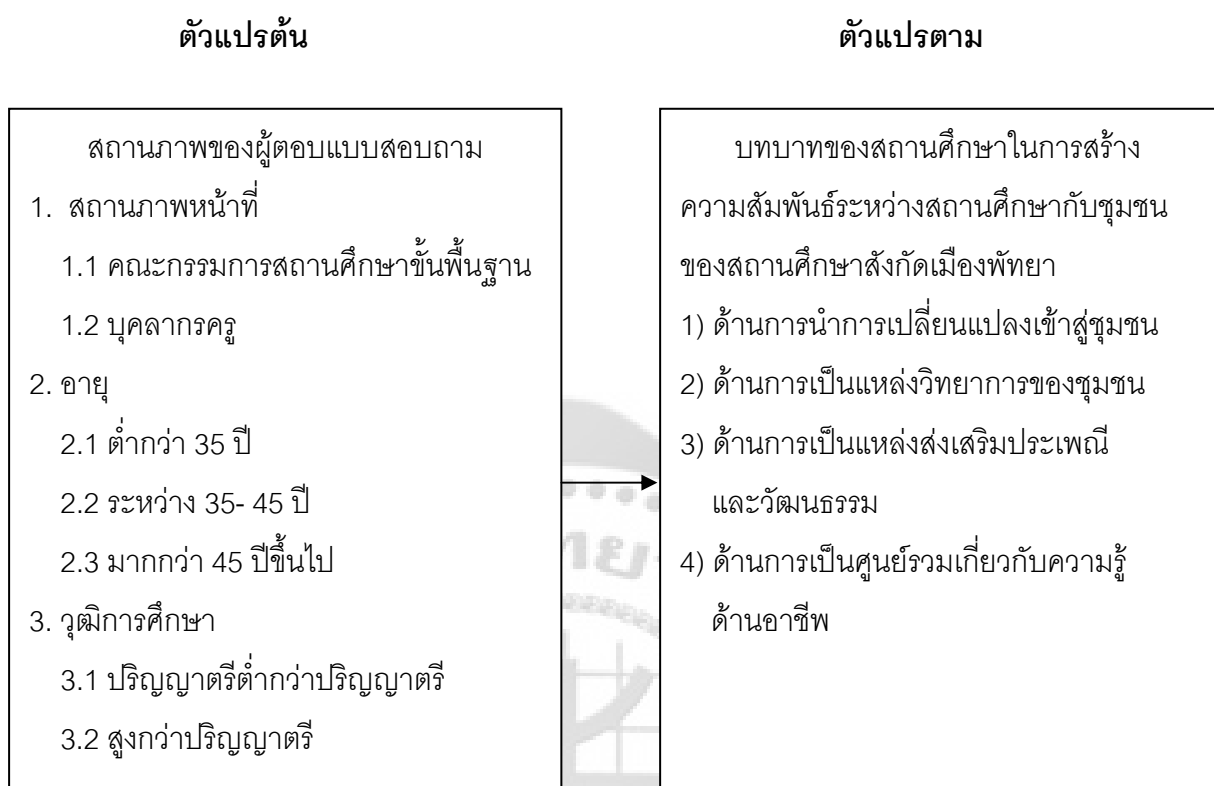
กรอบแนวความคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งที่จะศึกษาบทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษา สังกัดเมืองพัทยา และบุคลากรครูในสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา ปีการศึกษา 2553 เพื่อศึกษา บทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน โดยได้นำแนวคิดของ ปรีชา คัมภีร์ปกรณ (2544: 122-123) ซึ่งกล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญที่จะช่วยสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน สถานศึกษาจะต้องมีแนวนโยบายในการเปิดประตูออกสู่ชุมชนใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการนำการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ชุมชน ด้านการเป็นแหล่งวิทยากรของชุมชน ด้านการ เป็นแหล่งส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรม ด้านการเป็นศูนย์รวมเกี่ยวกับความรู้ด้านอาชีพ และด้าน

การสร้างเสริมความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นในท้องถิ่น ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นในท้องถิ่นนั้นเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาที่ต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติการศึกษาในหมวดที่ 9 ว่าด้วยการจัดร่วมมือจัดการศึกษา ซึ่งเมืองพัทยาเป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่น ชุมชนมีความเข้มแข็ง ให้ความร่วมมือในการจัดศึกษาทุกสถานศึกษา จึงทำให้ด้านดังกล่าวผู้วิจัยเห็นว่าสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ที่ต้องประสานความร่วมมือ ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้องค์ประกอบด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนใน 4 ด้าน คือ ด้านการนำการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ชุมชน ด้านการเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน ด้านการเป็นแหล่งส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรม และด้านการเป็นศูนย์รวมเกี่ยวกับความรู้ด้านอาชีพ

ส่วนตัวแปรต้นผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของโรงเรียน พบว่าตัวแปรต้นที่สัมพันธ์กับบทบาทหน้าที่ของสถานศึกษา มีดังนี้ 1) สถานภาพหน้าที่ (กระทรวงศึกษาธิการ: ม.ป.ป: 34) ซึ่งกล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน ที่เป็นตัวบ่งชี้ กิจกรรมหรือแนวปฏิบัติไว้ โดยประกอบด้วยองค์ประกอบบุคคลที่เกี่ยวข้อง คือ กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครู ผู้ปกครอง 2) อายุ (วิสุทธิ ราษฎร์. 2532 : 53) พบว่า อายุของผู้บริหารมีผลต่อคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน และผลการศึกษาของ Hutchin (1997 : 1518) ที่พบว่า ผู้บริหารที่มีอายุโดยเฉลี่ย 49-50 ปี จะมีประสพการณ์ในการทำงานมากและทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ 3) วุฒิการศึกษาของบุคลากร ตามงานวิจัยของอำพร ศรีประทุม (2545 : บทคัดย่อ) ที่พบว่าผู้บริหารที่มีระดับการศึกษาต่างกัน จะมีการนำเอานวัตกรรมมาใช้ในการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแตกต่างกัน ทั้ง 3 ปัจจัย จึงเป็นปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือก สถานภาพหน้าที่ อายุ และวุฒิการศึกษามาเป็นตัวแปรต้นในการศึกษาครั้งนี้

จากแนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยได้นำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัยมีดังนี้

1.บุคลากรที่มีสภาพภาพหน้าที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา แตกต่างกัน

2.บุคลากรที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาเมืองพัทยา แตกต่างกัน

3.บุคลากรที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา แตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาบทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา ซึ่งได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยได้นำเสนอสาระสำคัญตามลำดับดังต่อไปนี้

1. การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. การจัดการศึกษาของเมืองพัทยา
3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน
 - 3.1 ความหมายความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน
 - 3.2 หลักการและทฤษฎีเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน
 - 3.3 ความมุ่งหมายของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน
 - 3.4 ความสำคัญและความจำเป็นในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน
 - 3.5 วิธีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน
 - 3.6 องค์ประกอบที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน
 - 3.7 ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน
 - 3.8 ความเป็นมาของคณะกรรมการสถานศึกษา
4. บทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน
 - 4.1 นำการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ชุมชน
 - 4.2 เป็นแหล่งวิทยากรของชุมชน
 - 4.3 แหล่งส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรม
 - 4.4 เป็นศูนย์รวมเกี่ยวกับความรู้ด้านอาชีพ
5. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - 5.1 สถานภาพหน้าที่
 - 5.2 อายุ
 - 5.3 วุฒิการศึกษา
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 6.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้สามารถบริหารภารกิจตามอำนาจหน้าที่กฎหมายกำหนดไว้ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งอำนาจหน้าที่ ที่ท้องถิ่นต้องจัดบริการแก่ประชาชน คือ การจัดการศึกษา โดยมีแนวคิดการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้ (กรมการปกครองส่วนท้องถิ่น. 2548; อ้างถึงใน ศิริเพ็ญ วิศิษฎ์พิทยา. 2549: 43-48)

วิสัยทัศน์การจัดการศึกษาท้องถิ่น

จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและศักยภาพคนในท้องถิ่นให้มีคุณลักษณะที่สามารถบูรณาการวิถีชีวิต ให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการของสังคมและประเทศชาติ ตามหลักแห่งการปกครองตนเอง ตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น

ภารกิจการจัดการศึกษาท้องถิ่น

1. การจัดการศึกษาปฐมวัย

เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งพัฒนาความพร้อมแก่เด็กตั้งแต่แรกเกิดถึงก่อนการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญาเต็มตามศักยภาพ และมีความพร้อมในการเข้ารับการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งพัฒนาและวางรากฐานชีวิตการเตรียมความพร้อมของเด็กทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ บุคลิกภาพ และสังคม ให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม ความรู้ความสามารถขั้นพื้นฐาน รวมทั้งให้สามารถค้นพบความต้องการ ความสนใจ ความถนัดของตนเองด้านวิชาการ วิชาชีพ ความสามารถในการประกอบกิจการอาชีพ และทักษะทางสังคม โดยให้ผู้เรียนมีความรู้คู่คุณธรรมและมีความสำนึกในความเป็นไทย

3. การจัดบริการให้ความรู้ด้านอาชีพ

เป็นการจัดบริการและหรือส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาความรู้ ทักษะในการประกอบอาชีพแก่ประชาชน รวมทั้งการรวบรวมกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพเพื่อเสริมความเข้มแข็งของชุมชน

4. การจัดการส่งเสริมกีฬา นันทนาการและกิจกรรมเด็กเยาวชน

เป็นการจัดและส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานด้านการกีฬา นันทนาการ กิจกรรมเด็กและเยาวชนแก่เด็กและเยาวชน ประชาชนทั่วไปอย่างหลากหลาย

5. การดำเนินงานด้านการศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น
เป็นการดำเนินงานด้านกิจกรรมส่งเสริม สนับสนุน อนุรักษ์ ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีต
ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยเฉพาะกิจกรรมที่เน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทยและท้องถิ่น

กรอบนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาท้องถิ่น

ปัจจุบันแนวคิดของการกระจายอำนาจในการบริหารรัฐกิจของรัฐบาลกลาง จะต้องมุ่งเน้น
การกระจายอำนาจไปยังท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการมากขึ้น ส่วนกลางเป็นเพียงผู้กำหนดนโยบาย
ภาพรวมเป็นสำคัญ รวมทั้งแนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจในการจัดการศึกษาของชาติ ทั้งนี้ ได้มี
กฎหมายกำหนดให้รัฐต้องกระจายอำนาจแก่ท้องถิ่นด้วยกันหลายฉบับ ดังจะสรุปในประเด็นที่
เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นได้ดังนี้

1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

กำหนดบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นและการจัดการศึกษา ดังนี้

มาตรา 43 บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐ
จะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

การจัดการศึกษาอบรมของรัฐต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและ
เอกชน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 78 รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เอง

มาตรา 81 รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาให้เกิดความรู้คู่
คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับ
ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม

มาตรา 289 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีหน้าที่บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี
ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีสิทธิที่จะจัดการศึกษาอบรมและการฝึกอาชีพตามความ
เหมาะสมและความต้องการของท้องถิ่นนั้น และเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอบรมของรัฐ แต่
ต้องไม่ขัดต่อมาตรา 43 และมาตรา 81 ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

2. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

กำหนดบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาท้องถิ่น ดังนี้

มาตรา 41 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่น

มาตรา 42 ให้กระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และมีหน้าที่ในการประสานและส่งเสริมองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถจัดการศึกษา สอดคล้องกับนโยบายได้มาตรฐานการศึกษารวมทั้งการเสนอแนะการจัดสรรงบประมาณอุดหนุนการจัดการศึกษาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

มาตรา 58 ให้มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณ การเงินและทรัพย์สินทั้งจากรัฐ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น มาใช้จัดการศึกษา ดังนี้

(1) ให้รัฐและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาโดยอาจจัดเก็บภาษีเพื่อการศึกษาได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

3. พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

มาตรา 16 ให้เทศบาลเมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ดังนี้

- (6) การส่งเสริม การฝึกและการประกอบอาชีพ
- (9) การจัดการศึกษา
- (10) การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชราและผู้ด้อยโอกาส
- (11) การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
- (14) การส่งเสริมกีฬา

มาตรา 23 เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล อาจมีรายได้จากภาษีอากร ค่าธรรมเนียมและเงินรายได้ ดังต่อไปนี้

- (9) ภาษีเพื่อการศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ

มาตรา 28 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอาจมีรายรับดังต่อไปนี้

- (6) เงินอุดหนุนจากรัฐบาล ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น

มาตรา 30 แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นให้ดำเนินการดังนี้

(1) ให้การดำเนินการถ่ายโอนภารกิจการให้บริการสาธารณะที่รัฐดำเนินการอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับแก่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นภายในระยะเวลาที่กำหนด ดังนี้

(ก) ภารกิจที่เป็นการดำเนินการค้าซื้อระหว่างรัฐและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นหรือภารกิจที่รัฐจัดให้บริการในเขตองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นให้การดำเนินการเสร็จสิ้นภายในสี่ปี

(4) กำหนดการจัดสรรภาษีและอากรเงินอุดหนุนและรายได้อื่นให้แก่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นให้สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ของท้องถิ่นอย่างเหมาะสม (ตามระยะเวลาที่กำหนด)

(5) การจัดตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบริการสาธารณะในเขตองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ให้รัฐจัดสรรอุดหนุนให้เป็นไปตามความจำเป็นและความต้องการของท้องถิ่น

4. พระราชบัญญัติเฉพาะขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พระราชบัญญัติเทศบาลเทศบาลตำบล

มาตรา 50 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายเทศบาลตำบลมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาลดังต่อไปนี้

- (6) ให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรม
 - (7) หน้าที่อื่น ๆ ซึ่งมีค่าส่งกระทรวงมหาดไทยหรือกฎหมายบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของเทศบาล
- เทศบาลเมือง**

มาตรา 53 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายเทศบาลเมืองมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาลดังต่อไปนี้

- (1) กิจการตามระบุในมาตรา 50

มาตรา 54 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลเมืองอาจทำกิจการใด ๆ ในเขตเทศบาลดังต่อไปนี้

- (3) บำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร
- (8) จัดตั้งและบำรุงโรงเรียนอาชีวศึกษา
- (9) ให้มีและบำรุงสถานที่สำหรับการกีฬาและพลศึกษา

เทศบาลนคร

มาตรา 56 ภายใต้การบังคับแห่งกฎหมายเทศบาลนครมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาลดังต่อไปนี้

- (1) กิจการตามที่ระบุไว้ในมาตรา 53 และมาตรา 54

5. มติคณะรัฐมนตรี 4 กันยายน 2533

คณะรัฐมนตรีเห็นชอบการขยายการศึกษาในโรงเรียนเทศบาลและเมืองพัทยา ดังนี้

1. ขยายการศึกษาภาคบังคับเพิ่ม 3 ปี ในโรงเรียนเทศบาลและเมืองพัทยา ตั้งแต่ปี 2534 เป็นโครงการนำร่อง
2. ให้กระทรวงมหาดไทยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สนับสนุนเทศบาลและเมืองพัทยา
3. ให้กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สนับสนุนการขยายการศึกษาในเขตเทศบาลและเมืองพัทยา

6. มติคณะรัฐมนตรี 16 มีนาคม 2542

คณะรัฐมนตรีเห็นชอบ สาระสำคัญของนโยบายและแผนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติเสนอในมาตรการที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่น ดังนี้

มาตรการที่ 3 รัฐสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมรับผิดชอบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ตามที่กำหนดไว้ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ มาตรา 43 และมาตรา 289

มาตรการที่ 4 กำหนดบทบาทของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการศึกษา

ทั้งนี้ สำนักงานประมาณีความเห็นประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี โดยให้กระทรวงศึกษาธิการร่วมกับกระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องจัดทำยุทธศาสตร์ย่อยการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาของท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร และเอกชน

2. การจัดการศึกษาของเมืองพัทยา

เมืองพัทยา เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการปกครองรูปแบบพิเศษ ซึ่งมีบทบาทและหน้าที่หลายประการด้วยกัน และการจัดการศึกษาก็เป็นภารกิจหนึ่งของเมืองพัทยา ซึ่งมีสำนักการศึกษาเป็นผู้ดูแลและรับผิดชอบโดยตรง (สำนักการศึกษาเมืองพัทยา. 2550 : 30-36) และได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาที่เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และแนวนโยบายการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งพิจารณาตามสภาพบริบทของเมืองพัทยา ดังนี้

1. เพื่อให้เด็กปฐมวัยได้รับการส่งเสริมพัฒนาการและเตรียมความพร้อมทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้มีความพร้อมที่จะเข้ารับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อให้เด็กที่มีอายุในเกณฑ์การศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตความรับผิดชอบของเมืองพัทยา ได้รับการบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างสม่ำเสมอและเท่าเทียมกัน
3. เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของเมืองพัทยาให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน

4. เพื่อให้การจัดการศึกษาของเมืองพัทยาเป็นไปตามความต้องการของท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน สถาบันองค์กรต่าง ๆ ในการจัดการศึกษาทุกระดับ

5. เพื่อส่งเสริมให้เด็ก เยาวชน และประชาชนในท้องถิ่นได้ออกกำลังกายฝึกฝนการกีฬา ร่วมกิจกรรมนันทนาการ กิจกรรมพัฒนาเยาวชนให้มีน้ำใจเป็นนักกีฬา รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

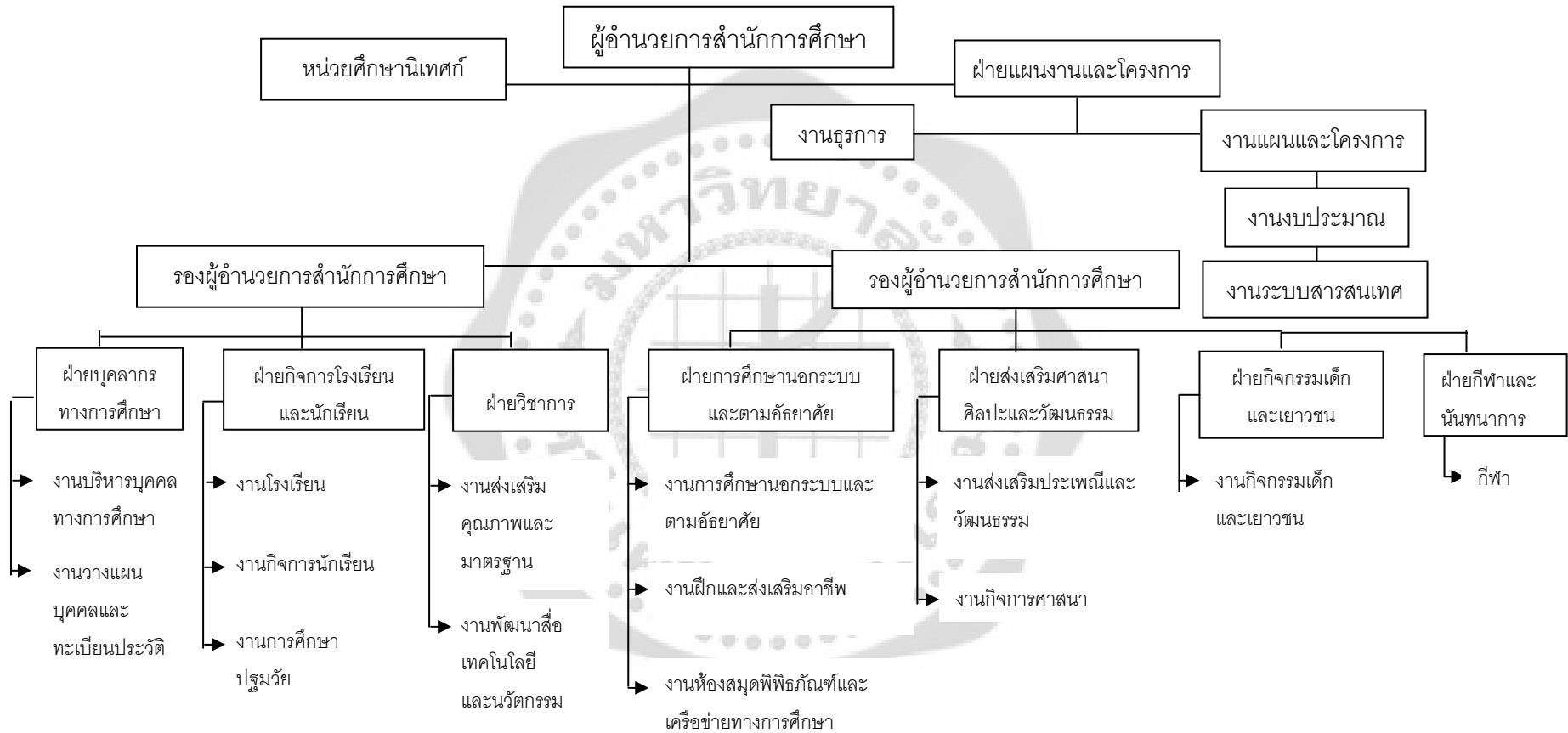
6. เพื่อให้เยาวชน ประชาชนได้ประกอบอาชีพ มีงานทำไม่เป็นภาระแก่สังคม

7. เพื่อให้เด็ก เยาวชน และประชาชนรู้จักทะนุบำรุงศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความภูมิใจในความเป็นไทยและเอกลักษณ์ไทย

ดังนั้น เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาดังกล่าว เมืองพัทยาจึงได้กำหนดโครงสร้างอำนาจหน้าที่การบริหารงานของสำนักงานการศึกษา (สำนักงานศึกษาเมืองพัทยา. 2550 : หน้า 32) มีรายละเอียดดังภาพประกอบ 2

โครงสร้างสำนักการศึกษาเมืองพัทยา

ภาพประกอบ 2 โครงสร้างการบริหารสำนักการศึกษาเมืองพัทยา

วิสัยทัศน์ พันธกิจ และกลยุทธ์

เมืองพัทยาได้กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์ในการพัฒนาการศึกษาให้สอดคล้องกับการพัฒนาการศึกษาของชาติตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และตาม แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2545 – 2549 ดังนี้

วิสัยทัศน์

บริหารจัดการและส่งเสริมการศึกษาท้องถิ่น ให้ประชาชนได้รับการพัฒนาอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพเต็มตามศักยภาพทุกด้าน เพื่อการพัฒนาตนเองและมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น

พันธกิจ

1. สร้างโอกาสให้ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
2. จัดการศึกษาอย่างมีระบบ มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพและมีมาตรฐาน
3. พัฒนาคุณภาพของผู้เรียนและประชาชนเพื่อเพิ่มศักยภาพทุกด้าน

วัตถุประสงค์

1. ประชาชนมีส่วนร่วมและได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง
2. นักเรียนได้รับความรู้อย่างมีคุณภาพและได้มาตรฐาน
3. นักเรียน ประชาชน และสังคมมีคุณภาพชีวิต คุณภาพของสังคมดีขึ้น

ประเด็นกลยุทธ์

1. สร้างโอกาสทางการศึกษาและการมีส่วนร่วม
2. จัดระบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐาน
3. จัดกิจกรรม สิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน

กลยุทธ์

1. พัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีความพร้อมก่อนเข้ารับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีให้ได้อย่างทั่วถึง มีคุณภาพโดยไม่เก็บ

ค่าใช้จ่าย

3. พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา
4. บริหารและจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับระบบการศึกษาของชาติ

5. พัฒนาครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นนักวิชาชีพชั้นสูง

6. จัดทำและพัฒนาหลักสูตร

7. พัฒนาระบบการเรียนรู้อ

8. ระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

9. ผลิตและพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

10. ส่งเสริมการกีฬา นันทนาการ กิจกรรมเด็กและเยาวชน

11. ส่งเสริมการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น

ปัจจุบันเมืองพัทยามีโรงเรียนอยู่ในสังกัดจำนวน 11 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนเมืองพัทยา 1 (เทัญ พิศลยบุตรราชภรรษาภิรมย์) โรงเรียนเมืองพัทยา 2 (เจริญราชภรรษาภิรมย์) โรงเรียนเมืองพัทยา 3 (วัดสว่างฟ้าพุทธาราม) โรงเรียนเมืองพัทยา 4 (วัดหนองใหญ่) โรงเรียนเมืองพัทยา 5 (บ้านเนินพัทยานเหนือ) โรงเรียนเมืองพัทยา 6 (วัดธรรมสามัคคี) โรงเรียนเมืองพัทยา 7 (บ้านหนองพังแค) โรงเรียนเมืองพัทยา 8 (พัทยานนุกูล) โรงเรียนเมืองพัทยา 9 (วัดโพธิ์สัมพันธ์) โรงเรียนเมืองพัทยา 10 (บ้านเกาะล้าน) และโรงเรียนเมืองพัทยา 11 (มัธยมสาธิตพัทยา) ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2552 สำนักการศึกษา ได้รับความอุดหนุนงบประมาณรายจ่ายทั่วไปประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2552 โดยไม่รวมหมวดเงินเดือนและค่าจ้างประจำ และหมวดค่าจ้างชั่วคราว เป็นเงินทั้งสิ้น 90,652,220 บาท (เมืองพัทยา. 2551: 240 - 288) ในปีการศึกษา 2552 มีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 15,729 คน เป็นนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา 2,535 คน ระดับประถมศึกษา 9,760 คน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 3,114 คน และมัธยมศึกษาตอนปลาย 120 คน มีบุคลากรครูในสังกัดเมืองพัทยา 618 คน และผู้บริหารสถานศึกษา 20 คน

3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาใน หมวด 4 ที่เกี่ยวข้องกับสาระในการจัดการเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้ที่ครูและสถานศึกษาจะต้องนำไปสู่การปฏิบัติ โดยปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้แบบเดิมที่เน้นการท่องจำ ทำตาม ซึ่งครูเป็นศูนย์กลางมาเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยเอาชีวิตจริงของผู้เรียนเป็นตัวตั้ง เป็นกระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง การรู้จักสืบเสาะค้นหาความรู้ การสนใจใฝ่รู้ การรู้จักแก้ปัญหา (รุ่ง แก้วแดง. 2543 ข : คำนำ) การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน ส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน การอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

2543: 12) เพื่อหาคำตอบจากการสร้างความรู้ใหม่ขึ้นมาและการวิจัยควรเป็นวิถีชีวิต (ประเวศ วะสี. 2543ก:10) ครูควรเน้นการเพิ่มพูนความรู้ความชำนาญของครูควบคู่กับการจัดและปรับปรุงคุณภาพของแหล่งเรียนรู้ประเภทต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนทุกเพศ ทุกวัย ใฝ่เรียนทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอน และแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543: 16)

กระบวนการที่ค้ำชูใหม่ของการศึกษาไทยตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่2) พ.ศ.2545 มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนไปสู่การเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์สภาวะของการสอนเป็นสภาวะที่รวมท้องถิ่นและชุมชนไว้ด้วย (ไพฑูริย์ สินลารัตน์. 2544 :1) การเรียนรู้เป็นระบบความรู้ที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ในแต่ละวัยและสัมพันธ์กับสถาบันต่างๆ ในชุมชน เช่น ครอบครัว วัด ปราชญ์ชุมชน โดยมีการฝึกจากประสบการณ์ในชีวิต จากการทำมาหากิน การรักษา พยาบาล การบวชเรียน การร่วมพิธีกรรมต่างๆ รวมทั้งกิจกรรมที่ดำรงอยู่ในชุมชน ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่มีอยู่ตลอดเวลา ถึงแม้ว่าจะไม่ได้เข้าศึกษาในโรงเรียนก็สามารถเรียนรู้ได้ทุกหนทุกแห่งตลอดชีวิต (พจนีย์ เทียมศักดิ์. 2543ข : 9) ผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้องพัฒนาบุคลากร ทั้งครู นักเรียน รวมทั้งตนเองให้ทันกับความเจริญเติบโตของสังคมและโลก โดยเฉพาะสร้างนักเรียนให้รู้เท่าทันคนในลักษณะเน้นความจำเป็นที่จะเรียนวิธีการเรียนรู้ (It Must Learn How to Learn) รวมทั้งเรียนรู้การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมการเรียนรู้จากการเรียนในที่เดียวกับบุคคลเดียวเป็นทุกสถานที่ ทุกเวลา ทุกโอกาส ทุกบุคคลต่อเนื่องตลอดชีวิต (สมชาย เทพแสง.2547: 16)

3.1 ความหมายความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน

มีผู้ให้ความหมาย ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ดังนี้

ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ (2542: 136) ได้ให้ความหมาย เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนและสถานศึกษาในการจัดการศึกษาว่า เป็นความร่วมมือกันระหว่างชุมชนและสถานศึกษาในการจัดการศึกษาให้ดีขึ้น เพื่อให้สามารถทำความเข้าใจสภาวะของการมีส่วนร่วมของชุมชนและสถานศึกษาในสภาพที่เป็นจริงในชุมชนและสถานศึกษาได้ใกล้เคียงมากที่สุด

ไพรัช อรรถกามานนท์ และมัทนา ไชควรวฒนกร (2545: 9) ได้อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับสถานศึกษาในการจัดการศึกษาว่า เป็นกระบวนการที่ประชาชนในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนและท้องถิ่นได้เข้าไปเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา โดยร่วมแสดงความคิดเห็นและกระทำในสิ่งที่เห็นพ้องต้องกัน ตลอดจนพิจารณาปัญหาความต้องการของประชาชน ชุมชนท้องถิ่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหาแนวทางพัฒนาสถานศึกษา

พินิจดา วีระชาติ (2542: 44) ได้ให้ความหมายของความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หมายถึง การสร้างความสัมพันธ์ภาพอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนก็เพื่อให้โรงเรียนรู้จักชุมชนดีขึ้น ในแง่ที่สามารถค้นหา และใช้แหล่งทรัพยากรในชุมชนให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษา และในเวลาเดียวกันก็ให้ชุมชนมีความรู้สึกที่ดีต่อโรงเรียน

นิรันดร์ ช่วยเจริญ (2543: 23) ได้ให้ความหมายของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้น หมายถึง วิธีการหรือกระบวนการดำเนินการใด ๆ ที่เกิดจากความร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และความรู้สึกที่ดีต่อกัน เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ร่วมมือกันในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน และพัฒนาชุมชนไปพร้อมกัน

เดือนใจ แก้วประเสริฐ (2544: 16) ได้สรุปความหมายของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หมายถึง วิธีการ หรือกระบวนการดำเนินการใด ๆ ที่เกิดจากความร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเพื่อให้เกิดความเข้าใจและมีความรู้สึกที่ดีต่อกัน และมีความสัมพันธ์ที่ดีซึ่งกันและกัน ร่วมมือกันในการพัฒนาการศึกษา ทำให้เกิดประโยชน์กับโรงเรียน และการดำเนินงานสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ละออล เกษสุวรรณ (2544: 12) ได้สรุปความหมายของความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หมายถึง การดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อให้เกิดความเข้าใจ ความรู้สึกที่ดีต่อกัน อันจะเป็นหนทางให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน ขณะเดียวกันก็เป็นหนทางให้โรงเรียนเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

แบล็ง และคนอื่น ๆ (Blank; & others. 2004: 20) ได้ให้ความหมายว่า ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน คือ ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษาและแหล่งทรัพยากรของชุมชน เป็นการบูรณาการทางวิชาการและการบริการที่นำไปสู่การปรับปรุงการเรียนรู้ของนักเรียนครอบครัวที่เข้มแข็ง ชุมชนที่มีสุขภาพดี ในฐานะที่สถานศึกษาเป็นศูนย์กลางของชุมชนสถานศึกษาต้องยืดหยุ่นและปรับกระบวนการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการและความมุ่งหวังของชุมชน

ทัศนาศ แสงศักดิ์ (2549: 97) สรุปว่าความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนเป็นการร่วมมือกันของผู้บริหาร ครู ผู้เรียนผู้นำชุมชนและสมาชิกชุมชน ในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งโดยการดำเนินการนั้นมีลักษณะสัมพันธ์ของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง มีหลากหลายของกิจกรรมที่ทำ ซึ่งนอกเหนือจากเป็นประสิทธิภาพในการศึกษาแล้ว ยังสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนด้วย สรุปได้ว่าแนวคิดการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา คือ การที่สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกส่วน ได้เข้ามาร่วมแสดงความคิดเห็น ตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนที่ชัดเจน

ในลักษณะการมีส่วนร่วมที่ดีควรกระทำในลักษณะการเป็นหุ้นส่วน (Partnership) ก่อให้เกิดความผูกพัน และเป็นไปตามความต้องการของท้องถิ่น โดยให้สถานศึกษาใช้ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดประโยชน์และส่งเสริมให้สถานศึกษา ประชาชนร่วมมือกันพัฒนาชุมชนของตนเอง

ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน เป็นการร่วมมือกันของผู้บริหาร ครู ผู้เรียน ผู้นำชุมชน และสมาชิกชุมชน ในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งโดยการดำเนินการนั้นมีลักษณะเป็นกระบวนการ มีขั้นตอนที่ให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความยั่งยืนในความสัมพันธ์ของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง มีหลากหลายตามกิจกรรมที่ทำ ซึ่งนอกเหนือจากเป็นประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาแล้ว ยังสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนด้วย

การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนจึงเป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ เป็นไปตามความต้องการของท้องถิ่น โดยให้สถานศึกษาใช้ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดประโยชน์และส่งเสริมให้สถานศึกษา ประชาชนร่วมมือกันพัฒนาชุมชนของตนเอง

3.2 หลักการและทฤษฎีเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน

การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนเป็นงานที่ สถานศึกษาต้องออกไปหาชุมชนและนำชุมชนเข้าสู่สถานศึกษา จึงจำเป็นต้องมีการวางแผนจัดดำเนินงานอย่างรอบคอบและตั้งใจจริง เพื่อให้สถานศึกษาและชุมชนเกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน กิติมา ปรีดีดิลก (2532: 244) ได้กล่าวถึงหลักการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนไว้ ดังนี้

1. หลักมนุษยสัมพันธ์ การติดต่อสัมพันธ์กับชุมชนนั้น ต้องอาศัยหลักมนุษยสัมพันธ์เป็นอย่างมาก บุคลากรในโรงเรียนจึงต้องเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี
2. หลักความจริงใจ หรือบริสุทธิ์ใจ ซื่อความใด ๆ ที่จะเผยแพร่สู่ประชาชนย่อมมีความเชื่อถือได้ ตรงไปตรงมามากที่สุด
3. หลักความซื่อสัตย์ บุคลากรในโรงเรียนควรมีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ และการทำงานควรให้ประชาชนหรือกรรมการการศึกษาของโรงเรียนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานต่าง ๆ ด้วย
4. ความคงเส้นคงวา หมายถึง ความสม่ำเสมอในการทำงาน การติดต่อสัมพันธ์กับคน
5. ความเสียสละ บุคลากรทุกคนในโรงเรียนควรมีความเสียสละในการทำงานเพื่อชุมชน
6. ความอดทน บุคลากรในโรงเรียนต้องอดทนเป็นอย่างมากในการดำเนินงานของโรงเรียน และการติดต่อกับชุมชน

7. ความยืดหยุ่น การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ควรเป็นลักษณะการโอนอ่อนผ่อนปรน ควรมีการยืดหยุ่นตามสถานการณ์และเวลา

8. ความต่อเนื่อง การจะสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนนั้นย่อมต้องอาศัยเวลาในการดำเนินงานที่ต่อเนื่องกัน และจำเป็นต้องมีตลอดไป

9. การครอบคลุมเนื้อหา การสร้างความสัมพันธ์จะต้องครอบคลุมลักษณะงานและขอบข่ายของสถานศึกษาในทุก ๆ ด้านอย่างเพียงพอ

10. ความเรียบง่าย การนำเสนอของสถานศึกษาต่อชุมชนไม่ว่าจะเป็นด้านใด ควรคำนึงถึงความเรียบง่าย สื่อสัมพันธ์กันเข้าใจ

11. การสร้างสรรค์ เป็นหลักที่สถานศึกษาต้องมุ่งที่จะกระทำเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างสถานศึกษา กับชุมชน

12. ความสามารถในการปรับตัว การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษา กับชุมชน ต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่นในแต่ละโอกาส และแต่ละสภาพปัญหา

การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษา กับชุมชนเป็นเรื่องที่ค่อนข้างยาก เพราะสถานศึกษาต้องให้ความรู้เปลี่ยนแปลงความคิด และเจตคติของประชาชนให้มีความคิดเห็นคล้อยตาม ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยหลักในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ต้องใช้เวลาและความอดทน ประกอบกับสถานศึกษาต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีการกำหนดเป้าหมาย การวางแผนการปฏิบัติงาน การประเมินผลเพื่อจะได้รู้ผลการปฏิบัติงานว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์ หรือไม่มีปัญหาและอุปสรรค หรือไม่มีวิธีการแก้ไขปัญหาและอุปสรรค หรือไม่ถ้าสถานศึกษาตามวิธีการดังกล่าว โครงการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษา กับชุมชนจะดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุจุดมุ่งหมายในที่สุด (กิติมา ปริติติติก. 2532 : 245)

3.3 ความมุ่งหมายของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษา กับชุมชน

การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษา กับชุมชน มีความมุ่งหมายเพื่อประโยชน์ในการจัดการศึกษาให้ได้ผลดีที่สุด และให้ผลที่ได้จากการศึกษานั้นเป็นประโยชน์ต่อชุมชนด้วย ได้มีผู้กล่าวถึง ความมุ่งหมายของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษา กับชุมชนไว้ดังนี้

จาร์ส นวลนิม (2540: 274) ได้กล่าวถึง ความมุ่งหมายในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษา กับชุมชน ไว้ดังนี้

1. เพื่อต้องการให้ชุมชนได้ทราบการดำเนินงาน ความก้าวหน้า และความเคลื่อนไหวของสถานศึกษา
2. เพื่อให้สถานศึกษาได้ทราบข่าวความเคลื่อนไหวจากชุมชนอันจะก่อให้เกิดประโยชน์กับสถานศึกษา
3. เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้าใจในความสำคัญของการจัดการศึกษา และเกิดความรู้สึกว่าเป็นหน้าที่ของประชาชนที่ต้องสนใจ และให้การสนับสนุนการศึกษา
4. เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมดูแลการศึกษาเพื่อประโยชน์แก่สถานศึกษา
5. เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนได้เข้ามามีบทบาทในการวางแผนเป้าหมายของการศึกษาและการพัฒนาการเรียนการสอนของสถานศึกษา
6. เพื่อสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างบ้าน สถานศึกษา และชุมชน หรือท้องถิ่นของสถานศึกษาให้เกิดขึ้น โดยมีสถานศึกษาเป็นศูนย์กลาง
7. เพื่อสถานศึกษาจะได้เสนอความรู้ ความก้าวหน้า และแนวโน้มใหม่ ๆ ทางการศึกษาให้ชุมชนทราบ
8. เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์และการร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถาบันอื่น ๆ ในชุมชน เช่น วัด อำเภอ โรงเรียนต่าง ๆ สำนักงานต่าง ๆ
9. เพื่อคลี่คลายข้อข้องใจ ช่วยทำให้ประชาชนเข้าใจสถานศึกษาในแง่ดี
10. เพื่อช่วยในการประเมินผล การดำเนินงานของสถานศึกษาจากชุมชน

ธีรรัตน์ กิจจักษ์ (2542: 233) กล่าวถึงความมุ่งหมายในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ไว้ดังนี้

1. เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน
2. เพื่อสร้างเสริมความรู้สึกความเป็นเจ้าของให้แก่ชุมชน
3. เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา
4. เพื่อฟื้นฟูและรักษาวัฒนธรรมของท้องถิ่น
5. เพื่อสร้างความกลมเกลียวระหว่างบ้านกับสถานศึกษา
6. เพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในการจัดการศึกษาให้เป็นเรื่องของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชน

พินิจดา วีระชาติ (2542: 51-52) กล่าวว่า ความมุ่งหมายในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ไว้ได้ดังนี้

1. เพื่อสร้างเสริมสัมพันธภาพระหว่างสถานศึกษากับชุมชน เพราะสัมพันธภาพจะเป็นเครื่องมือเชื่อมโยงระหว่างสถานศึกษากับชุมชนให้มาร่วมมือกันปฏิบัติการต่าง ๆ ที่มีอยู่ให้บรรลุจุดมุ่งหมายอันเดียวกันตามที่กำหนด

2. เพื่อสร้างความรู้สึกรับเป็นเจ้าของให้แก่ชุมชน เนื่องจากสถานศึกษาเป็นสาธารณสมบัติที่ชุมชนเป็นเจ้าของอยู่แล้ว หากแต่มอบให้คณะครูเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ ซึ่งมีครูใหญ่เป็นหัวหน้า

3. เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสถานศึกษา กิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา อาจแบ่งเป็นหลายประเภท เช่น การกำหนดความมุ่งหมายและนโยบาย กิจกรรมเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา กิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาอาคารสถานที่ตลอดจนการพัฒนาด้านวิชาการ เช่น หลักสูตร เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินงานของสถานศึกษาสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง ในอันที่จะพัฒนาบุตรหลานของเขา

4. เพื่อฟื้นฟูและรักษาวัฒนธรรมของชุมชน ในชุมชนที่มีวัฒนธรรมประจำอยู่มากมาย ทั้งที่เป็นขนบธรรมเนียมประเพณี และศาสนา วัฒนธรรมเหล่านี้ เป็นเครื่องมือสร้างสรรคความดีของชุมชน เป็นเครื่องยึดเหนี่ยว เป็นศูนย์รวมจิตใจ และเป็นสัญลักษณ์ของชุมชน ชุมชนจะรักษาและหวงแหนอย่างยิ่ง หากสถานศึกษาทำการฟื้นฟูและถ่ายทอดให้แก่เยาวชน ชุมชนจะให้ความร่วมมือทุกประการ เพราะชุมชนมองเห็นว่าสถานศึกษากระทำการเพื่อชุมชนอย่างแท้จริง

5. เพื่อสร้างความกลมกลืนระหว่างบ้านกับสถานศึกษา เป็นที่ยอมรับว่าสถานศึกษาเป็นหน่วยงานของชุมชน ดำเนินงานพัฒนาคนสำหรับชุมชน สถานศึกษากับชุมชนจึงมีการปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกันในทุกกรณี การดำรงชีพในชุมชนควรจะเป็นหลักสูตรของสถานศึกษา ปฏิบัติการต่าง ๆ ควรจะเป็นของชุมชน สถานศึกษาควรจะเป็นเพียงสถานที่ฝึกหัดให้เท่านั้น

นิรันดร์ ช่วยเจริญ (2543: 25) ได้สรุปความมุ่งหมายของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนไว้ว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน มีความมุ่งหมายเพื่อให้ชุมชนมีความเข้าใจที่ดีต่อสถานศึกษา อันจะทำให้สถานศึกษาได้รับการส่งเสริมสนับสนุน ได้รับความร่วมมือและความช่วยเหลือจากชุมชน ซึ่งจะเอื้ออำนวยให้สถานศึกษาดำเนินงาน ด้านต่าง ๆ ไปได้ดีด้วยดี

เด็อนใจ แก้วประเสริฐ (2544: 19) ได้สรุปความหมายของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนไว้ว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน มีความมุ่งหมายเพื่อต้องการให้ประชาชนได้ทราบการดำเนินงาน ข่าวสาร ความเคลื่อนไหว ส่งเสริมให้ประชาชนเกิดทัศนคติที่ดีต่อสถานศึกษาทำให้เห็นคุณค่าของการศึกษา ใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นมาเป็นประโยชน์ในการศึกษา รวมพลังเพื่อก่อให้เกิดความสามัคคี ช่วยซึ่งกันและกัน ทำให้สถานศึกษาและชุมชนได้มีการพัฒนาไปพร้อม ๆ กันตามที่มุ่งหวังไว้

ทิพทยา สุวรรณภูมิ (2544: 21) ได้สรุปความมุ่งหมายของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนไว้ว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน เพื่อให้ประชาชนเข้าใจการดำเนินงานของสถานศึกษาทุกด้าน อย่างชัดเจนและถูกต้อง และทราบว่าประชาชนมีความรู้สึกอย่างไรต่อสถานศึกษา เพื่อความเข้าใจอันดีต่อกัน เพื่อให้ประชาชนทำงานร่วมกับสถานศึกษา และร่วมมือแก้ไขปัญหาทางการศึกษา

ละออ เกษสุวรรณ (2544: 15) ได้สรุปความมุ่งหมายของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนไว้ว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนให้มีทัศนคติและแนวทางที่ตรงกันในการพัฒนาการศึกษาของชุมชน ส่งเสริมให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมและสนับสนุนการวางแผนเป้าหมายนโยบายในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาบุคคลให้เป็นไปตามความต้องการของชุมชน และให้เกิดประโยชน์แก่ทั้งสองฝ่าย

สรุปได้ว่า ความมุ่งหมายของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน คือ การสร้างประโยชน์ให้กับทางบ้าน ทางสถานศึกษาและชุมชน โดยให้ทุกฝ่ายมีความเข้าใจซึ่งกันและกันในการดำเนินงาน ความก้าวหน้าตลอดจนความเคลื่อนไหวด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษากับชุมชนสามารถทำงานด้วยกันได้เป็นอย่างดี ซึ่งจะเกิดผลดีกับทุกฝ่าย

3.4 ความสำคัญและความจำเป็นในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

สถานศึกษาเป็นสถาบันทางสังคมที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษา จึงควรทำหน้าที่ในการปรับปรุงและนำความเจริญก้าวหน้าสู่ชุมชนให้มากที่สุด นอกจากจะต้องรับผิดชอบทางด้านการสอนนักเรียนในระบบแล้ว สถานศึกษาควรจะทำหน้าที่นอกเหนือจากการเรียนการสอน ดังนั้นการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนจึงเป็นสิ่งจำเป็น และมีประโยชน์ต่อการดำเนินงานของสถานศึกษา ด้วยเหตุผลดังนี้ (ทัศนาศาสตร์, 2542: 70-71)

1. การศึกษาในสถานศึกษาสัมพันธ์กับกลุ่มบุคคลในชุมชน เพราะสถานศึกษาให้การศึกษแก่นักเรียน ซึ่งมาจากชุมชนที่สถานศึกษาตั้งอยู่ นักเรียนนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน (นักเรียนมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับบุคคลอื่นในชุมชน พ่อแม่ ผู้ปกครอง) บุคคลในชุมชนก็จะดำรงชีวิตตามนักเรียนไปด้วย จึงถือว่าสถานศึกษาให้การศึกษโดยทางอ้อมแก่บุคคลในชุมชนนั่นเอง

2. เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม คือให้ประชาชนยอมรับว่าสถานศึกษาหรือสถานศึกษาเป็นสถาบันสำคัญของชุมชนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญของคน ช่วยทำให้การเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชนดีขึ้น ดังนั้น ประชาชนในชุมชนย่อมมีความรู้สึก ร่วมกันในการเป็นเจ้าของสถานศึกษา ย่อมยินดี

ที่จะให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือสถานศึกษา อาจเป็นเงิน วัสดุ สิ่งของ แรงงาน และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงสถานศึกษา

3. ทำให้ครูกับผู้บริหารของนักเรียน และประชาชนในชุมชน มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน เพราะสถานศึกษากับชุมชนมีความสัมพันธ์กันดี แต่ถ้าสถานศึกษากับชุมชนไม่มีความสัมพันธ์กันจะทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา เช่น สถานศึกษาและครูถูกกล่าวหาบ้าง ถูกตำหนิบ้าง

4. เพื่อแก้ปัญหาเกี่ยวกับกลุ่มคนที่เป็นปัญหาต่อการศึกษา ในชุมชนแต่ละแห่งมักจะมีผู้ที่มีปัญหาไม่เข้าใจการศึกษา ไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของสถานศึกษา ไม่ให้ความร่วมมือกับสถานศึกษา ดังนั้น การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนจะช่วยแก้ปัญหาได้

5. เพื่อปรับปรุงหลักสูตรและการเรียนการสอนตามความต้องการของชุมชน เพราะการเรียนการสอนของสถานศึกษาต้องสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับชุมชน ต้องอาศัยความร่วมมือสนับสนุนจากชุมชน จะต้องใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ของชุมชน จะต้องให้ผู้เรียนนำสิ่งที่ได้รับจากการเรียนไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ และนำไปเผยแพร่แก่ชุมชนได้

6. เพื่อใช้ทรัพยากรของชุมชนให้เกิดประโยชน์ เพราะในชุมชนมีทรัพยากร ทั้งทรัพยากรธรรมชาติ บุคคล สถาบัน และวัฒนธรรมพื้นบ้านมากมาย ทรัพยากรเหล่านี้ยอมนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาศึกษาของสถานศึกษาได้

7. เพื่อให้สถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจชุมชนดี ทั้งในด้านของปัญหาชุมชน ความต้องการของชุมชน ทรัพยากรในชุมชน เพื่อสถานศึกษาจะได้ช่วยกันแก้ปัญหาของชุมชนและปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับชุมชน

ภูวนาท คงแก้ว (2539: 24) ได้กล่าวถึง ความสำคัญและความจำเป็นในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนว่า

1. เพื่อให้ประชาชนในชุมชนเข้าใจจุดมุ่งหมายการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษาและมีทัศนคติที่ดีต่อสถานศึกษา

2. ให้ประชาชนมีส่วนร่วมและคิดว่าตัวเอง เป็นส่วนหนึ่งของชุมชน เมื่อประชาชนยอมรับสถานศึกษาเป็นสถาบันที่สำคัญของชุมชน มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมความก้าวหน้าแก่ชุมชน ทำให้ชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีและถ้าประชาชนในชุมชนมีความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของสถานศึกษา พร้อมกับให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการบริหาร และการดำเนินงานของสถานศึกษา กล่าวคือสถานศึกษาอย่างจริงจัง สถานศึกษาก็จะได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานของสถานศึกษาเป็นอย่างยิ่ง

3. เพื่อให้ประชาชนสนับสนุนช่วยเหลือสถานศึกษา ทั้งนี้สถานศึกษาต้องทำให้ประชาชนเห็นความก้าวหน้าของการศึกษา โดยคำนึงถึงความก้าวหน้าของชุมชนด้วย สถานศึกษาต้องดำเนินการในสิ่งที่ชุมชนสามารถเข้าใจ ยอมรับและให้ความร่วมมือช่วยเหลือสถานศึกษา โดยการสนับสนุนด้านกำลังกาย กำลังทรัพย์และกำลังความคิด ทั้งนี้สถานศึกษาต้องให้สิทธิต่อประชาชนในการเสนอความคิดเห็น หรือร่วมเป็นกรรมการในการบริหารของสถานศึกษา

4. เพื่อแก้ไขภาพพจน์ของครู เมื่อสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับชุมชน ครูและผู้ปกครองนักเรียนก็มีโอกาสสร้างความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ต่างฝ่ายต่างมีความเข้าใจและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ทำให้ผู้ปกครองเข้าใจเจตนาในการกระทำต่าง ๆ ของครูได้ดีขึ้น

5. เพื่อปรับปรุงหลักสูตรและการเรียนการสอนของสถานศึกษาให้สนองความต้องการด้านต่าง ๆ ของชุมชน นักเรียนสามารถนำวิชาความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

6. เพื่อให้เด็กในชุมชนมีความเจริญงอกงาม มีความประพฤติดี ทั้งนี้เพราะสถานศึกษาและผู้ปกครองมีความเข้าใจและมีสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน ช่วยกันร่วมมือแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการเจริญงอกงาม

นิรันดร์ ช่วยเจริญ (2543: 32) ได้สรุปความสำคัญ และความจำเป็นของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนไว้ว่า สถานศึกษาและชุมชนมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันอย่างใกล้ชิด เพราะสถานศึกษาเป็นศูนย์รวมทางวิทยาการต่าง ๆ ตลอดจนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ สถานศึกษาเป็นศูนย์รวมวัฒนธรรมกลางของการพัฒนาชุมชน สถานศึกษาต้องให้ชุมชนมีความเข้าใจ และมีความรู้สึกที่ดี ยอมรับว่าสถานศึกษาเป็นของชุมชน สถานศึกษาจำเป็นต้องอาศัยการสนับสนุนและทรัพยากรต่าง ๆ จากชุมชน มาสนับสนุนในการดำเนินการจัดการศึกษา และบุคลากรในสถานศึกษา และสมาชิกทุกหน่วยในสังคม ตลอดจนองค์กรต่าง ๆ ในชุมชนต้องมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน เพื่อแสวงหาแนวทางร่วมกันในการพัฒนาสถานศึกษา และชุมชนให้มีความเจริญก้าวหน้า

เตื่อนใจ แก้วประเสริฐ (2544: 21) ได้สรุปความสำคัญและความจำเป็นของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนไว้ว่า สถานศึกษาและชุมชนมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันอย่างใกล้ชิด เพราะสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนที่เป็นศูนย์รวมทางวิทยาการต่าง ๆ ส่วนชุมชนให้การสนับสนุนทั้งในด้านทุนทรัพย์ แรงกายแรงใจ พร้อมทั้งทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษา ดังนั้นจึงมีความสำคัญยิ่งในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน

ทิพทยา สุวรรณภูมิ (2544: 28) ได้สรุปความสำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนไว้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษาและชุมชนมีความสำคัญ โดยมีการกำหนดไว้เป็นมาตรฐาน หรือนโยบายในหลายหน่วยงาน มุ่งหมายให้เกิดความร่วมมือขึ้นระหว่างสถานศึกษากับชุมชน เพื่อคุณภาพของนักเรียน

สรุปได้ว่า ความสำคัญและความจำเป็นในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน คือ สถานศึกษาเป็นสถาบันพัฒนาคน เพื่อดำรงชีวิตที่ดีในชุมชน เป็นศูนย์รวมทางวิชาการต่าง ๆ การมีความสัมพันธ์อันดีระหว่างสถานศึกษากับชุมชน มีความเข้าใจที่ถูกต้องสามารถแก้ปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ ได้ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพความต้องการของท้องถิ่น การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์จะส่งผลให้คุณภาพการศึกษาสูงขึ้น และก้าวหน้ายิ่งขึ้น ผลิตคนที่มีคุณภาพตามความต้องการของชุมชน

3.5 วิธีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน

การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน เป็นหนทางหนึ่งที่จะนำไปสู่จุดหมายปลายทางของการศึกษา ให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและยังทำให้สถานศึกษามีส่วนช่วยในการพัฒนาบุคคล พัฒนาชุมชน ตลอดทั้งชุมชนก็ได้มีส่วนร่วมและสนับสนุนการจัดการศึกษาของสถานศึกษา วิธีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน อาจทำได้หลายวิธีการ ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 2 ด้านใหญ่ ดังนี้ (ทัศนาศาสตร์, 2549: 73-77)

1. กิจกรรมที่นำชุมชนเข้าสู่สถานศึกษา

1.1 การจัดการศึกษาผู้ใหญ่หรือการศึกษานอกระบบ สถานศึกษาสามารถจัดได้ทั้งในรูปของการศึกษาผู้ใหญ่หรือการศึกษานอกระบบสายสามัญ สายอาชีพ และกลุ่มสนใจ ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการโดยขึ้นอยู่กับความพร้อมของสถานศึกษา ความร่วมมือของผู้บริหาร และความต้องการของประชาชน หากสถานศึกษายังไม่มีความพร้อมในด้านบุคลากร ก็อาจจะประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ กิจกรรมนี้จะทำให้ประชาชนซาบซึ้งในบริการที่สถานศึกษาจัดให้ ทำให้ได้รับความรู้เพิ่มเติม นอกจากจะเป็นการช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันแล้ว ยังช่วยในการพัฒนาคนในชุมชนด้วย

1.2 การจัดนิทรรศการ เป็นการแสดงผลงานทางวิชาการของสถานศึกษาให้ประชาชนทราบ และกิจกรรมนี้ยังเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เห็นผลงานและความสามารถของครู อันจะก่อให้เกิดความศรัทธาต่อสถานศึกษาด้วย

1.3 การจัดงานประจำปีของสถานศึกษาเป็นการดึงประชาชนให้เข้ามามีกิจกรรมและผลงานของสถานศึกษา รวมทั้งเป็นการแสดงความสามารถของนักเรียนในด้านต่าง ๆ เช่น ละคร ฟ้อนรำ ดนตรี และการศึกษา เป็นต้น

1.4 การจัดฝึกอบรมประชาชนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ฝึกอบรมเยาวชนลูกเสือชาวบ้าน เป็นต้น

1.5 การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรม เช่น การจัดงานวันปีใหม่ วันสงกรานต์ แห่เทียนพรรษา งานวันลอยกระทง ฯลฯ แล้วเชิญชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรม โดยสถานศึกษาเป็นผู้นำ เป็นผู้ริเริ่มในการจัดงาน ให้บริการอาคารสถานที่ในการจัด มีกิจกรรมนันทนาการ ที่เป็นการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ตลอดจนการจัดป้ายนิเทศให้ความรู้ประกอบในวันสำคัญนั้น ๆ

1.6 การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมแก่นักเรียน โดยการเชิญประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม เช่น กิจกรรมวันครู วันแม่ ฯลฯ

1.7 การจัดงานแจกประกาศนียบัตรแก่นักเรียน โดยการเชิญผู้ปกครองนักเรียน มาร่วมด้วย และโรงเรียนควรเชิญผู้อุปการะสถานศึกษาที่สนับสนุนงานของสถานศึกษามาเป็นประธานในพิธีบ้าง และควรจัดให้หรูหราพอสมควรเพื่อเป็นเกียรติอย่างสูงกับท่าน

1.8 เชิญประชาชนที่มีความรู้ความสามารถในสาขาวิชาต่าง ๆ มาเป็นวิทยากร ทุกครั้งที่สถานศึกษาเชิญประชาชนมาร่วมในกิจกรรมของสถานศึกษา ควรหาโอกาสให้เกียรติแก่ประชาชน เช่น เชิญมอบรางวัล มอบของขวัญแก่นักเรียน หรือเชิญมาให้การต้อนรับเมื่อมีผู้มาเยี่ยมชมสถานศึกษา เป็นต้น สิ่งเหล่านี้จะทำให้ประชาชนเกิดความภาคภูมิใจที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่สถานศึกษาจัดขึ้น ผลพลอยได้ที่น่าชื่นชม คือ ความผูกพันทางจิตใจที่เขาเหล่านั้นมีต่อสถานศึกษาพร้อมที่จะเสียสละและให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาในเรื่องต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

2. กิจกรรมที่นำสถานศึกษาสู่ชุมชน

2.1 การจัดทัศนศึกษาภายในชุมชน จุดประสงค์เพื่อให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรงจากชุมชน และคุ้นเคยกับท้องถิ่นที่ตนอาศัยอยู่

2.2 การจัดสัปดาห์แห่งการทำความสะดวก เป็นกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนมากเพราะเป็นการช่วยพัฒนาชุมชนเป็นอย่างดี โดยสถานศึกษาควรจะทำกรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในชุมชนได้ทราบก่อน ความร่วมมือของประชาชนก็จะตามมา

2.3 การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน ในชุมชนมีกิจกรรมหลายประเภท เช่น กิจกรรมทางวัฒนธรรม ประเพณีต่าง ๆ สถานศึกษาควรรหาโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อให้ชุมชนมองเห็นว่า สถานศึกษามีส่วนร่วมในการส่งเสริมกิจกรรมของชุมชน

2.4 การให้บริการชุมชน สิ่งที่สถานศึกษาสามารถจะจัดให้บริการแก่ชุมชน ได้แก่

2.4.1 ด้านอาคารสถานที่ สถานศึกษาเป็นสถานที่ให้บริการแก่นักเรียนจำนวนมากอยู่แล้ว สถานศึกษาจึงเหมาะสำหรับจัดกิจกรรมที่มีคนจำนวนมากด้วย ดังนั้น หากชุมชนขอใช้อาคาร บริเวณของสถานศึกษาเพื่อจัดกิจกรรมต่าง ๆ แล้ว สถานศึกษาจะต้องจัดอำนวยความสะดวกได้เป็นอย่างดี

2.4.2 ด้านเครื่องใช้ ได้แก่ เครื่องใช้ที่ยกเคลื่อนที่ได้ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ โต๊ะหมู่บูชา เครื่องขยายเสียง ฯลฯ

2.4.3 ด้านความรู้ เป็นบริการที่พัฒนาคนให้มีความคิดและความรู้ ตลอดจนสติปัญญาอันจะเป็นประโยชน์ต่อตนเองและชุมชน สถานศึกษาควรจัดรายการประเภทให้ความรู้แก่ประชาชน เช่น จัดบรรยายธรรมะ การปกครอง การเกษตร การเลี้ยงดูทารก การอนามัย เป็นต้น นอกจากนี้ เกี่ยวกับวิชาชีพ สถานศึกษาควรสนับสนุนอย่างเต็มที่และพร้อมที่จะเป็นแหล่งสาธิตทดลอง ทั้งนี้ เพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์สูงสุด และสถานศึกษาอาจจัดบริการห้องสมุด ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน หรือบริการเสียงตามสายเพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้และให้บริการด้านข่าวสารแก่ประชาชน

2.4.4 ด้านสวัสดิการ เป็นบริการที่สถานศึกษาจัดขึ้นสำหรับแก้ปัญหาของความต้องการตลอดจนช่วยเหลือด้านเศรษฐกิจแก่ชุมชน ได้แก่ การจัดสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ สนามกีฬา สหกรณ์ร้านค้า ร้านตัดผม เป็นต้น

2.4.5 ด้านบุคลากร ได้แก่ ครู นักเรียน และนักการภารโรง บุคลากรเหล่านี้สามารถให้บริการ ให้ความช่วยเหลือร่วมมือกับชุมชนได้ทั้งในด้านแรงงาน ความคิดและด้านอื่น ๆ

นิรันดร์ ช่วยเจริญ (2543: 38 - 39) ได้สรุปวิธีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนมี 2 ประเด็น ใหญ่ ๆ คือ

1. โดยมีการเปิดประตูสถานศึกษาออกไปสู่ชุมชน อาจทำได้ด้วยการจัดเอกสาร ประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่าง ๆ สถานศึกษา สาระ ความรู้ วิทยาการใหม่ ๆ ให้ชุมชนได้ทราบ หรือการจัดให้คณะครู นักเรียนออกไปร่วมกิจกรรมกับชุมชน ไม่ว่าจะ เป็นกิจกรรมด้านการพัฒนาชุมชนอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ หรือแม้แต่วิธีการให้ครูออกไปเยี่ยมเยียนผู้ปกครอง นักเรียนที่บ้านก็เป็นวิธีการสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนได้อย่างดี

2. โดยการเปิดประตูให้ชุมชนเข้ามาสู่สถานศึกษา อาจทำได้ด้วยการจัดสถานศึกษาให้เป็นศูนย์วิทยากรต่าง ๆ ทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามาใช้อาคารสถานที่วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อสนองกิจกรรมของชุมชน หรือแม้แต่การเชิญผู้นำในชุมชนมาร่วมเป็นกรรมการกิจกรรมต่าง ๆ ที่สถานศึกษาจัดขึ้นก็เป็นวิธีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนได้อย่างดีเช่นกัน

เด็อนใจ แก้วประเสริฐ (2544: 33) ได้สรุปวิธีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน คือ การทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทำให้โรงเรียนและชุมชนมีความร่วมมือซึ่งกันและกัน เพื่อประโยชน์กับสถานศึกษาและชุมชน และบรรลุวัตถุประสงค์

ปรีชา คัมภีร์ปกรณ์ (2544: 122-123) ได้กล่าวถึงบทบาทของสถานศึกษาต่อชุมชนที่จะเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ดังต่อไปนี้

1. นำการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ชุมชน สถานศึกษาในฐานะที่เป็นสถาบันทางการศึกษา จึงควรจะเป็นผู้นำความรู้ที่แปลกใหม่ และสามารถทำให้สภาพความเป็นอยู่ของชุมชนดีขึ้น โดยอาจจะทำโดยผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น นักเรียน สมาคมผู้ปกครองและครู สมาคมศิษย์เก่า เป็นต้น

2. เป็นแหล่งวิทยากรของชุมชน สถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ชุมชนได้ใช้แหล่งสำหรับการศึกษาค้นคว้าทั้งในด้านวิชาการและวิชาชีพ ให้ข่าวสารแก่สมาชิกในชุมชน รูปแบบของการให้ข่าวสารแก่ชุมชนนั้นอาจจะทำได้หลายรูปแบบ เช่น การเปิดห้องสมุดให้ชุมชนได้ใช้ จัดที่อ่านหนังสือสำหรับชุมชนไว้ในสถานศึกษา การออกข่าวสารของสถานศึกษา เป็นต้น และหากจำเป็นสถานศึกษาควรจัดเครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็นสำหรับให้ความรู้แก่ชุมชนไว้ด้วย

3. แหล่งส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรม หน้าที่หนึ่งของสถานศึกษาคือการส่งเสริมและถ่ายทอดวัฒนธรรม ดังนั้นสถานศึกษาจึงควรจะได้ดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่นี้ อาจจะโดยการอำนวยความสะดวกหรือเป็นตัวกลางในการรวบรวมประกวดหรือจัดงานเกี่ยวกับงานประเพณี หรือวัฒนธรรมของชุมชนขึ้นในโอกาสต่าง ๆ

4. เป็นศูนย์รวมเกี่ยวกับความรู้ด้านอาชีพ สถานศึกษามีบทบาทที่จะให้ความรู้เกี่ยวกับการทำมาหากินของชาวบ้าน โดยการเปิดการอบรมด้านอาชีพเป็นครั้งคราว ในการดำเนินการเช่นนี้

5. การสร้างเสริมความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นในท้องถิ่น คือ การดำเนินงานและกิจกรรมต่าง ๆ ที่เอื้ออำนวยให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างสถานศึกษากับชุมชนและหน่วยงานอื่น เช่น การให้ครูมีส่วนร่วมในการติดต่อสัมพันธ์กับชุมชน การจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับชุมชน การจัดกิจกรรมส่งเสริมการศึกษาของนักเรียน เช่น การจัดนิทรรศการ การจัดประกวดต่าง ๆ การจัดตั้งกลุ่ม ชมรม หรือสมาคม

โดยสรุปแล้ว วิธีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน เป็นการจัดกิจกรรมที่ทั้งสถานศึกษาและชุมชนต่างให้ความร่วมมือ ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อันจะก่อให้เกิดความพึงพอใจต่อกัน สถานศึกษาพึงพอใจต่อการเข้ามาร่วมคิด ร่วมปรึกษา ร่วมแสดงความคิดเห็น การเสียสละเวลา แรงกาย ทรัพย์สินต่าง ๆ ของผู้ปกครองหรือชุมชนต่อสถานศึกษา และชุมชนก็พึงพอใจต่อสถานศึกษาที่ให้ความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ แก่ชุมชน เช่น ให้ความรู้ข่าวสาร สร้างความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานของสถานศึกษา ให้คำปรึกษาหารือ ให้บุคลากรในสถานศึกษามาร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน ให้ใช้อาคารสถานที่ของสถานศึกษา ซึ่งกิจกรรมหรือการปฏิบัติดังกล่าวข้างต้นจะทำให้สถานศึกษาและชุมชนเกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันอันจะส่งผลให้สถานศึกษาสามารถแสวงหาทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนเข้าร่วมจัด และพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพได้

3.6 องค์ประกอบที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน

ธีรรัตน์ กิจจักษ์ (2542: 238) กล่าวถึงองค์ประกอบในการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ไว้ดังนี้

1. นโยบายของสถานศึกษา ถ้าหากสถานศึกษามีนโยบายที่จะเป็นประตูสถานศึกษา แล้วความสัมพันธ์ของสถานศึกษากับชุมชนก็จะเป็นไปในทางที่ดี
2. ความสำเร็จของบุคลากร ในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนนั้น บุคลากรของสถานศึกษาทุกคนจะต้องประสานกับทุกฝ่ายจึงจะทำให้ผลสำเร็จลุล่วงไปได้ ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครู นักเรียน เป็นต้น
3. ความพร้อมของสถานศึกษา ความพร้อมในที่นี้ หมายถึง ความพร้อมด้านอาคารสถานที่ และเครื่องอำนวยความสะดวกที่จะให้ความช่วยเหลือร่วมกับชุมชน
4. ความพร้อมของชุมชน นอกจากองค์ประกอบของสถานศึกษาแล้ว องค์ประกอบของชุมชนก็มีส่วนสำคัญเช่นเดียวกัน ถ้าหากชุมชนไม่มีความพร้อมหรือไม่แน่ใจแล้ว การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองฝ่ายจะเกิดขึ้นไม่ได้ ความพร้อมของชุมชนในที่นี้ หมายถึง ความพร้อมทั้งในด้านความคิดเห็นและด้านอื่น ๆ ที่มีอยู่ในชุมชน

โดยสรุป ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน จะประสบผลได้มากหรือน้อยเพียงใดนั้น สถานศึกษาจะต้องมีนโยบายในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน บุคลากรทุกคนในสถานศึกษามีความร่วมมือกัน ประสานงานกันทุกฝ่ายทั้งผู้บริหารโรงเรียน ครู เจ้าหน้าที่ นักเรียน นักการภารโรง สถานศึกษามีความพร้อมในเรื่องของอาคารสถานที่ เครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่จะให้บริการชุมชน และความพร้อมของชุมชน คือการที่ชุมชนมีความพร้อมในเรื่องการมีส่วนร่วม การ

จัดกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวนี้อาจจะเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้สถานศึกษาประสบผลสำเร็จในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนได้เป็นอย่างดี

3.7 ปัญหาและอุปสรรคในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน

ปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ไม่ประสบผลดีเท่าที่ควร จำแนกออกเป็น 2 เรื่องใหญ่ ได้ดังนี้ (ทัศนาศ แสงศักดิ์, 2542: 84-86)

1. ปัญหาที่เกิดจากโรงเรียน ได้แก่

1.1 ทัศนคติของครู ครูส่วนมากไม่ชอบพบผู้ปกครอง พยายามหลีกเลี่ยงการพบปะผู้ปกครอง เพราะกลัวว่าผู้ปกครองจะตำหนิเกี่ยวกับการอบรมสั่งสอนเด็ก จึงทำให้ครูมีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อการที่จะไปเยี่ยมเด็กที่บ้าน และพูดคุยกับผู้ปกครอง

1.2 ครูมีโอกาสคลุกคลีกับประชาชนน้อย เนื่องจากครูอยู่ต่างห้องที่ไม่มีบ้านพักอยู่ในท้องถิ่นนั้น ครูจึงนิยมไปพักในเมืองเดินทางแบบเช้าไปเย็นกลับ ทำให้ขาดความใกล้ชิดกับประชาชน

1.3 ประชาชนขาดความศรัทธาในตัวครูและผู้บริหาร จึงไม่สนใจและเต็มใจที่สร้างความสัมพันธ์กับโรงเรียน

1.4 ขวัญและกำลังใจของครูเกี่ยวกับด้านสวัสดิการที่ได้รับความปลอดภัย ตลอดจนความเพียงพอของรายได้ในการครองชีพ

1.5 โรงเรียนขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดีต่อชุมชน ทำให้ประชาชนไม่ทราบบทบาทความสำคัญ สิทธิและหน้าที่ของตนที่พึงมีต่อโรงเรียน รวมทั้งไม่ทราบนโยบาย วิธีดำเนินการจัดการศึกษา ตลอดจนแผนงานและกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนกำหนดขึ้น ทำให้ขาดความร่วมมือจากชุมชน

1.6 โรงเรียนขาดแคลนสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่จะสามารถให้บริการแก่ชุมชน ทำให้ชุมชนไม่ได้รับประโยชน์จากโรงเรียนเท่าที่ควร การสร้างความสัมพันธ์จึงทำได้ค่อนข้างยากเพราะโรงเรียนอยู่ในฐานะผู้รับมากกว่าผู้ให้

1.7 โรงเรียนไม่รู้จักใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด ไม่ว่าจะเป็นบุคคลากรหรือทรัพยากรอื่น ๆ ที่มีอยู่ เช่น ไม่เปิดโอกาสหรือเชิญชวนให้ประชาชนเข้ามามีบทบาท มีส่วนร่วมในงานโรงเรียน ไม่เคยนำนักเรียนไปศึกษาหาความรู้จากผู้ประกอบอาชีพในชุมชน

2. ปัญหาที่เกิดจากชุมชน ได้แก่

2.1 ประชาชนส่วนใหญ่ไม่เห็นคุณค่าของการศึกษา เพราะขาดความรู้ ความเข้าใจ เนื่องจากได้รับการศึกษาน้อย จึงไม่ค่อยสนับสนุนเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรหลาน

2.2 ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ทราบบทบาทและหน้าที่ของตนที่พึงมีต่อโรงเรียน

2.3 ประชาชนส่วนใหญ่ต้องออกไปประกอบอาชีพนอกบ้าน ไม่มีเวลาสนใจเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรหลาน

2.4 ความแตกต่างภาษา ขนบธรรมเนียม ประเพณีของท้องถิ่น ทำให้เกิดปัญหาในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

3.8 ความเป็นมาของคณะกรรมการสถานศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543: 8- 10) ได้กล่าวไว้ว่า คณะกรรมการสถานศึกษาเป็นคณะบุคคล ซึ่งมีความสำคัญที่จะทำหน้าที่กำกับ และส่งเสริมกิจการของสถานศึกษาในฐานะที่เป็นองค์กรอย่างเป็นทางการที่จะมีส่วนร่วมร่วมกับชุมชนในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชนที่เป็นสมาชิกของชุมชน

คณะบุคคลที่ทำหน้าที่ในลักษณะดังกล่าว มีมาตั้งแต่อดีต แต่ลักษณะบทบาท และภารกิจ มีความแตกต่างกันไปบ้างในแต่ละช่วง ดังนี้

ในอดีตจนถึง พ.ศ. 2428 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงส่งเสริมให้มีการจัดการศึกษาที่มีระบบระเบียบปฏิบัติที่แน่นอนมากขึ้น และในปี 2452 ได้แต่งตั้งกรรมการตำบลประกอบด้วย กรรมการ 3 คน คือ กำนัน หรือหัวหน้าตำบล 1 คน เจ้าอธิการวัด ซึ่งเป็นเจ้าคณะหมวดในตำบล 1 รูป และแพทย์ประจำตำบล 1 คน มีหน้าที่จัดตั้งโรงเรียนประชาบาล ซึ่งดำรงอยู่ได้โดยอาศัยทุนทรัพย์ของประชาชน

พ.ศ. 2524 มีการประกาศใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการแต่งตั้งคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา พุทธศักราช 2525 โดยมีสาระสำคัญที่กำหนดแนวทางการสรรหาจำนวน คุณสมบัติ วาระและการพ้นตำแหน่ง รวมทั้งได้กำหนด บทบาทหน้าที่ไว้อย่างชัดเจน

พ.ศ. 2539 กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดให้มีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2539 เนื่องด้วยมีข้อมูลจากผลการวิจัย มากมายยืนยันว่าการดำเนินการของคณะกรรมการการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษายังไม่เกิดผลสำเร็จเท่าที่ควร ทั้งความพร้อมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการศึกษาในโรงเรียน ความพึงพอใจในผลงานของตนเอง การให้คำปรึกษาแนะนำแก่โรงเรียนในการกำหนดแนวทางในการพัฒนา ฯลฯ ประกอบกับมีกระแสความต้องการให้คณะกรรมการประจำโรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนมากขึ้น

พ.ศ. 2540 มีการประกาศให้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับระเบียบกระทรวงศึกษา ว่าด้วยคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2539 เพื่อก่อให้เกิดผลการดำเนินงานอย่างเป็นทางการ กระทรวงศึกษาธิการ

และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จึงได้จัดการประชุมทางไกล เรื่องบทบาทคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษาตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันซึ่งเป็นการจัดประชุมสัมมนาผู้บริหารโรงเรียน และประธานคณะกรรมการโรงเรียนพร้อมกันทั่วประเทศไทย ที่มีการถ่ายทอดสดเสียงทั่วประเทศ เมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม 2541

หลังจากคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษาได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ร่วมกับโรงเรียน ได้มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินการ และผลการดำเนินการมากมาย ผลการวิจัยมีหลายประการที่น่าสนใจ คือ การปฏิบัติงานของคณะกรรมการโรงเรียนในสวนโครงสร้างของคณะกรรมการโรงเรียน เป็นไปตามระเบียบที่กำหนดไว้ แต่การปฏิบัติงานของคณะกรรมการโรงเรียนยังเน้นด้านการสนับสนุนการดำเนินการของโรงเรียนมากกว่า การกำหนดนโยบาย และการร่วมในการพัฒนาการเรียนการสอน จากผลการวิจัยดังกล่าว ประกอบกับมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่เน้นหลักการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน การกระจายอำนาจในการจัดการศึกษา รวมทั้งการพัฒนาองค์กรชุมชนให้มีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งตนเองได้ และสามารถจัดการศึกษาในชุมชนได้ทำใหักระทรวงศึกษาธิการ ประกาศใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 เมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม พ.ศ. 2543 ที่เน้นการมีส่วนร่วมของบุคคลในชุมชนหลายฝ่าย ให้เข้ามามีบทบาทในการเป็นกรรมการสถานศึกษาฉบับแรก ที่กำหนดให้ผู้หญิงสามารถเข้ามามีบทบาทในการเป็นกรรมการสถานศึกษา ทำให้ผู้หญิงมีโอกาสมากขึ้นในการทำงานเพื่อชุมชนและโรงเรียน รวมทั้งทำให้คณะกรรมการสถานศึกษามีบทบาทมากขึ้นในการจัดการศึกษาท้องถิ่นและจะมีบทบาทมากขึ้นตามลำดับ โดยเฉพาะเมื่อมีการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับนี้อย่างเต็มรูปแบบในปี พ.ศ. 2545

4. บทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน

ในโลกยุคปัจจุบันโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จคือโรงเรียนที่มีความสามารถในการบริหารโรงเรียนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องตลอดเวลา การบริหารงานให้ประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายขึ้นอยู่กับผู้บังคับบัญชาเป็นสำคัญเพราะถือว่าเป็นหลักชัยของหน่วยงาน ดังนั้นผู้บริหารที่จะเป็นหัวหน้าของโรงเรียน และบุคคลในการสร้างสรรค์สิ่งแปลกใหม่ให้เกิดขึ้น พร้อมทั้งเข้าใจแบบอย่างดีว่าอะไรคือสิ่งที่โรงเรียนจำเป็นต้องมีและต้องทำเพื่อดำรงรักษาโรงเรียนไว้และสามารถเผชิญหน้าความจริงของโลกยุคสมัยใหม่ ซึ่งมักเกิดเหตุการณ์ เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจากปัจจัยสิ่งแวดล้อมทั้งจากภายในและภายนอกโรงเรียน (วรรณารถ แสงมณี. 2538: 20) และอรุณ รักธรรม (2536: 278-280) ได้อธิบายถึงผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) ว่าเป็น

บุคคลสำคัญที่เดียวในกระบวนการเปลี่ยนแปลงโรงเรียนเป็นไปตามแผนที่วางเอาไว้ ดังนั้น ผู้บริหารในฐานะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่โรงเรียนจึงจำเป็นต้องมีคุณสมบัติดังนี้

1. เป็นผู้ที่มีความสามารถในการระดมทรัพยากรที่จำเป็นเพื่อให้การเปลี่ยนแปลงดำเนินต่อไป

2. เป็นผู้ที่มีความเชื่อถือจากผู้บริหารระดับสูงและบุคคลอื่น ๆ ที่สำคัญในองค์กร

3. เป็นผู้ที่มีความสัมพันธ์ที่ดีกับคนทุกระดับชั้น เพื่อให้เกิดการสื่อข้อความที่ดี

4. เป็นผู้ที่มีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และมีทักษะในการให้คำปรึกษา แนะนำ สนับสนุน ช่วยเหลือ ฝึกอบรม และให้การศึกษากับกลุ่มคนที่จะได้รู้ผลจากการเปลี่ยนแปลง

5. เป็นผู้ที่มีความเข้าใจการริเริ่มสร้างสรรค์ เหมือนการเปลี่ยนแปลง สามารถเป็นผู้เชี่ยวชาญที่ช่วยให้ผู้บริหารเข้าใจการเปลี่ยนแปลงที่กำลังเกิดขึ้น

6. เป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในเทคนิคการสอดแทรก (Intervention Techniques) ในองค์กรบางประการ โดยเฉพาะความเชี่ยวชาญในกระบวนการสอดแทรก

จากคุณสมบัติทั้งหมดนี้ จะเห็นว่าผู้บริหารจะนำการเปลี่ยนแปลงมาสู่องค์กรได้ จะต้องแสดงบทบาทในองค์กร ซึ่ง วิจิต กำมันตะคุณ (2540: 60-61) ได้รวบรวมไว้ดังนี้

1. เป็นผู้รู้เรื่องทั่วไป และ/หรือรู้เฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง (Generalist/Specialist) การเป็นผู้รู้ในเรื่องทั่วไป จะเป็นผู้มองภาพองค์กรในแนวกว้างมีความเข้าใจกระบวนการกับการเรียนรู้ถึงภาระหน้าที่ในส่วนต่าง ๆ ขององค์กร มีความสามารถในการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลต่าง ๆ ระดับสูง และมีทักษะในภาวะผู้นำ การรู้เฉพาะในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง คือ มีความเชี่ยวชาญในกระบวนการและเทคนิคในการวินิจฉัยองค์กร (Organization Diagnosis) ความรู้ในกระบวนการบริหารหรือทฤษฎีการสอดแทรกและความเคลื่อนไหวของการเปลี่ยนแปลง (Dynamic of Change)

2. ผู้ประสานประสาน (Integrator) เป็นการเชื่อมโยงเป้าหมายขององค์กรกับทรัพยากรที่เหมาะสมจากภายในหรือภายนอกองค์กร เพื่อนำมาใช้แก้ไขปัญหาที่กำลังเกิดขึ้น เป็นผู้ช่วยเชื่อมโยงเป้าหมายการเปลี่ยนแปลงของฝ่ายจัดการกับบุคคลที่ได้รับผลจากการเปลี่ยนแปลง

3. ผู้วางตัวเป็นกลาง (Neutrality) ด้วยความเป็นกลางไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดทำให้สามารถรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาในองค์กรและนำคำตอบมาแก้ปัญหาได้

4. เป็นผู้ที่มีความเชื่อถือ (Credibility) จะนำมาซึ่งอิทธิพลในองค์กรเพื่อเกิดผลดีในการก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

ลากานา (Lagana. 1989: 54) ได้เสนอแนวคิดถึงบทบาทของครูใหญ่ในการบริหารการเปลี่ยนแปลงในโรงเรียนว่า ครูใหญ่ควรมีพฤติกรรมต่าง ๆ ที่จะช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เช่น

1. เป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่มในการที่ทดลอง กล้าเสี่ยงที่จะเปลี่ยนแปลง
2. สนับสนุนให้ครู อาจารย์ มีส่วนช่วยในการเปลี่ยนแปลง

พร้อมกันนี้ โอเวน (Owens. 1991: 213-220) ได้เสนอยุทธวิธีการบริหารการเปลี่ยนแปลงในโรงเรียนไว้ 3 แบบ คือ

1. ยุทธวิธีการเปลี่ยนแปลงแบบมีเหตุผล (Empirical-Rational Strategies of Change) เป็นการทำให้เกิดการยอมรับการเปลี่ยนแปลง โดยสามารถอธิบายให้เข้าใจถึงเหตุผลที่ต้องเปลี่ยนแปลง ซึ่งอาจใช้การวิจัยพื้นฐานในโรงเรียนมาสนับสนุน

2. ยุทธวิธีการใช้อำนาจบังคับ (Power-Coercive Strategies) ซึ่งผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะใช้อำนาจเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามต้องการ

3. ยุทธวิธีการให้มาตรฐานการศึกษา (Normative-Reductive Strategies) เป็นการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ความเชื่อ โดยการให้การศึกษา อบรม คำปรึกษา เพื่อให้บุคคลมีความเชื่อ ค่านิยมที่คล้ายกัน จะทำให้เกิดความร่วมมือ และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง

จากแนวคิดดังกล่าวพอจะสรุปได้ว่า ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการทำงานของบุคลากรในการบังคับบัญชาที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการปฏิบัติหน้าที่ให้ไปสู่จุดมุ่งหมายตามที่ต้องการ

ฮอล และคนอื่น ๆ (Hall; & others. 1984: 22-31) ได้เสนอพฤติกรรมผู้นำทางการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่มีผลต่อการพัฒนาปรับปรุงโรงเรียน โดยได้แบ่งพฤติกรรมการบริหารการเปลี่ยนแปลงเป็น 3 แบบ คือ 1) ผู้ตอบสนอง (Responder) 2) ผู้จัดการ (Manager) 3) ผู้ริเริ่ม (Initiator) โดยชี้ให้เห็นว่า โรงเรียนที่มีผู้บริหารมีพฤติกรรมผู้นำทางการเปลี่ยนแปลงแบบริเริ่ม จะมีผลต่อการพัฒนาปรับปรุงประสิทธิผลโรงเรียนได้ดีกว่าอีก 2 แบบ

สำหรับผู้บริหารแบบริเริ่มมีพฤติกรรมผู้นำการเปลี่ยนแปลง ซึ่งฮอล และคนอื่น ๆ สรุปได้ดังนี้

1. พยายามปรับเปลี่ยนตามความหวังของชุมชน แต่ประสานให้เกิดประโยชน์แก่โรงเรียน
2. ศึกษาข้อมูลต่าง ๆ จากครู ชุมชน บุคคลอื่น ๆ เพื่อให้เข้าใจอย่างแท้จริงของสิ่งที่ต้องการเปลี่ยนแปลง
3. พัฒนาความรู้โดยให้คำแนะนำและแนวทางการแก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้น
4. ให้ความคาดหวังและขั้นตอนที่ชัดเจน
5. ติดตามความพยายามที่ใช้ในการเปลี่ยนแปลงอย่างใกล้ชิด โดยการสังเกตชั้นเรียน การทบทวนแผนการเรียน ติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน

6. ให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครูเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมและแผนงานที่คาดหวังไว้เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขขั้นตอนต่อไป

ซึ่งสอดคล้องกับ อีแวนส์ (Evans. 1988: 20-39) ที่ศึกษาพฤติกรรมผู้นำทางการเปลี่ยนแปลงของครูใหญ่กับประสิทธิผลของโรงเรียน โดยอาศัยแนวคิดของ ฮอล และคนอื่น ๆ (Hall and others. 1984) ซึ่งแยกลักษณะการบริหารของครูใหญ่เป็น 3 แบบ คือ แบบผู้สนอง แบบผู้จัดการ แบบผู้ริเริ่ม ผลการวิจัยพบว่าในโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพต่ำกว่าโรงเรียนอื่น ๆ ครูใหญ่จะใช้พฤติกรรม การเปลี่ยนแปลงตอบสนอง ในขณะที่โรงเรียนที่มีประสิทธิผลสูง ครูใหญ่จะใช้วิธีพฤติกรรมผู้นำทางการ เปลี่ยนแปลงแบบผู้ริเริ่ม

สำหรับเบล (Bell. 1988: 204) ได้เสนอแนวคิดในการบริหารการเปลี่ยนแปลงให้มี ประสิทธิภาพในโรงเรียนประถมศึกษาผู้บริหารควรมีลักษณะดังนี้

1. มีความสามารถในการทำนายผลที่จะเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลง
2. มีการเตรียมตัวฐานะผู้นำการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งเตรียมคนอื่นให้พร้อม
3. มีความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหา การปฏิบัติการในการเปลี่ยนแปลง
4. มีการให้บุคคลอื่นมีส่วนร่วมในการบริหารการเปลี่ยนแปลง

จากแนวคิดของนักวิชาการทั้งหลายที่กล่าวมาข้างต้น พอสรุปได้ว่า การที่จะปรับปรุงพัฒนา โรงเรียนให้ดีขึ้น ผู้บริหารควรมีพฤติกรรมเปลี่ยนในลักษณะเป็นผู้ริเริ่มให้เกิดเปลี่ยนแปลง เริ่มจาก การเตรียมการเปลี่ยนแปลง หาข้อมูล สร้างการยอมรับการเปลี่ยนแปลง การวางแผนการเปลี่ยนแปลง การนำการเปลี่ยนแปลงไปปฏิบัติตลอดจนติดตามการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากการเปลี่ยนแปลง โดยทั่วไปนั้น ย่อมมีผลกระทบต่อชีวิตประจำวันขององค์กร และจากบทบัญญัติ ของรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 โดยเฉพาะบทบัญญัติสำคัญในมาตรา 43 และพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดเป้าหมายของการ ปรับระบบการศึกษาทั้งในด้านปรัชญา หลักการ เป้าหมาย เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนการสอน การ วัดและการประเมินผลเป็นอย่างมาก โดยการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ดำเนินการให้เกิดคุณค่าและ วัตถุประสงค์ที่วางไว้ ส่งผลให้เกิดสังคมการเรียนรู้ซึ่งถือเป็นกุญแจในการปรับวัฒนธรรมทางความคิด วัฒนธรรมในการทำงานของสังคมให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป (มนสิข สติธสมบุรณ์ และวาริรัตน์ แก้วอุไร. 2543: 18)

ดังนั้นผู้บริหารต้องกระตุ้นให้ครูผู้สอนและบุคลากรในโรงเรียนให้ความสำคัญในการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง และหันไปให้ความสำคัญในการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้ เพื่อการสนับสนุน กระบวนการเรียนรู้ได้จริง ซึ่งจะต้องมีการจัดอบรมครูผู้สอนให้ตระหนักถึงปัญหาการศึกษาในปัจจุบัน อันจะส่งผลให้เกิดความจำเป็นเร่งด่วนในการปรับปรุงการเรียนการสอน ครูซึ่งจะนำไปสู่การ

เปลี่ยนแปลงที่ดีที่สุด (ถนอมพร เลหาจรัสแสง. 2543: 49) ก็จะประสบความสำเร็จตามที่คาดหวังไว้ หากบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในทุก ๆ ฝ่ายโดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวครูผู้สอนเองจะมีการทบทวนบทบาทของตนในอดีตและนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ทันยุคสมัยกับกระแสของความเปลี่ยนแปลงของโลกด้วย เชื่อได้ว่า “ผลผลิตผลทางการศึกษา” ที่เกิดขึ้นย่อมจะเป็น “ทรัพยากรมนุษย์” ที่สมบูรณ์ตามที่คาดหวัง (สุทธิพร คล้ายเมืองปักษ์. 2543: 26-29)

ดังนั้นผู้บริหารที่มีพฤติกรรมผู้นำทางการเปลี่ยนแปลงที่ดีนั้น จะต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ พัฒนาตนเองอยู่เสมอ ให้เป็นผู้บริหารยุคใหม่ และเป็นผู้ดำเนินยุคคลื่นลูกใหม่เปลี่ยนแปลงไปจากผู้นำในอดีต กล่าวคือ เป็นผู้นำที่มีคุณสมบัติแข่งขันกับผู้อื่นได้ ปรับองค์กรโครงสร้าง ให้เข้ากับสภาพแวดล้อม การทำงานอย่างมีระบบเป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีแผนยุทธศาสตร์ในการดำเนินงานที่เหมาะสม ทำงานเป็นทีมตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ซึ่งงานวิจัยเรื่องนี้ได้กำหนดบทบาทของสถานศึกษาไว้ดังนี้

4.1 นำการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ชุมชน

สนิท สัมครการ (2542: 1-5) ได้ให้ความหมายถึงการเปลี่ยนแปลง (change) ไว้ว่า เป็นความแตกต่างที่เกิดขึ้นต่อเนื่องในช่วงเวลาหนึ่งขององค์กรหนึ่ง ยังอยู่ได้ซึ่งความแตกต่างที่ต่อเนื่องกันโดยเน้นให้เห็นถึงเงื่อนไขและเวลารวมอยู่ด้วย และความแตกต่างที่เกิดขึ้นมิได้ทำให้องค์กรเดิมต้องแตกหักไป แต่เป็นการปรับปรุงหรือแก้ไขเพิ่มเติมส่วนประกอบภายในขององค์กรนั้น มิได้หมายถึงการเคลื่อนที่หรือเคลื่อนไหวของสิ่งของหรือบุคคล

สัญญา (2530) กล่าวถึงแนวคิดของทฤษฎีวิวัฒนาการการเปลี่ยนแปลงทางสังคมว่า ชุมชนจะเปลี่ยนแปลงสภาพจากความเรียบง่ายไปสู่สภาพที่ซับซ้อน และปรับตัวจากชุมชน ชนบทกลายเป็นชุมชนเมือง ซึ่งการเปลี่ยนแปลงชุมชนนี้เน้นการเปลี่ยนแปลงของการจัดการทางสังคม แสดงความแตกต่างทางสังคม ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่มีการช่วยเหลือร่วมมือกัน มีการพึ่งพาอาศัยกัน มีความผูกพันทางจิตใจ มีข้อตกลงที่เป็นธรรมชาติ ไม่เป็นทางการ เมื่อชุมชนมีขนาดใหญ่ขึ้นและซับซ้อนมากขึ้นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล จะเปลี่ยนเป็นแบบที่มีลักษณะการติดต่อกันอย่างเป็นทางการ มีการควบคุมที่เป็นบรรทัดฐานทางสังคม

สมนึก ปัญญาสิงห์ (บทความ) การพัฒนาชุมชนอาจเป็นกระบวนการ หรือวิธีการแห่งการกระทำทางสังคม ซึ่งสมาชิกในชุมชน และ/หรือภายนอกชุมชนมีส่วนร่วมกันจัดวางแผน และพยายามลงมือกระทำด้วยความรู้ ความสามารถ และความสำนึกของตนเอง เพื่อบรรลุเป้าหมายตามที่กลุ่มหรือชุมชนกำหนดเอาไว้

ส่วนการเปลี่ยนแปลงชุมชน ในฐานะชุมชนเป็นหน่วยหนึ่งทางสังคม และอยู่ในกรอบการเมือง การปกครองแบบประชาธิปไตยและเศรษฐกิจแบบทุนนิยมเสรี ย่อมส่งผลทำให้ชุมชนมีลักษณะเปลี่ยนแปลงไปสู่ความทันสมัยมากขึ้น และดูเหมือนว่า โครงสร้างพื้นฐานซึ่งเป็นปัจจัยสนับสนุนกระบวนการพัฒนาให้และเห็นเป็นรูปธรรม ได้มีส่วนเร่งความเจริญและการเปลี่ยนแปลงให้กับชุมชนท้องถิ่นอย่างรวดเร็ว สภาพของชุมชนชนบทดั้งเดิม ที่พันธะทางสังคมผูกพันกันเป็นกลุ่มก้อนภายใต้ระบบครอบครัวและเครือญาติ ถือเอาการจัดระเบียบของศีลธรรม และความเชื่อของชุมชนเหนือการจัดระเบียบทางด้านเทคนิควิทยา วัฒนธรรมภายนอกหรือความเจริญก้าวหน้าที่เกิดขึ้น ดูเหมือนว่าจะก่อให้เกิดความขัดแย้ง ระหว่างศีลธรรม และเทคนิคหรือกรรมวิธีสมัยใหม่

ในยุคสมัยที่ความเจริญทางด้านสังคมศาสตร์ตามหลังความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์ ทำให้การเจริญเติบโตของชุมชนมีความเป็นไปได้ในลักษณะที่ขาดความสมดุล ขาดองค์ประกอบในส่วนที่เป็นความละเอียดและความประณีตของมนุษย์มากขึ้น ชุมชนที่เจริญรอยตามสังคมเมืองแบบไม่เลือกรับและปรับเปลี่ยน ดูเหมือนว่าจะเป็นความเจริญแต่เปลือกนอก แต่ความเจริญงอกงามทางด้านจิตใจและภูมิปัญญาของชาวบ้านอาจจะถูกสั่งคลอน ทัดสนะดังกล่าวไม่ได้มองชุมชนแบบสุดโต่ง และปฏิเสธความเจริญก้าวหน้าของสังคมทั้งหมด แต่สาระสำคัญอยู่ที่ทำอย่างไรชุมชนจึงดำรงและสร้างพฤติกรรมการพัฒนา เพิ่มพูนขีดความสามารถทางการจัดการ และพลังการพัฒนาด้วยตนเองมากที่สุด

ดังนั้นการพัฒนาชุมชนกับการเปลี่ยนแปลงชุมชนจึงมีความเกี่ยวข้องและผูกพันซึ่งกันและกัน ทราบว่าชุมชนชนบทจะต้องแปรเปลี่ยนวิถีชีวิตและสภาพแวดล้อมไปตามธรรมชาติและความตั้งใจของมนุษย์เอง พร้อมกับถูกแรงผลักดันด้วยความทะยาน อยากรวยทางสังคมและการบริโภคนิยมที่รุนแรงขึ้น จนทำให้ชุมชนชนบทหลายชุมชนเจริญแบบฟุ้งเฟื่อง และสินค้าที่ผ่านกระบวนการอุตสาหกรรมมากขึ้น บทเรียนการพัฒนาหลายหมู่บ้านในชนบทสะท้อนให้เห็นถึงการก้าวเดินที่ผิดพลาด ประชาชนเริ่มวิเคราะห์และสังเคราะห์บทบาทของตนเอง และบทบาทของผู้ที่ถูกขนานนามว่า นักพัฒนาหรือผู้ประสานงานหมู่บ้านว่า เป็นผู้นำความเจริญหรือความเสื่อมโทรมมาสู่ชุมชน หากพิจารณาในแง่บวกแล้วนับว่าเป็นเรื่องบังเอิญที่ดี เพราะประชาชน เริ่มมีความเชื่อมั่น กล้าแสดงความคิดเห็นและเป็นพฤติกรรมพัฒนาที่สร้างสรรค์ ในขณะที่เดียวกันประชาชนต้องตระหนักถึงขีดจำกัดและศักยภาพของชุมชนว่า ชุมชนมีความจำเป็น ความต้องการพัฒนาในเรื่องใดบ้าง และจะพัฒนาอย่างไร จึงทำให้ชุมชนเปลี่ยนแปลงอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน ซึ่งขอนำเสนอแนวความคิดดังต่อไปนี้

1. การพัฒนาชุมชน (Community Development) เป็นกระบวนการหรือวิธีหนึ่งที่ทำให้ชุมชนเปลี่ยนแปลงอย่างมีแผน (Planned Change) เกิดขึ้นทั้งชุมชนชนบทและชุมชนเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งชุมชนเมืองหรือชุมชนที่กลายเป็นเมือง ดูจะมีอิทธิพลต่อการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตของชุมชน

ชนบท ทั้งในด้านวัตถุและทัศนคติ ค่านิยม ประเพณี จริยธรรม ศีลธรรม ดังนั้นการพัฒนาชุมชนจึงไม่ได้หมายความว่าต้องทำให้ชุมชนเปลี่ยนแปลงตามกระแสภายนอกเท่านั้น แต่รวมถึงการพัฒนาในเชิงอนุรักษ์ฟื้นฟูและดำรงอยู่ของคุณค่าที่ดั้งเดิมของชุมชนด้วย

2. การพัฒนาชุมชน เป็นกระบวนการหรือวิธีการที่ต้องทำให้ประชาชนเกิดการวิเคราะห์ และพิจารณาการเปลี่ยนแปลงว่า จะมีผลกระทบต่อชุมชนของตนเองอย่างไร กล่าวคือชุมชนไม่ได้มอง การเปลี่ยนแปลงทางด้านรายได้และเศรษฐกิจเท่านั้น จะต้องพิจารณาองค์ประกอบทางด้านสุขภาพใจ สุขภาพกาย การพัฒนาทางด้านสติปัญญา (Mental Being) และความเป็นอยู่ (Well Being) ที่ดีขึ้นไปพร้อม ๆ กัน

3. การพัฒนาชุมชน มุ่งแก้ปัญหาที่คน (People-Centered) มิใช่เน้นการเจริญเติบโต (Growth-Centered) ทางวัตถุอย่างเดียว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปลี่ยนแปลงในชุมชนชนบท เพื่อให้ประชาชนสามารถพัฒนาตนเอง เพิ่มพูนรายได้ และปรับปรุงคุณภาพชีวิต การพัฒนาชุมชนไม่ได้ปฏิเสธการพัฒนาทางวัตถุ แต่พิจารณาการพัฒนาทางวัตถุ หรือความรู้ความสามารถทางเทคโนโลยี (Technological Know-how) เป็นเครื่องมือสนับสนุนกระบวนการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรม โดยมีเป้าหมายสูงสุด คือ คุณภาพชีวิตและพฤติกรรมการพัฒนาของประชาชน

4. การพัฒนาชุมชน อาจมีลักษณะเป็นกลยุทธ์หรือยุทธวิธี (Strategies) ซึ่งเป็นแนวคิด และแนวทางการพัฒนารูปแบบใดรูปแบบหนึ่งที่เกิดขึ้นจากการรับรู้ เข้าใจปัญหาของสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ฯลฯ ที่เป็นปัญหาเฉพาะหน้าเร่งด่วนหรือจะเกิดขึ้นในอนาคต กลยุทธ์การพัฒนาชุมชนส่วนใหญ่เป็นเรื่องยังไม่เคยคิดและไม่เคยปฏิบัติ โดยมุ่งให้ชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพ และก่อให้เกิดผลกระทบในทางลบต่อชุมชนให้น้อยที่สุด

4.1.1 การเปลี่ยนแปลงชุมชน

การเปลี่ยนแปลงชุมชน (Community Change) เกิดจากหลายปัจจัย เช่น ความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ เทคโนโลยี สภาพแวดล้อม ความรู้สึกนึกคิดของประชาชนเปลี่ยนไป และโดยส่วนใหญ่ มนุษย์เป็นผู้กระทำทำให้ชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลงและ/หรือพัฒนา เช่น การเปลี่ยนแปลงทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ต้องมุ่งแก้ไขปัญหาคือจิตสำนึก และพฤติกรรมของคน การลงมือปฏิบัติจริง ประสานกันด้วยแนวทางสันติ (Non-violence Means) และการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งเป็นหลักการหนึ่งของการพัฒนาชุมชน

การเปลี่ยนแปลงชุมชน ประกอบไปด้วยการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม วัฒนธรรม และการเปลี่ยนแปลงทางด้านภูมิศาสตร์กายภาพ ชีวิตภาพของชุมชน อันมีผลเกี่ยวเนื่องกับการพัฒนาประเทศทางด้านการเกษตร อุตสาหกรรม พลังงาน เศรษฐกิจ การพาณิชย์ การบริการ รวมทั้งการพัฒนาทางด้านคุณภาพชีวิต เช่น ด้านสังคม ด้านการแพทย์สาธารณสุข การศึกษา และวัฒนธรรม

เป็นต้น ดังนั้นกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และดำรงอยู่ จึงมีลักษณะของความเป็นเมือง และ ความทันสมัย (Modernization) มากขึ้น การพัฒนาดังกล่าวจะเป็นผลดีต่อชุมชน ถ้าทำให้ชุมชนมี คุณภาพชีวิตที่ดี การอพยพแรงงาน การย้ายถิ่นลดน้อยลง ประชาชนมีงานทำ รายได้และสุขภาพดีขึ้น กล่าวว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงหรือความทันสมัยที่มีการพัฒนา

การเปลี่ยนแปลงชุมชนที่มีคุณลักษณะของการพัฒนา คือ การพัฒนาเข้ามาเป็นส่วนหนึ่ง ในกระบวนการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงในทางดี เช่น การถือเอาพลังความรู้ ความสามารถ พลัง แรงกาย พลังใจ ที่มีอยู่กระจุกกระจายมากเป็นพลังการรวมกลุ่ม รวมหมู่ เพื่อพัฒนาปรับปรุงและแก้ไข ปัญหาต่าง ๆ ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง มีทิศทางและมีเอกภาพ จนเกิดความพอใจและสันติสุขร่วมกัน แต่ ถ้าต่างคนต่างทำแล้ว จะเกิดความไม่พอใจ ความแตกแยก ความเห็นแก่ตัวเพิ่มมากขึ้น ความขัดแย้ง ความนิ่งเฉย ฯลฯ อันเป็นผลทำให้ชุมชนเกิดความล้มเหลว หรือด้อยพัฒนา ดังนั้นชุมชนต้องวิเคราะห์ การเปลี่ยนแปลงชุมชน ที่มีคุณลักษณะของการพัฒนาชุมชนอยู่เสมอ

การเปลี่ยนแปลงชุมชนอย่างมีแผน (Community Planned Change) ต้องพิจารณาอย่าง รอบด้าน และทำความเข้าใจกับความเป็นจริงของชุมชนอย่างชัดเจน ไม่ใช่มองชุมชนเป็นอุดมคติ จนเกินไป ในขณะที่เดียวกันต้องวิเคราะห์ประเด็นปัญหา การตรวจสอบประเด็นให้กระจ่างชัด แล้ว กำหนดวิธีการพัฒนา ซึ่งบางครั้งจำเป็นต้องวิเคราะห์ถึงโครงสร้างทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ระดับบน ยกตัวอย่าง เช่น การกระจายอำนาจทางการเมือง การกระจายอำนาจทางเศรษฐกิจ การ เปลี่ยนแปลงแนวความคิด การปกครองมาเป็นการบริหารและการจัดการโดยการมีส่วนร่วม (Participated Management) ของชุมชน เพราะกระแสการพัฒนาแบบกระจายอำนาจเริ่มได้รับความ สนใจและเห็นด้วยมากขึ้น พร้อมกับเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองที่ถูกกำหนดขึ้น เช่น การ เลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัด อาจมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงชุมชนในระดับอำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน เป็นต้น

การเปลี่ยนแปลงชุมชน สาระสำคัญอยู่ที่การพิจารณาว่าชุมชนเกิดพฤติกรรมกรรมการพัฒนา หรือเกิดพฤติกรรมด้อยพัฒนา เช่น พฤติกรรมศีลธรรม จริยธรรม พฤติกรรมในครอบครัว พฤติกรรม ประชาธิปไตย พฤติกรรมสิ่งแวดล้อมและสาธารณสุข พฤติกรรมสุขภาพกาย สุขภาพจิต และ การบริโภค พฤติกรรมการประกอบอาชีพและการทำงาน และพฤติกรรมความรับผิดชอบ ความ เสียสละ การมีระเบียบวินัย การเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชนหรือสังคม เป็นต้น

ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงชุมชนอย่างมีแบบแผน พลังหลักของการพัฒนาอยู่ที่พฤติกรรม หรือคุณธรรมของประชาชน การพัฒนาเศรษฐกิจและกระแสพัฒนาที่เน้นเทคโนโลยี การแก้ปัญหา ความยากจนทางรูปธรรม ละเลยการแก้ปัญหาความยากจน ทางนามธรรมหรือพฤติกรรมทางสังคม วัฒนธรรม ไม่สามารถทำให้ชุมชนเกิดการพัฒนาแบบยั่งยืนและสมบูรณ์ได้

4.1.2 นำการเปลี่ยนแปลงจากสถานศึกษาต่อชุมชน

จากการศึกษาบทบาทของสถานศึกษาต่อชุมชน (พนารัตน์ สุภาคาร. 2548: 16-17) สรุปได้ดังนี้

1. หน้าที่ในการเป็นแหล่งอบรมคนให้ชุมชน ตามแนวทางที่ชุมชนหรือสังคมต้องการ ตั้งแต่การเรียนรู้ กระบวนการสื่อความหมายต่าง ๆ ที่ใช้ในสังคมนั้น โดยเฉพาะการสื่อความหมาย อย่างเป็นทางการ และที่มีความซับซ้อนมากกว่าสถาบันอื่น ๆ เช่น ครอบครัว หมู่บ้าน จะทำหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์ ในขณะที่เดียวกันก็พยายามสร้างบุคลิกภาพ หรือคุณสมบัติที่เหมาะสมแตกต่างในบทบาทหน้าที่ของบุคคลต่าง ๆ ในสังคมด้วย เป้าหมายที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การให้สมาชิกของสังคมสามารถเลี้ยงตนเองได้ ดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ

2. บทบาทในฐานะผู้นำการเปลี่ยนแปลงชุมชน หรือสังคมใดก็ตามจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการวางแผน หรือ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดตามธรรมชาติ ดังนั้น สถานศึกษาจึงไม่ควรแต่จะสอนหนังสือให้แก่เยาวชนเท่านั้น แต่ควรพยายามคิดสิ่งใหม่ ๆ ที่จะนำความเจริญมาสู่ชุมชนอยู่เสมอ เพราะการที่ชุมชนมีความเจริญ มีความก้าวหน้า ผลสะท้อนจะกลับมาที่สถานศึกษาด้วย

3. บทบาทในฐานะสถาบันฝึกวิชาชีพ เนื่องจากการปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ทำให้บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาที่สอนเฉพาะวิชาสามัญ ต้องมีบทบาทเพิ่มขึ้นในการให้ความรู้ในทางด้านวิชาชีพแก่ผู้เรียน ตามความมุ่งหมายที่หลักสูตรแต่ละระดับที่กำหนดไว้ โดยระดับประถมศึกษาชั้น มีเจตนาหรือความมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนได้รู้จัก และเกิดเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพต่าง ๆ โดยที่หลักสูตรมุ่งให้ผู้เรียนได้รู้จักอาชีพในชุมชนให้มากที่สุด ซึ่งจัดเข้าอยู่ในกลุ่มวิชาการงานพื้นฐานอาชีพ นอกจากนี้ สถานศึกษายังเป็นสถานที่ให้บริการแก่คนนอกระบบสถานศึกษา ในการฝึกวิชาชีพตามความสนใจ โดยเปิดทำการสอนวิชาชีพให้แก่สมาชิกในชุมชน

4. บทบาทในฐานะเป็นแหล่งวิทยากรของชุมชน สถานศึกษาในฐานะแหล่งหรือศูนย์รวมทางวิทยากรของชุมชน ควรมีบทบาท ดังต่อไปนี้

4.1 เป็นศูนย์รวมของข่าวสาร ซึ่งอาจทำได้หลายรูปแบบ เช่น การเปิดห้องสมุดให้ชุมชนได้ใช้ จัดที่อ่านหนังสือสำหรับชุมชนไว้ในสถานศึกษา การออกข่าวสารของสถานศึกษา เป็นต้น

4.2 ศูนย์รวมเกี่ยวกับความรู้ด้านอาชีพ โดยสถานศึกษาเป็นผู้ประสานระหว่างความต้องการของชุมชนกับวิทยากรจากภายนอก โดยอาจให้ใช้สถานที่ เครื่องมือ ในการอบรม เป็นต้น

4.3 เป็นตัวอย่างการดำเนินงาน เช่น การประกอบอาชีพบางอย่างจำเป็นที่ผู้ได้รับการสอนต้องมีตัวอย่างการดำเนินงานที่ถูกต้อง เช่น การทำการเกษตร จำเป็นต้องมีแปลงสาธิตสถานศึกษา จึงอาจมีบทบาทในด้านนี้

4.4 เป็นศูนย์รวมวัฒนธรรมในการดำเนินงานเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น สถานศึกษาควรมีบทบาทสำคัญด้วย ซึ่งโดยทั่วไปมักมีการจัดการงานประเพณีต่าง ๆ การประกวด การละเล่น การแข่งขันกีฬา โดยใช้สถานศึกษาและบุคลากรจัดงาน

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า นำการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ชุมชน หมายถึง การส่งเสริมสนับสนุนให้มีการนำการเปลี่ยนแปลงจากสถานศึกษาเข้าสู่ชุมชน ในด้านต่าง ๆ เช่น เป็นแหล่งอบรมให้กับชุมชน การนำเทคโนโลยี องค์ความรู้และวิชาการใหม่ๆ การคมนาคมและเศรษฐกิจ ข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับการดำเนินงานของสถานศึกษาเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างสถานศึกษากับชุมชน อันจะช่วยให้สถานศึกษาปฏิบัติงานได้สะดวกยิ่งขึ้น

4.2 เป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน

คำว่า “แหล่งวิทยาการของชุมชน” มีความหมายเดียวกับแหล่งวิทยาการท้องถิ่น หรือแหล่งความรู้ ชุมชนและแหล่งความรู้ท้องถิ่น ซึ่งนักวิชาการหลายท่าน ได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

สุวัฒน์ แก้วสังทอง (2536: 53) ได้อธิบายถึงความหมายของแหล่งความรู้จากการอธิบายถึงเครือข่ายการเรียนรู้ ที่มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดว่า เป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน หรือผู้สนใจได้ทั้งด้านความรู้ทักษะเกี่ยวกับอาชีพ สังคม เศรษฐกิจ เทคโนโลยี ศาสนาและศิลปวัฒนธรรมที่เป็นของดั้งเดิม และมีพัฒนาแล้วซึ่งมีอยู่ในชุมชน อำเภอ และจังหวัด หรือจัดตั้งขึ้นใหม่

นฤมล ตันธสุรเศรษฐ์. (2533: 5) ได้อธิบายถึงแหล่งวิทยาการในชุมชน ดังนี้ ความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ให้คำจำกัดความว่า แหล่ง หมายถึง ที่อยู่ บริเวณ ศูนย์รวมบ่อเกิด และคำว่า วิทยา หมายถึง ความรู้ โดยคำว่า วิทยา มักใช้ประกอบกับคำอื่น เช่น วิทยาการ ดังนั้น คำว่าแหล่งวิทยาการ น่าจะหมายถึง ถิ่นที่อยู่บริเวณศูนย์รวมหรือบ่อเกิดของความรู้ ส่วนคำว่าแหล่งวิทยาการในชุมชนจึงหมายถึง ถิ่นที่อยู่ บริเวณ ศูนย์รวมหรือบ่อเกิดของความรู้ที่มีอยู่ในชุมชน คำว่าแหล่งวิทยาการในชุมชนมีความหมายกว้างขวางจึงอาจกล่าวได้ว่าสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่แวดล้อมตัวคนในชุมชน ถ้าเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความรู้ได้สิ่งนั้นเป็นแหล่งวิทยาการในชุมชนได้

ชลทิพย์ เขี่ยมสำอาง และวิศนี ศิลตระกุล. (2533: 213) ได้กล่าวถึง ความหมายของแหล่งวิทยาการท้องถิ่นว่า แหล่งวิทยาการท้องถิ่นเป็นได้ทั้งบุคคลและวัตถุ หรือ สถานที่ที่สามารถให้ความรู้ ความคิด และทักษะฝีมือแก่เด็ก เยาวชน และผู้ใหญ่ ทั้งที่อยู่ภายในและนอกระบบโรงเรียน แหล่งวิทยาการท้องถิ่นเป็นแหล่งที่ให้บริการความรู้ตามแต่ชนิดและประเภทเป็นแหล่งให้บริการข่าวสาร

ข้อมูลของชุมชน เป็นแหล่งที่ใช้ฝึกทักษะวิชาชีพที่อาศัยระบบการแบบพื้นบ้านที่มีอยู่ในท้องถิ่นและตามธรรมชาติ ที่มุ่งเน้นให้บริการกับอาศัยอยู่ในชนบทและในท้องถิ่นและตามธรรมชาติ เพื่อมุ่งเน้นให้บริการกับผู้อาศัยอยู่ในชนบทและในท้องถิ่นที่ประชาชนอาศัยอยู่ โดยทั่วไปแล้วแหล่งวิทยาการท้องถิ่นจะมีหรือพบเห็นได้ในตำบลหมู่บ้านในเขตชนบท เช่น ที่เป็นบุคคล ได้แก่ พระครู ครู ผู้นำ ผู้ชำนาญการท้องถิ่นช่างศิลป์ต่าง ๆ ส่วนที่เป็นแหล่งหรือสถานประกอบการ ได้แก่ แหล่งความรู้ของหมู่บ้าน วัด หรือสำนักสงฆ์ แหล่งวิทยาการท้องถิ่น หรือ แหล่งความรู้ ชุมชนและแหล่งความรู้ท้องถิ่น สวนพฤกษศาสตร์ โรงงานอุตสาหกรรมในครัวเรือน เป็นต้น

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า แหล่งวิทยาการชุมชน หรือแหล่งวิทยาการท้องถิ่น หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่มีอยู่ในชุมชนที่ครูและนักเรียน สามารถนำมาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งอาจเป็นสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ สภาพแวดล้อม ทางสังคม และวัฒนธรรม สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ หน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชน รวมถึงสถาบันต่าง ๆ ตลอดจนบุคคลสำคัญในชุมชน

ประเภทของแหล่งวิทยาการของชุมชน

แหล่งวิทยาการชุมชนหรือแหล่งทรัพยากรชุมชนที่สามารถนำมาสนับสนุนการเรียนการสอน นั้น นักการศึกษา ได้จำแนกไว้หลายประการดังนี้

รัชนีกร ทองสุขดี. (2543: 14-17) ได้จำแนกประเภทของแหล่งวิทยาการชุมชนได้ทั้งหมด 6 ประเภท คือ

1) ทรัพยากรบุคคล หมายถึง บุคคลที่มีความรู้ความสามารถในด้านต่าง ๆ ที่สามารถถ่ายทอดความรู้ที่ตนมีอยู่ให้ผู้สนใจด้วยการเรียนรู้ในท้องถิ่น ได้แก่ บุคคลที่มีทักษะความสามารถในสาขาอาชีพต่าง ๆ เช่น ช่างฝีมือ ช่างทอง ช่างไม้ หรือผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาต่าง ๆ อาทิ ศิลปินทุกแขนง นักกฎหมาย นักหนังสือพิมพ์ ผู้ทรงคุณวุฒิหรือมีอาวุโสที่มีประสบการณ์มามาก เป็นต้น

2) ทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติและให้ประโยชน์ต่อมนุษย์ได้แก่ ดิน น้ำ อากาศ ป่าไม้ สัตว์ พืช และแร่ธาตุ เป็นต้น ทรัพยากรธรรมชาติเหล่านี้ ล้วนแต่เป็นสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิตของมนุษยชาติ ท้องถิ่นใดมีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ องถิ่นนั้นจะเป็นดินแดนแห่งความมั่งคั่ง แหล่งวิทยาการประเภททรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า สวนพฤกษศาสตร์ และศูนย์ศึกษาธรรมชาติ ซึ่งเป็นแหล่งวิทยาการเฉพาะตัวตามเขตภูมิศาสตร์ และภูมิอากาศมีคุณค่า ในการศึกษาค้นคว้าทั้งทางด้านวิทยาศาสตร์ประวัติศาสตร์ และอารยธรรม

3) ทรัพยากรวัสดุและสถานที่ หมายถึง อาคาร สิ่งก่อสร้าง และวัสดุอุปกรณ์ในท้องถิ่นที่ประชาชนสามารถศึกษาหาความรู้ให้ได้มาซึ่งคำตอบหรือสิ่งที่ต้องการ เช่น โรงทำน้ำประปา ที่ว่าการอำเภอ โรงพยาบาล และสิ่งต่าง ๆ

4) ทรัพยากรประเภทสื่อ หมายถึง บุคคลหรือสิ่งที่ติดต่อให้ถึงกันหรือชักนำให้รู้จักกันทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดเนื้อหาความรู้ ทักษะ และเจตคติ ด้วยการส่งผ่านทางประสาทสัมผัสทั้ง 5 แห่ง วิทยาการประเภทสื่อที่ทำให้กระบวนการเรียนรู้ของมนุษย์ชาติสามารถดำเนินไปอย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพสูง ที่สำคัญที่สุดคือสามารถกระจายความรู้ไปสู่มุมทุกพื้นที่ของโลกอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง ทรัพยากรประเภทสื่อกลางสามารถจำแนกได้ 2 ลักษณะ คือ สื่อ สิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์

5) ทรัพยากรประเภทเทคนิค หมายถึง สิ่งที่แสดงถึงความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านต่าง ๆ ซึ่งเป็นสิ่งประดิษฐ์คิดค้น สิ่งที่มนุษย์ทำการปรับปรุง อาทิ โรงงานที่ทันสมัย ระบบการสื่อสาร คอมพิวเตอร์ ศูนย์คอมพิวเตอร์ เครื่องมือหรือระบบใหม่ ๆ ที่นำเข้ามาใช้ในท้องถิ่นนั้น ๆ ซึ่งช่วยให้เรียนรู้ถึงความก้าวหน้าของมนุษย์ช่วยให้ผู้เรียนเกิดจินตนาการ เกิดแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ทั้งด้านความคิดและสิ่งประดิษฐ์คิดค้น

6) ทรัพยากรประเภทกิจกรรม หมายถึง การปฏิบัติทางด้านประเพณีและวัฒนธรรมต่าง ๆ การปฏิบัติงานของหน่วยราชการ ตลอดจนความเคลื่อนไหว เพื่อแก้ไขปัญหาและปรับพัฒนาสภาพต่าง ๆ ในท้องถิ่น การเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ จะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่เป็นรูปธรรม อาทิ การรณรงค์ป้องกันยาเสพติด การส่งเสริมการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย และการรณรงค์ความปลอดภัยของเด็กและสตรีในท้องถิ่น เป็นต้น

ความสำคัญและประโยชน์ของแหล่งวิทยาการของชุมชน

สังคมปัจจุบันเป็นสังคมยุคข้อมูลข่าวสาร ความรู้และวิทยาการใหม่ ๆ เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา จากสภาพการเรียนการสอนที่มีครูเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้และวิทยาการต่าง ๆ แต่เพียงอย่างเดียวยังไม่เพียงพอสำหรับผู้เรียน ครูจะต้องส่งเสริมผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และจะต้องจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่น่าเรียนรู้ให้กับผู้เรียน นอกเหนือไปจากการเรียนรู้ในห้องเรียน แหล่งวิทยาการ ชุมชนเป็นทางออกที่มีความสำคัญและมีประโยชน์ต่อการนำมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นอย่างยิ่ง

นฤมล ตันธสุรเศรษฐ์ (2533: 6) ได้กล่าวถึงความสำคัญของแหล่งวิทยาการในชุมชนว่า แหล่งต่าง ๆ ที่มีความหมายเข้าข่ายเป็นแหล่งวิทยาการในชุมชน มีบทบาทรับผิดชอบเสมือนเป็นสถาบันการศึกษาอย่างไม่เป็นทางการที่คนในหมู่บ้านจะเข้าไปใช้ ไปปฏิสัมพันธ์เพื่อหาความรู้เพิ่มเติมได้ตามอัธยาศัย ซึ่งมีความสำคัญดังนี้

1) เป็นแหล่งการศึกษาตลอดชีวิตที่ประชาชน จะมีปฏิสัมพันธ์เพื่อหาความรู้ต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง ตลอดเวลาโดยไม่จำกัดเพศและวัย

- 2) เป็นแหล่งที่ช่วยส่งเสริมการเรียนการสอนการศึกษาในระบบโรงเรียน
- 3) เป็นแหล่งที่ประชาชนจะเข้าไปปฏิสัมพันธ์เพื่อหาความรู้จากแหล่งกำเนิดได้ เช่น การเข้าไปศึกษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ หรือ ศาสนสถาน การศึกษาพันธุ์ไม้หรือการศึกษาพันธุ์สัตว์ สภาพชีวิตความเป็นอยู่ตามธรรมชาติของสัตว์ชนิดต่าง ๆ ถึงที่อยู่อาศัยในป่า เป็นต้น
- 4) เป็นแหล่งที่ประชาชนจะเข้าไปปฏิสัมพันธ์เพื่อให้เกิดประสบการณ์ตรง หรือลงมือปฏิบัติจริงได้ เช่น การแก้เครื่องยนต์ การประดิษฐ์เครื่องใช้ต่าง ๆ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ การทำอาหาร ขนม หรือดอกไม้ประดิษฐ์ เป็นต้น
- 5) เป็นแหล่งที่ประชาชนจะเข้าไปปฏิสัมพันธ์ เพื่อให้เกิดความรู้เกี่ยวกับวิทยาการใหม่ ๆ ที่มีการคิดค้นขึ้น และยังมีของจริงให้เห็น เช่น การศึกษาถึงประดิษฐ์กรรมใหม่ ๆ โดยดูจาก วิดีทัศน์ ภาพยนตร์ นิทรรศการ หรือสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ

ชลทิพย์ เอี่ยมสำอางค์ และวิศนี ศิลตระกูล (2533: 213, 323-233) ได้กล่าวถึงความสำคัญของแหล่งวิทยาการท้องถิ่นว่า แหล่งวิทยาการท้องถิ่นมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาทั้งในและนอกระบบโรงเรียน ในส่วนของการศึกษาในระบบสามารถใช้เป็นแหล่งทัศนศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมให้กับเด็กและนักศึกษาที่เสริมและเพิ่มเติมจากหลักสูตร และสามารถใช้เป็นสถานประกอบการเพื่อให้เป็นแหล่งฝึกฝีมือ ฝึกคน ในภาคปฏิบัติของหลักสูตรทุกประเภทและทุกระดับอีกด้วย สำหรับการจัดการศึกษานอกระบบ แหล่งวิทยาการท้องถิ่นเป็นแหล่งข้อมูลที่สามารถให้ความรู้และทักษะใน 2 ลักษณะ คือ เป็นแหล่งวิทยาการให้ความรู้พื้นฐาน โดยอาศัยบุคคลและสถานที่ที่มีอยู่แล้วในตำบล หมู่บ้านมาช่วยจัดการศึกษา เช่น อาศัยผู้ชำนาญการที่มี ฝีมือลายมือดีในท้องถิ่นมาช่วยถ่ายทอด ฝึกหัดให้กับผู้ที่ต้องการจะเรียนรู้ และนำไปประกอบอาชีพอาศัยวัดเป็นสถานที่จัดการศึกษาต่อเนื่อง เป็นต้น และเป็นแหล่งวิทยาการให้ความรู้เพิ่มเติม โดยอาศัยสถานประกอบการที่มีอยู่ในท้องถิ่น เป็นแหล่งช่วยฝึกหัด ฝึกฝีมือในการประกอบอาชีพแต่ละสาขาลดลงจนใช้สถานที่ที่มีอยู่ในชุมชน เช่น ศาลาวัด แหล่งความรู้หมู่บ้าน ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ห้องสมุด ศาลาประชาคม เป็นแหล่งในการจัดกิจกรรมให้ความรู้ และข้อมูลข่าวสารที่ทันต่อเหตุการณ์ในลักษณะการศึกษาตลอดชีวิต ดังนั้น วิทยาการท้องถิ่นจึงมีประโยชน์หลายประการดังต่อไปนี้

1. เป็นแหล่งวิทยาการที่ประชาชนสามารถเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ของตนเอง
2. ช่วยให้เกิดการประหยัด สามารถศึกษาหาความรู้โดยไม่ต้องเดินทางไปไกลประหยัดงบประมาณ เพราะเอกชนหรือผู้ทรงคุณวุฒิที่อุทิศตน โดยไม่คิดค่าบริการ หรือคิดค่าบริการในราคาต่ำ
3. เป็นการเสริมสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ช่วยให้ประชาชนมีความกระตือรือร้น สนใจ ใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ
4. ส่งเสริมคุณธรรม อยู่ร่วมกันช่วยสร้างความผูกพันระหว่างคนในท้องถิ่น

5. ช่วยให้เกิดการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นอย่างคุ้มค่าอย่างมีประโยชน์ต่อผู้คนในท้องถิ่น
6. ช่วยให้สามารถใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์โดยการศึกษาหาความรู้เพิ่มพูนทักษะอยู่

เสมอ

7. ช่วยให้เกิดการอนุรักษ์ของดีมีคุณค่าในชุมชนหรือพื้นฟูวัฒนธรรมของท้องถิ่น สามารถสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมต่อไป
8. เป็นการสร้างโอกาสให้ท้องถิ่นเกิดการพึ่งพาตนเองได้รู้จักประสานประโยชน์เพื่อดำเนินการแหล่งวิทยาการท้องถิ่น

อุทัย บุญประเสริฐ (2531: 150) ได้สรุป ความสำคัญและประโยชน์ของการใช้แหล่งวิทยาการท้องถิ่นไว้ดังนี้

- 1) ช่วยให้โรงเรียนใกล้ชิดกับท้องถิ่นหรือชุมชนยิ่งขึ้น
- 2) ช่วยให้โรงเรียนได้รับทรัพยากรเพิ่มเติมจากชุมชน
- 3) ทำให้ประชาชนมีทัศนคติที่ดีต่อการศึกษา
- 4) ทำให้ประชาชนให้การสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน
- 5) ทำให้โรงเรียนได้มีโอกาสใช้ความรู้ความเชี่ยวชาญของบุคคลในท้องถิ่นเข้าช่วยในการดำเนินกิจกรรมของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น
- 6) ช่วยเสริมประสบการณ์เรียนรู้ของนักเรียน ให้ได้รับประสบการณ์ตรง
- 7) ช่วยให้เข้าใจบทเรียนง่ายและชัดเจนขึ้น
- 8) ช่วยให้นักเรียนเกิดความรักและความผูกพันกับท้องถิ่น
- 9) ช่วยให้เด็กเข้าใจและรู้จักสภาพที่แท้จริงของท้องถิ่น
- 10) สนับสนุนให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการใช้ความสามารถและสติปัญญาของตนทำประโยชน์ให้แก่ท้องถิ่น
- 11) นักเรียนได้เปลี่ยนบรรยากาศจึงทำให้การเรียนสนุกน่าสนใจ นักเรียนจึงมีส่วนร่วมมากขึ้น

ลักษณะการใช้แหล่งวิทยาการของชุมชนเพื่อการจัดการเรียนการสอน

แหล่งเรียนรู้ เป็นสื่อที่สนองความต้องการของผู้เรียนในการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง ได้รับความรู้อย่างสะดวก รวดเร็ว และถูกต้องเหมาะสมในลักษณะของแหล่งรวมวิทยาการ (กาญจนา เอกะวิภาค. 2543: 3) อธิบายว่า แหล่งเรียนรู้เป็นแหล่งรวมวิทยาการที่สังคมยอมรับและถือว่เป็นสิ่งสำคัญ และจำเป็นสำหรับการเรียนรู้ ศึกษาค้นคว้าของประชาชน

แหล่งเรียนรู้มีมากมายที่สามารถศึกษาหาความรู้ได้ อาจจะเกี่ยวข้องกับการทำมาหากิน วิถีการดำรงชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณี สถานที่ที่สำคัญต่าง ๆ ป่า ต้นน้ำ การทำนา การเลี้ยงไก่ โรงงาน

การทำขนม การทำดอกไม้ประดิษฐ์ เป็นต้น ทุกแห่งล้วนเป็นแหล่งเรียนรู้ได้ทั้งนั้น ขึ้นอยู่กับการจัดการ การจัดระบบความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่กำลังจะสูญ ถ้าได้มีการจัดการที่ดี นำมาส่งเสริมพัฒนา ก็เป็น แหล่งเรียนรู้ที่ดี เช่น การทอดผ้าจากคุบัวของจังหวัดราชบุรี เมื่อมีการส่งเสริมให้มีการสืบสานต่อโดยคน รุ่นใหม่ มีการจัดกลุ่มการทอดผ้ากัน มีแหล่งผลิต มีพิพิธภัณฑ์ ปัจจุบันเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ดี ดังนั้นการให้ แหล่งเรียนรู้แล้ว ยังทำให้ผู้เรียนเกิดความรักความภูมิใจในท้องถิ่นของตนมากยิ่งขึ้น

สุวิทย์ มูลคำ (2545: 19) ได้อธิบายแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นว่า 2 ประเภท ได้แก่

1. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล ประกอบด้วยบุคคลทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาซึ่งมี ความเชี่ยวชาญหลากหลายสาขาวิชาชีพ บางคนเป็นผู้มีทักษะความชำนาญในแต่ละสาขาวิชาชีพบาง คนเป็นปราชญ์ชาวบ้าน บางคนเป็นอดีตข้าราชการที่มีความรู้ ความสามารถเฉพาะด้าน บางคนเป็น ผู้นำศาสนาในท้องถิ่น

2. แหล่งเรียนรู้เป็นสถานที่ อาจจะเป็นแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานที่ที่เป็น สถานที่สำหรับการศึกษาเรียนรู้ เช่น แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ได้แก่ สวนสมุนไพร มุม วิทยาศาสตร์ ห้องวัฒนธรรม ส่วนแหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษา ได้แก่ ฟาร์มเลี้ยงสัตว์ พิพิธภัณฑ์ ป่าชายเลน ร้านขนมไทย เป็นต้น

แนวทางการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ โดยใช้ให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง โดยครูอาจกำหนดโจทย์ให้นักเรียนหาคำตอบการ ออกไปศึกษาหาความรู้ยังแหล่งเรียนรู้ ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้ประกอบการ ผู้นำทางศาสนา และชาวบ้าน แหล่งเรียนรู้ชนิดนี้คือ สื่อธรรมชาติ หรือสื่อการเรียนรู้ที่อยู่ใกล้ตัวนักเรียน ทำให้นักเรียนภูมิใจในถิ่นฐานบ้านเกิดของตนเอง ประเวศ วะสี (2543: 20) ได้อธิบายในเรื่องแหล่งรวมวิทยากรว่า ในชุมชนมี ผู้รู้ด้านต่าง ๆ มากมาย มากกว่าครูที่สอนในห้องสี่เหลี่ยม เช่น ผู้รู้ทางเกษตรกรรม ทางช่าง ศิลปิน ผู้รู้ทาง ศาสนา หมอพื้นบ้าน ผู้นำชุมชน นักธุรกิจ ถ้าเปิดโรงเรียนสู่ชุมชนให้ทั้งครูและนักเรียนได้เรียนรู้จากครู ในชุมชนที่เป็นครูผู้จริงทำจริง จะทำให้การเรียนรู้เชื่อมโยงกับการปฏิบัติจริง ชีวิตจริง การเรียนรู้จะสนุก ไม่น่าเบื่อหน่าย ที่สำคัญจะเป็นการปรับระบบคุณค่าเดิมให้เกิดการยอมรับและให้เกียรติผู้รู้ในชุมชน นั้น

สุมน อมรวิวัฒน์ (2544: 13-19) ได้กล่าวถึง กระบวนการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนว่า กระบวนการเรียนรู้จากธรรมชาติ มิได้หมายถึงแต่สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ เช่น ภูเขา แม่น้ำ สวน ดิน แร่ ต้นไม้ ฯลฯ เท่านั้น หากรวมถึงเพื่อนมนุษย์ สรรพสัตว์ และแม้แต่การเรียนรู้ การรู้จักวิเคราะห์ในตัว ของเราเอง การเรียนรู้จากธรรมชาติช่วยให้ผู้เรียนได้เข้าใจความจริงของชีวิต

จากแนวทางการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ อาจกล่าวได้ว่าสถานศึกษาจำเป็นต้องจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เปิดกว้างออกไปสู่ชุมชน โดยใช้แหล่งวิทยาการในชุมชนให้เป็นประโยชน์มากที่สุด สถานศึกษาและชุมชนจะมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด และยังเป็นการปลูกฝังให้เยาวชนหรือนักเรียนรักและหวงแหนท้องถิ่นของตน

ปราชญ์ชาวบ้าน

ปราชญ์ชาวบ้าน เป็นผู้รู้ในท้องถิ่น เป็นบุคคลที่มีคุณค่าและความสำคัญต่อการพัฒนาทุนทางการสังคมเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นบุคคลที่มีความรู้และประสบการณ์ที่หลากหลายตามความถนัด มีองค์ความรู้ที่มีการหล่อหลอม สั่งสมมาเป็นเวลานาน ซึ่งได้ผ่านการค้นคว้า ทดลอง โดยใกล้ชิดเคียงหรือชาวบ้านได้รับรู้เข้าใจ และสามารถนำไปปฏิบัติจนประสบความสำเร็จได้เช่นเดียวกัน เครือข่าย รวมถึง ลูกหลานในชุมชน (อภิสิทธิ์ อ่างวรารุง. 2547: 44)

อเนก นาคะบุตร (2542: 17) ได้กล่าวไว้ว่าปราชญ์ชาวบ้าน หมายถึง คนที่คิดทำและสรุปเป็นบทเรียน แล้วนำมาเป็นความรู้ทั้งด้านวิชาการและการปฏิบัติ โดยมีความรักและแรงบันดาลใจที่จะเผยแพร่ความรู้ที่ได้ในลักษณะของการเป็นวิทยากร ขยายความคิดให้กับสมาชิกในเครือข่าย รวมถึงลูกหลานในชุมชน

วราภรณ์ หลวงมณี (2545: 20) ได้ให้ความหมายของปราชญ์ชาวบ้านว่า เป็นบุคคลที่ได้รับการยกย่องเป็นผู้ทรงภูมิปัญญา ได้แก่ ผู้อาวุโสที่มีความรู้ ความชำนาญด้านต่าง ๆ ยังครอบคลุมไปถึงบุคคลที่พยายามแก้ปัญหาการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ โดยใช้ความรู้จากประสบการณ์ตรงของตนหรือด้วยความพยายามปรับเปลี่ยนสิ่งต่าง ๆ จนแนวคิดและการปฏิบัติเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวาง และมีการเผยแพร่ให้กับบุคคลที่สนใจในลักษณะเครือข่าย

อาจกล่าวได้ว่าปราชญ์ชาวบ้าน คือ บุคคลที่สามารถใช้สติปัญญาของตนสั่งสมความรู้ ประสบการณ์เพื่อการดำรงชีพ มีความรอบรู้วัฒนธรรมท้องถิ่น ขนบธรรมเนียมประเพณีประวัติศาสตร์ท้องถิ่น คติธรรมคำสั่งสอนทางศาสนา การเมืองการปกครอง การประกอบอาชีพ ความรู้เหล่านี้เกิดจากความพยายามต่อสู้กับปัญหาและอุปสรรคในการดำรงชีวิต สามารถถ่ายทอดเชื่อมโยงกับรากฐานพื้นเพของตนได้อย่างเหมาะสม มีความเป็นอิสระในการคิด การทำสามารถตัดสินใจอย่างมีความเชื่อมั่นในตนเอง

ปราชญ์ชาวบ้านเป็นทุนมนุษย์ที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นหน่วยจัดการความรู้ หน่วยจัดการเครือข่ายที่เป็นอิสระ มีการลองผิดลองถูกอย่างเป็นอิสระ ความคิดจะตกผลึกผ่านกระบวนการ ซึ่งต้องให้เขามีความเป็นอิสระ ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ถ้าเขาไม่มีอิสระก็จะเป็นการทำงานปีต่อปีตามระบบราชการ (อภิสิทธิ์ อ่างวรารุง. 2547: 47)

ปราชญ์ชาวบ้านจะมีคุณค่า มีพลังมากยิ่งขึ้น ถ้ามีเวทีให้เขารวมตัวกันได้อย่างต่อเนื่อง พร้อมกับความรู้ ขับเคลื่อนเมื่อเขารวมตัวกันได้ก็จะเกิดนโยบายที่ดีในหลายเรื่อง que ผู้บริหารประเทศสามารถนำไปเป็นนโยบายในการพัฒนาประเทศ

ในการทำงานเดียวกันควรมีการสืบทอดปราชญ์ชาวบ้าน ซึ่งอาจจะทำได้โดยสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อให้เป็นผู้สืบทอดเจตนารมณ์ของปราชญ์ชาวบ้านในระยะยาวและเพื่อให้ทันต่อการพัฒนาสังคมที่เปลี่ยนแปลงหรืออาจจะเชิดชูปราชญ์ชาวบ้าน โดยให้รางวัลเชิดชูเกียรติ ในหลาย ๆ รูปแบบนอกจากนี้ยังสามารถทำได้โดยการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ ที่อาศัยหลักสูตรการเรียนรู้ร่วมกัน และนำความรู้ที่ได้มาทดลองทำจากนั้นจัดให้มีการประเมินผล ประชุมปรึกษาหารือร่วมกัน จัดทำรายงานการประชุมเพื่อการเป็นวิทยากร ก็จะทำให้ปราชญ์ชาวบ้านยกระดับขึ้นมาเป็นนักพัฒนาเป็นครู เป็นหมอ หรืออาชีพต่าง ๆ ต่อไป

การนำภูมิปัญญาไทยถ่ายทอดให้กับผู้เรียน ทั้งในด้านการจัดหลักสูตรสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่น การให้คำปรึกษาของผู้รู้ในแนวทางการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น หรือการนำปราชญ์ชาวบ้านที่มีความรู้ ความสามารถในท้องถิ่นเข้ามาเป็นวิทยากรให้ความรู้กับนักเรียน หรือการที่สถานศึกษานำองค์ความรู้ในท้องถิ่นเข้ามาสอดแทรกในเนื้อหาของแต่ละวิชา การนำนักเรียนไปศึกษาและฝึกงานในสถานประกอบการ บ้านของผู้รู้หรือแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เป็นการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้าสู่สถานศึกษาได้เป็นอย่างดี

จากแนวความคิดของนักวิชาการ ดังกล่าว สรุปได้ว่า เป็นแหล่งวิทยากรของชุมชน หมายถึง การส่งเสริม สนับสนุน ทุกสิ่งทุกอย่างที่มีอยู่ในชุมชนที่เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สามารถให้ความรู้ ความคิด แก่เด็ก เยาวชนและผู้ใหญ่ เช่น สถานที่สำคัญในชุมชน สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ สวนพฤกษศาสตร์ วิทยาศาสตร์ วัด โบสถ์ พิพิธภัณฑสถาน ปราชญ์ชาวบ้าน สถานที่ราชการ ที่ครูและนักเรียนสามารถนำมาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนหรือวิทยากรมาบรรยายในสถานศึกษา

4.3 แหล่งส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรม

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ให้ความหมายไว้ว่า ประเพณี คือ ความประพฤติที่คนส่วนใหญ่ปฏิบัติสืบทอดกันมาจนเป็นแบบอย่างเดียวกัน เป็นระเบียบแบบแผน que เห็นว่า ถูกต้อง หรือเป็นที่ยอมรับของคนส่วนใหญ่และมีการปฏิบัติสืบทอดกันมา เช่น ประเพณีเกี่ยวกับการคิด การหมั้นหมาย แต่งงาน ตาย บวช ปลุกบ้าน เป็นต้น

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ฉบับปี พ.ศ.2542 (2546: 663) ได้ให้ความหมายของคำว่า ประเพณีไว้ว่า ประเพณี หมายถึง สิ่ง que ปฏิบัติสืบทอดกันมา จนเป็นแบบแผนขนบธรรมเนียมหรือจารีตประเพณี

ประชิด สกฤษณ์พัฒน์ (2546: 116) ได้ให้ความหมายของประเพณี ไว้ว่า เป็นประเพณีของคนในสังคมที่บุคคลในสังคมนั้นถือ และปฏิบัติติดต่อกันมาตลอด ทำให้เกิดความสุขความเจริญ และสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

อุดม เขยกiewicz และคณะ(2548: 195) กล่าวว่า ประเพณี หมายถึง การประพฤติของบุคคลซึ่งได้เรียนรู้หรือยึดถือสืบต่อกันมา เพื่อให้เหมาะสมเป็นที่ยอมรับของคนในสังคม

บรรเทิง พาพิจิตร (2549: 77) กล่าวว่า ประเพณีเป็นการทำกิจกรรมทางสังคมที่ผู้คนส่วนใหญ่ถือปฏิบัติกันสืบต่อมา ประเพณีเป็นบรรทัดฐานเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต ตามความคิด ความเชื่อปฏิบัติ เพื่อความเจริญแห่งตนและสังคม ประเพณีเป็นผลมาจากสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและสังคม เมื่อเกิดปัญหาขึ้นมามนุษย์พยายามแก้ไข แนวปฏิบัติการแก้ปัญหาทางธรรมชาติของคนในสมัยก่อนๆ มักจะอาศัยความเชื่อ เช่น แม่พระธรณี แม่พระคงคา ได้ให้ที่อยู่อาศัย ให้ความสมบูรณ์แก่ไร่นา ให้ได้อาบได้กิน ดังนั้น จึงมีประเพณีลอยกระทง ประเพณีการบวชพระ เพื่อสร้างบุญกุศลสืบต่ออายุพระศาสนา

กล่าวโดยสรุป ประเพณี เป็นสิ่งที่คนในสังคมประพฤติและปฏิบัติสืบต่อกันมาแสดงให้เห็นถึงความสามัคคีของคนในสังคมนั้นๆ ซึ่งคนในสังคมนั้นๆ ยึดถือเป็นแบบแผนในการปฏิบัติเพื่อที่จะได้อยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข สมควรที่ชนรุ่นหลังควรจะอนุรักษ์ไว้และปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น ๆ ไป

วัฒนธรรม

นักวิชาการหลายท่านได้อธิบายความหมายวัฒนธรรมไว้ดังนี้

สมพิศ (2538: 21) กล่าวว่า วัฒนธรรม คือ สิ่งทั้งหมดที่ซับซ้อน ซึ่งประกอบด้วยความรู้ ความเชื่อ ศิลปะ ศีลธรรม กฎหมาย ขนบธรรมเนียมประเพณี ความสามารถพฤติกรรมที่กระทำเป็นนิสัย ซึ่งมนุษย์ได้มาในฐานะเป็นสมาชิกของสังคมนั้นวัฒนธรรม เป็นวิถีทางการดำเนินชีวิตที่คนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งถือปฏิบัติ วัฒนธรรมจึงประกอบด้วย นิสัย ความเคยชิน ขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีปฏิบัติ ความเชื่อ ค่านิยม รวมทั้งภาษาวัตถุสิ่งของต่าง ๆ วัฒนธรรมทำให้คนรวมตัวกันเป็นสังคมมีการรวมตัวกันอย่างมีระบบ (ไพบุลย์, 2532: 39) วัฒนธรรมจะเป็นศูนย์รวมพลังยึดเหนี่ยวบุคคลากรเข้าด้วยกัน วัฒนธรรมมีผลต่อความสำเร็จของทุกองค์การ

สมุนทิพย์ บุญสมบัติและอมรา พงศานิชย์. (2539: 6) อธิบายไว้ว่า วัฒนธรรม คือ สิ่งที่มีมนุษย์ประดิษฐ์ขึ้น และมีการเรียนรู้ โดยการถ่ายโอนจากรุ่นหนึ่งไปยังอีกหนึ่ง มีทั้งเป็นรูปธรรม เช่น บ้านเรือนที่อยู่อาศัย และสิ่งที่วัฒนธรรม เช่น ภาษา และขนบธรรมเนียมประเพณี สัตว์บางชนิดรู้จักประดิษฐ์สิ่งของ รู้จักสร้างได้ มนุษย์ต่างจากสัตว์เพราะมนุษย์สามารถปรับปรุงสิ่งที่บรรพบุรุษสร้างขึ้นมา ทำให้เกิดความเจริญงอกงามแต่สัตว์ไม่สามารถปรับปรุงได้

นิยามพรรณ วรรณศิริ (2542: 34) อธิบายวัฒนธรรม หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่รวบรวมเอา ความรู้ ความเชื่อ ศิลปะ ศีลธรรม กฎหมาย ประเพณี ความสามารถและนิสัยอื่น ๆ ที่มนุษย์ได้มาในฐานะเป็นสมาชิกของสังคม หรืออีกข้อหนึ่ง พิจารณาตามความหมายวัฒนธรรมในแง่ส่วนรวมของวิถีชีวิตในสังคมใดสังคมหนึ่ง

ดังนั้นกล่าวโดยสรุป ความสำคัญและลักษณะของวัฒนธรรมคือ เป็นวิถีทางในทางดำรงชีวิตของมนุษย์ เป็นสิ่งที่สมาชิกในสังคมนั้น ๆ ร่วมยึดถือและกำหนดลักษณะการประพฤติปฏิบัติของกลุ่มคนในสังคม วัฒนธรรมมีผลต่อความสำเร็จขององค์การ เป็นพลังยึดเหนี่ยวของบุคลากรเข้าด้วยกัน โดยภายใต้วัฒนธรรมที่แข็งแรงบุคลากรจะทำงานอย่างภูมิใจ ทุ่มเทให้กับงาน วัฒนธรรมจึงเป็นเครื่องวัด และเป็นเครื่องกำหนดความเจริญหรือความเสื่อมของสังคม สำหรับลักษณะของวัฒนธรรมคือ เป็นแบบแผนหรือกฎเกณฑ์และวิธีการดำเนินชีวิตของมนุษย์เป็นผู้สร้างขึ้นมา สามารถเรียนรู้ถ่ายทอดและเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์เพื่อความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของแต่ละสังคม

ประเพณีและวัฒนธรรมต่อชุมชน

เรื่องของประเพณีและวัฒนธรรมจะเป็นเรื่องควบคู่กัน โดยเฉพาะในส่วนของ การปรับเปลี่ยนหรือเปลี่ยนแปลงซึ่งเกิดจากวิวัฒนาการของความเป็นอยู่ หรือการใช้ชีวิตมาในแต่ละช่วงแต่ละยุค โดยจะเริ่มจากการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมที่ไม่มีโครงสร้างง่าย ๆ ไม่ซับซ้อนเพื่อนำไปสู่ความสลับซับซ้อนมากขึ้น จนกระทั่งเป็นเรื่องของประเพณีวัฒนธรรมในแต่ละชุมชน จากการศึกษาพบว่า มีนักวิชาการและนักทฤษฎีที่สนใจเกี่ยวกับการปรับเปลี่ยนหรือโครงสร้างของสังคมทุกประเภทจะมีอยู่สองส่วนใหญ่ ซึ่งมีข้อสรุปที่คล้ายคลึงกันว่าโครงสร้างทางสังคมมักจะมีอยู่สองส่วน คือ ส่วนที่มีความเปลี่ยนแปลงยากหรืออาจจะไม่มีการเปลี่ยนแปลง กับส่วนที่จำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงไปเป็นระยะ ๆ ซึ่งเป็นความสับสนเนื่องที่ เกิดจากผลกระทบจากสิ่งใดที่ซึ่งเป็นปัจจัยของการเปลี่ยนแปลง

สุเทพ สุนทรเกษม (2540: 19-24) ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า ออกุสต์ คอมท์ (Auguste Conte) นักสังคมวิทยาชาวฝรั่งเศสเป็นคนแรกที่ได้นำทฤษฎีวิวัฒนาการมาอ้างไว้ใน การเปลี่ยนแปลงของสังคมไว้ว่า สังคมที่มีโครงสร้าง 2 ส่วน คือ ส่วนที่ไม่เปลี่ยนแปลงหรือส่วนที่สถิต (Social Statics) กับส่วนที่มีการเปลี่ยนแปลงหรือส่วนที่เป็นพลวัต (Social Dynamics) ส่วนที่สองนี้จะมีผลส่งให้สังคมมีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในบางครั้งยังทำให้เกิดความไร้ระเบียบทางสังคม เช่น การนัดหยุดงานของผู้ใช้แรงงาน และการไร้ระเบียบทางสังคมนี้เอง อาจลดลงไปได้ด้วยการปฏิรูปทางสังคม ซึ่งได้แก่ การจัดระเบียบสังคมในรูปของสถาบันต่าง ๆ ที่เน้นการมีศีลธรรม การมีจิตสำนึกร่วมกัน (Collective Conscience) การแบ่งงานกันและการพึ่งพาอาศัยกัน

สำนักงานมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ (2545: 26-64) ได้กล่าวถึง ทฤษฎีความล่าช้าทางวัฒนธรรม (Cultural Lag Theory) ซึ่งเป็นทฤษฎีของชาวอเมริกันที่ชื่อวิลเลียม เอฟ. ออกเบิร์น (William F. Ogburn) ทฤษฎีความก้าวหน้าทางวัฒนธรรม (Cultural Progress Theory) เจ้าของทฤษฎีคือ เลสลีย์ เอ. ไวท์ (Leslie A. White) และทฤษฎีว่าด้วยศักยภาพของ วิวัฒนาการ (Theory of Evolutionary Potential) เจ้าของทฤษฎี คือ เอลมัน อาร์. เซอร์วิส (Elman R. Service) ซึ่งทั้งสามทฤษฎีมีสาระสำคัญที่ควรศึกษาทบทวนเพื่อเลือกใช้ประโยชน์จากสาระสำคัญของ แต่ละทฤษฎี ดังนี้

ทฤษฎีความล่าช้าทางวัฒนธรรม (Cultural Lag Theory)

ได้กล่าวถึงสาระสำคัญโดยสรุป ดังนี้

1. ประเภทของวัฒนธรรมโดยรูปลักษณะมี 2 ประเภท คือ
 - 1.1 วัฒนธรรมทางวัตถุ (Material Cultural) เช่น สิ่งประดิษฐ์ เครื่องใช้
 - 1.2 วัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุ (Non-Material Cultural) เช่น ขนบธรรมเนียมประเพณี
2. การเกิดความล่าช้าทางวัฒนธรรม ซึ่งเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างความเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ซึ่งจะสังเกตเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงการรับวัฒนธรรมทางวัตถุสังคมจะสามารถรับได้เร็วกว่าวัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุ ดังนั้น วัฒนธรรมทางวัตถุจึงเป็นที่ยอมรับของสังคมก่อนวัฒนธรรมไม่ใช่วัตถุ และจากปัจจัยนี้ทำให้เกิดความสับสนทางสังคม

ทฤษฎีความก้าวหน้าทางวัฒนธรรม (Cultural Progress Theory)

ได้มีการสรุปสาระสำคัญ ดังนี้

1. ระบบของวัฒนธรรม จะประกอบด้วยระบบย่อย 3 ระบบ คือ
 - 1.1 ระบบเทคโนโลยี (Technology System) หมายถึง เครื่องมือ เครื่องใช้ เทคนิควิธีต่าง ๆ ซึ่งเป็นระบบที่มีความสำคัญสำหรับการดำรงชีวิตมนุษย์
 - 1.2 ระบบสังคมวิทยา (Sociological System) เป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลซึ่งแสดงออกมาในรูปแบบของพฤติกรรมตามแบบแผนต่าง ๆ เช่น เศรษฐกิจการเมือง ศาสนา อาชีพ ซึ่งเป็นส่วนประกอบของวัฒนธรรมที่สำคัญรองลงมาจากระบบเทคโนโลยี และเป็นความพยายามของมนุษย์ที่จะบริหารจัดการใช้ประโยชน์ จากระบบเทคโนโลยี และเป็นความพยายามของมนุษย์ที่จะบริหารจัดการใช้ประโยชน์ จากระบบเทคโนโลยี ปัจจัยนี้จะส่งผลให้ระบบเทคโนโลยีเป็นตัวแปรอิสระ และระบบสังคมวิทยาจะเป็นตัวแปรตาม
 - 1.3 ระบบอุดมการณ์ (Ideological System) เป็นความรู้สึกนึกคิดความเชื่อหรือเป็นความรู้ที่แสดงออกมาในภาษาพูด หรือการใช้สัญลักษณ์ในรูปแบบอื่น เช่น วรรณคดีปรัชญา วิทยาศาสตร์ คลอดจนความรู้พื้นฐานต่าง ๆ

2. ความสัมพันธ์ของระบบวัฒนธรรม

ระบบย่อยของวัฒนธรรมทั้ง 3 ระบบจะมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ระบบสังคมจะช่วยให้การทำหน้าที่ของระบบเทคโนโลยีไปได้ด้วยดี ส่วนระบบอุดมการณ์นั้น เป็นการแสดงออกของพลังงานด้านเทคโนโลยีและสะท้อนสภาวะสังคมในแต่ละยุคแต่ละสมัย ดังนั้น หากระบบเทคโนโลยีมีความเปลี่ยนแปลง ระบบสังคมและระบบอุดมการณ์ก็จะเปลี่ยนแปลงไปด้วย

3. ระดับความก้าวหน้าของวัฒนธรรม

วัฒนธรรมเป็นเครื่องมือในการดำรงชีพมนุษย์ หน้าที่ของวัฒนธรรมโดยส่วนรวมจึงขึ้นอยู่กับวิวิทาพลงมาใช้ประโยชน์จากพลังงานเหล่านั้นด้วยตัวมันเอง

ทฤษฎีที่ว่าด้วยศักยภาพของวิวัฒนาการ (Theory Evolutionary Potential)

มีสาระสำคัญดังนี้

1. กระบวนการวิวัฒนาการ มี 2 ประเภท คือ วิวัฒนาการทั่วไป (General Evolution) ซึ่งจะหมายถึง วิวัฒนาการทางวัฒนธรรมของมนุษย์ และวิวัฒนาการเฉพาะ (Specific Evolution) ซึ่งจะหมายถึงวิวัฒนาการทางวัฒนธรรมของสังคมแต่ละสังคม

2. กระบวนการวิวัฒนาการเฉพาะ (Specific Evolution) มีหลักการว่าด้วย “ความอึดตัว” ซึ่งจะเกิดขึ้นตอนท้ายของการปรับตัว คือ “การที่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงใด ๆ ได้อีก” ซึ่งสภาพข้อเท็จจริงการวิวัฒนาการย่อมจะมีการเปลี่ยนแปลงได้โดยไม่สามารถหยุดนิ่ง

3. กระบวนการวิวัฒนาการมีการครอบงำ (Dominance) หลักการโดยสรุปของกระบวนการนี้ได้กล่าวถึง ลักษณะของวัฒนธรรมที่สูงหรือเด่นกว่า เพื่อปรับให้วัฒนธรรมที่ด้อยยอมได้รับการปรับปรุง โดยลักษณะหรือรูปแบบของวัฒนธรรมที่สูงหรือเด่นกว่า เพื่อปรับให้วัฒนธรรมที่มีจุดด้อยได้รับการเปลี่ยนแปลงและในบางครั้งวัฒนธรรมที่ด้อยกว่าอาจจะได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมที่สูงกว่า จนทำให้วัฒนธรรมที่ด้อยกว่าสูญสิ้นไป

4. กระบวนการวิวัฒนาการที่มีกระบวนการแบบสลับไปสลับมา (Zigzag) สาระสำคัญของกระบวนการนี้ก็คือ กระบวนการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมจะมีเส้นทางของการพัฒนาที่ไม่ได้เป็นเส้นตรงคล้ายกับเส้นกราฟในแนวนอนหรือแนวตั้งตลอดไป แต่เส้นทางของวัฒนธรรมอาจจะมีช่วงของความเจริญของวัฒนธรรม ซึ่งคล้ายกับเส้นกราฟในแนวนอนหรือแนวตั้งก็ได้

จากสาระสำคัญโดยสรุป ของทฤษฎีที่หลากหลายมุมมองในเรื่องวัฒนธรรมซึ่งเปรียบเหมือนปัจจัยที่จะนำไปผสมผสานเป็นองค์ความรู้ (Knowledge Base) โดยผ่านกระบวนการบริหารจัดการองค์ความรู้ (KM : Knowledge Management) ย่อมจะเป็นส่วนหนึ่งของความรู้พื้นฐานในการจะนำไปเป็นเครื่องมือที่จะประยุกต์ใช้ เพื่อการศึกษาสภาวะข้อเท็จจริงในแต่ละพื้นที่เชื่อมโยงไปยังกระบวนการเข้าถึงสังคมชุมชน และได้ใช้ประโยชน์จากคนในชุมชนอย่างแท้จริง

โดยสรุป เมื่อกล่าวถึงเรื่องประเพณี วัฒนธรรมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับชุมชน และท้องถิ่นในครั้ง นี้จะเห็นได้ว่า แท้จริงแล้วพื้นฐานและแนวคิดในเรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญที่ควรได้มีการศึกษาอย่างลึกซึ้ง และถ่องแท้จากศาสตร์ทุกรูปแบบ ซึ่งเป็นรากฐานของวัฒนธรรมในแต่ละชุมชน ความรู้และความ เข้าใจในบทบาทของประเพณี วัฒนธรรม อย่างชัดเจน จึงจะสามารถนำความรู้และความเข้าใจนั้นไป ประยุกต์ใช้ในการวางแผนยุทธศาสตร์ หรือการนำไปสู่การพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงชุมชนให้ไปสู่ เป้าหมายที่ต้องการได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุและในขณะเดียวกัน ถ้าเราเข้าใจในศักยภาพของวัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุ และก็จะสามารถใช้คุณประโยชน์จากศักยภาพ เหล่านั้นมาเป็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนา หรือการธำรงไว้เพื่อการสรรค์สร้างคุณประโยชน์ให้กับชุมชน และสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แหล่งส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรมในชุมชน

แหล่งส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรมเป็นสถานที่สืบทอดเรื่องราวของชุมชนในอดีต แบบแผนการดำเนินชีวิตที่ปฏิบัติสืบทอดกันมา ได้แก่ ศิลปะการละเล่นพื้นบ้าน การแสดงพื้นบ้าน ขนบธรรมเนียมประเพณี จิตรกรรมฝาผนัง ภาษาถิ่นที่ต้องการสืบทอดองค์ความรู้ต่าง ๆ ให้แก่นุชนรุ่น หลังเพื่อให้เกิดความรู้สึกรัก ห่วงแหน ความภาคภูมิใจ ซึ่งมีนักวิชาการกล่าวถึงแหล่งการเรียนรู้ ประเภทประวัติศาสตร์วัฒนธรรมและประเพณี ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2544ข: 3) ได้กล่าวถึง การส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรมในชุมชน สามารถใช้เป็นแหล่งการเรียนรู้ ได้แก่

1. คติ ความคิด ความเชื่อ ซึ่งได้แก่ แนวความคิด ความเชื่อต่างๆ ที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาเพื่อ การดำเนินชีวิตสงบสุขในแต่ละท้องถิ่น เช่น คติ คำคม สุภาษิต คำพังเพย ตำราพื้นฐาน นิทาน ความ เชื่อพิธีพุทธ ความเชื่อพิธีพราหมณ์ ความเชื่อส่วนบุคคล ส่วนเชื่อแบบพิธีกรรม

2. ศิลปะ วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณี เป็นแบบแผนการดำเนินชีวิตที่ปฏิบัติสื บทอดกันมา ได้แก่ ศิลปะการละเล่นพื้นเมือง เพลงพื้นบ้าน การแสดงพื้นบ้าน ศิลปะด้านโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปะ สถาปัตยกรรมและประติมากรรมพื้นบ้าน ขนบธรรมเนียมประเพณี วรรณกรรมทาง ประวัติศาสตร์ จิตรกรรมฝาผนังต่างๆ ภาษาถิ่น

ประเวศ วะสี (2543ก: 61) กล่าวว่า การเรียนรู้ควรเรียนเรื่องของชุมชนให้มากที่สุด เช่น ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การแพทย์ พื้นบ้าน ศาสนา

สิริยุพา ศกุนตะเสถียร (2545: 7) แหล่งส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรม หมายถึง หนังสือ เอกสาร ตำราทางวิชาการ สิ่งที่เป็นความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ การคิดค้นประดิษฐ์สิ่งต่างๆ การกระทำหรือกิจกรรมต่างๆ ที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาและขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม วิถีการดำรงชีวิต

กล่าวโดยสรุปความว่า แหล่งส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรม หมายถึง การส่งเสริมสนับสนุน เผยแพร่ และประชาสัมพันธ์ ให้สถานศึกษาร่วมมือกับชุมชนในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมประเพณีและวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นในชุมชนท้องถิ่น เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้ตรงกันระหว่างสถานศึกษากับชุมชนและเพื่อสืบทอดวัฒนธรรมประเพณีที่ดั้งเดิมของชุมชนท้องถิ่นให้ยังคงอยู่

4.4 เป็นศูนย์รวมเกี่ยวกับความรู้ด้านอาชีพ

คนเราทุกคนมีความจำเป็นที่จะต้องประกอบอาชีพเพื่อหาเลี้ยงตนเองและครอบครัว การประกอบอาชีพนอกจากเพื่อการดำรงชีวิตแล้ว ก็ทำในเชิงธุรกิจเพื่อให้ครอบครัวมีรายได้เพิ่มขึ้น เมื่อรายได้เพิ่มขึ้นคุณภาพชีวิตก็ดีขึ้น การประกอบอาชีพเป็นพฤติกรรมตามธรรมชาติของมนุษย์ในการอยู่รวมกันเพราะมนุษย์มีความแตกต่างกัน แต่สิ่งสำคัญคือปัจจัยสี่อันเป็นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ความต้องการการประกอบอาชีพของมนุษย์ จึงเกิดขึ้น ดังที่ซูลีพร สุวรรณ (2548: 899) ได้กล่าวไว้ในพจนานุกรมนักเรียนฉบับสมบูรณ์ว่า “อาชีพ” คือการเลี้ยงชีวิต การทำมาหากิน งานที่ทำเป็นประจำเพื่อเลี้ยงชีพ

ขณะที่ ศิริธมา จิตต์จรัส และคณะ (2548: 134) ได้กล่าวถึงความหมายของอาชีพ หมายถึง การทำมาหากินจากการทำงานหรือกิจกรรมใด ๆ ที่ก่อให้เกิดผลผลิตและรายได้เป็นงานสุจริต ไม่ผิดศีลธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคม และจัดแบ่งอาชีพตามลักษณะของรายได้ และความมั่นคงในอาชีพ เป็น 2 ประเภท คือ 1) อาชีพหลัก เป็นอาชีพที่ใช้เวลาส่วนใหญ่ในการประกอบอาชีพ 2) อาชีพรองหรืออาชีพเสริม เป็นอาชีพนอกเวลาว่างงานปกติของอาชีพหลัก เพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้น และแบ่งตามลักษณะของอาชีพเป็น 2 ประเภทเช่นกัน ได้แก่ 1) อาชีพอิสระ หมายถึง ผู้ประกอบการเป็นเจ้าของกิจการ 2) อาชีพรับจ้าง หมายถึง การทำงานภายใต้การจ้างวานของหน่วยงานต่าง ๆ

สำหรับ จิตรกร แก้วนุ้ย (2543: 2) นั้น ยังมีความเห็นว่าการประกอบวิชาชีพเป็นพฤติกรรมตามธรรมชาติของมนุษย์ในการอยู่รวมกัน เพราะมนุษย์มีความแตกต่างกัน แต่สิ่งที่สำคัญ คือปัจจัย 4 อันเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์นั้นมนุษย์ทุกคนก็ไม่สามารถที่จะสนองความต้องการของตนให้ได้อย่างสมบูรณ์ ฉะนั้น เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นความต้องการในการประกอบอาชีพของมนุษย์ จึงเกิดขึ้นตอบสนองความต้องการของตนให้ได้

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับการประกอบอาชีพมีรายละเอียด ดังนี้ (ราชัน บรรลุศิลป์.

2537: 15-16)

3.4.2.1 ทฤษฎีการพัฒนาด้านอาชีพของทีเดอแมนและโดฮารา

ทฤษฎีนี้มีแนวคิดการตัดสินใจเลือกอาชีพและการปรับตัวในอาชีพในลักษณะที่เป็นกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล ซึ่งการตัดสินใจเลือกอาชีพแบ่งเป็น 2 ชั้น ดังนี้

- 1) ชั้นเตรียมเลือกอาชีพ ประกอบด้วย
 - 1.1 ชั้นสำรวจอาชีพ
 - 1.2 ชั้นก่อตัวของความคิดเกี่ยวกับอาชีพ
 - 1.3 ชั้นลองเลือกประกอบอาชีพ
 - 1.4 ชั้นพิจารณารายละเอียดในการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพ
- 2) ชั้นประกอบอาชีพ และการปรับตัวในอาชีพ ประกอบด้วย
 - 2.1 ชั้นนำตัวเองเข้าสู่การศึกษาหรือการประกอบอาชีพ
 - 2.2 ชั้นเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงการประกอบอาชีพ
 - 2.3 ชั้นความมั่นคงในการประกอบอาชีพ

ทฤษฎีการพัฒนาด้านอาชีพของกินส์เบอร์ก

กล่าวว่า การเลือกอาชีพเป็นพัฒนาการที่ต่อเนื่องและใช้เวลานานกว่า 10 ปี เป็นขั้นตอนเชื่อมโยงของคนในแต่ละวัย เมื่อมีการพัฒนาแล้วจะไม่ย้อนกลับไปมีลักษณะเช่นเดียวกับขั้นตอนต้น ๆ การเลือกอาชีพเป็นกระบวนการที่ผสมผสานความต้องการของแต่ละบุคคลที่จะเลือกอาชีพให้สนองความต้องการความสนใจ และให้เหมาะสมกับความสามารถของตนเองให้มากที่สุด โดยตระหนักถึงโอกาสที่จะประกอบอาชีพ (job opportunity) ซึ่งพัฒนาการด้านอาชีพได้รับอิทธิพลจากองค์ประกอบหลายอย่าง เช่น ความสามารถ ความถนัด โอกาสในสังคม การศึกษา อารมณ์ และค่านิยมของแต่ละบุคคลการเลือกอาชีพตามทฤษฎีพัฒนาการด้านอาชีพนี้มี 3 ประการ คือ

- 1) การเลือกอาชีพเป็นกระบวนการ (process)
- 2) กระบวนการเลือกอาชีพจะย้อนหลังไม่ได้ (irreversible)
- 3) การเลือกอาชีพจะเป็นการประนีประนอม (compromise)

มีสิทธิในการเข้ามหาวิทยาลัย และได้ทำงานที่ดี โดยบุคคลที่ได้รับการศึกษาสูงกว่าจะมีโอกาสที่จะเลือกอาชีพมากยิ่งขึ้น

1) การมองงานในทัศนะที่ดี (optimization) เป็นกระบวนการต่อเนื่องจากการศึกษาของแต่ละบุคคลในระยะยาว กินส์เบอร์ก ได้เสนอแนะว่า บุคคลมีความพยายามที่จะทำงานเพื่อสนองความพึงพอใจหรือความต้องการตนเอง โดยให้ตนเองได้ผลประโยชน์ในงานที่ตนเองมีโอกาสทำ ด้วยการตระหนักถึงสิ่งที่ต้องปฏิบัติว่าเหมาะสมกับตนเองมากที่สุด

2) ข้อจำกัดบางอย่างที่จำเป็นต้องพิจารณา (constraints) ในการเลือกอาชีพ กินส์เบอร์กอธิบายว่าสิ่งเหล่านี้ คือ การมีรายได้ในระดับต่ำ สถานภาพของครอบครัว ทัศนคติ และค่านิยม

ของบิดามารดา ระดับการศึกษาต่ำ รวมทั้งสถานภาพของผู้หญิง ชนกลุ่มน้อย และความไม่กลมกลืนระหว่างระดับการศึกษากับอาชีพ สถาบัน ชุมชน ชำราชการและสถาบันหรือหน่วยงานอื่น ๆ

3) โอกาสในโลกของงานที่ต้องพิจารณา ในการเลือกอาชีพ (the opportunity structure world of work) หมายถึง ความสำคัญของการรับรู้โอกาสของแต่ละบุคคลว่า ตนเองยังมีโอกาสในการทำงานหรือไม่

4) แนวโน้มค่านิยม (Value orientation) ปัจจุบันมีความสำคัญมาก และมีบทบาทในการค้นหาความพึงพอใจของแต่ละบุคคล วิถีชีวิตของแต่ละบุคคลจะมีผลกระทบต่อการตัดสินใจในการเลือกอาชีพโดยเป็นความพยายามที่จะทำให้ประสบผลสำเร็จในการสร้างดุลยภาพระหว่างงานและกิจกรรมอื่น ๆ ในชีวิตของตน

ต่อมา กินส์เบอร์ก ได้ปรับปรุงหลักบางประการในทฤษฎี ดังนี้

1) กระบวนการเลือกอาชีพและพัฒนาการด้านอาชีพ (the process of vocational choice and development) เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นตลอดชีวิตและเปิดกว้าง จากผลการวิจัยเกี่ยวกับชีวิต และการงานของบุคคลทั้งชายและหญิง กินส์เบอร์ก ได้สรุปว่า บุคคลที่เปลี่ยนงานนั้น เพราะงานใหม่ให้ความพึงพอใจได้อย่างอิสระ เนื่องจากต้องการเปลี่ยนความรับผิดชอบ และความกดดันในการทำงานของบุคคล

2) กระบวนการเลือกอาชีพย้อนหลังไม่ได้ (irreversibility) กระบวนการนี้ไม่มีความแน่นอนตรงในการเตรียมตัวด้านอาชีพ จึงต้องใช้ระยะเวลาเพิ่มขึ้น เช่น นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ประมาณร้อยละ 80 จะศึกษาต่อระดับปริญญาตรี ประมาณครึ่งหนึ่งของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายจะศึกษาต่อหรือฝึกอบรมเพิ่มเติม กินส์เบอร์ก ได้กล่าวว่า สิ่งที่คนหนุ่มสาวเผชิญในช่วงอายุวัยรุ่น คือ การวางแผนการเพื่อให้มีโอกาสเลือกอาชีพได้มากที่สุด และเพื่อให้แน่ใจว่าตนเองนั้นชอบอะไร

ทฤษฎีการพัฒนาด้านอาชีพของฮอพพอค

ทฤษฎีการพัฒนาด้านอาชีพของฮอพพอค ได้ประยุกต์มาจากทฤษฎีการเลือกอาชีพและพัฒนาการด้านอาชีพ รวบรวมเป็นทฤษฎีของตนเอง โดยมีหลักทฤษฎีว่า บุคคลจะเลือกอาชีพแล้วสามารถสนองความต้องการของตนเองได้ดีที่สุด และมากที่สุดทั้งในปัจจุบันและอนาคตขึ้นอยู่กับความสำคัญของการรู้จัดตนเองทั้งในด้านความสามารถ ความสนใจ และบุคลิกภาพ ซึ่งเป็นองค์ประกอบส่วนบุคคลเมื่อนำไปเปรียบเทียบกับส่วนประกอบในการเลือกอาชีพ ซึ่งจะช่วยให้แต่ละบุคคลสามารถเลือกอาชีพได้อย่างเหมาะสม และประสบความสำเร็จในอาชีพนั้น ๆ ฮอพพอค มีความเห็นว่า หากความต้องการของบุคคลได้รับการตอบสนองจากการทำงานในอาชีพใดอาชีพหนึ่งแล้ว จะเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้บุคคลนั้นเกิดความพึงพอใจในอาชีพ และการเลือกอาชีพของ

แต่แต่ละบุคคลอาจเปลี่ยนแปลงได้ ถ้าหากพิจารณาแล้วว่าการเปลี่ยนชีพนั้นจะสนองความต้องการของตนเองได้ดีขึ้น ฮอปพอค ได้สรุปหลักการเลือกอาชีพไว้ดังนี้

- 1) บุคคลจะเลือกอาชีพเพื่อตอบสนองความต้องการด้านต่าง ๆ ของตนเอง
- 2) เมื่อบุคคลเลือกอาชีพใดอาชีพหนึ่งแล้วก็ตามย่อมมีความเชื่อว่า อาชีพนั้นจะสนองความต้องการของแต่ละบุคคลได้ดีที่สุด
- 3) ความต้องการจะเป็นแรงจูงใจของแต่ละบุคคล บุคคลนั้นจะแสดงพฤติกรรมไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง ซึ่งมีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของตนเอง
- 4) พัฒนาการการเลือกอาชีพของบุคคลจะเกิดขึ้นได้ เมื่อแต่ละบุคคลเกิดความรู้สึกว่า การประกอบอาชีพนั้นจะสามารถสนองความต้องการด้านต่าง ๆ ของแต่ละบุคคลได้ดีขึ้นมากกว่าอาชีพเดิม
- 5) การเลือกอาชีพและพัฒนาการด้านอาชีพของแต่ละบุคคลจะพัฒนาก้าวหน้าขึ้นเมื่อสามารถคาดการณ์ล่วงหน้าได้ว่าอาชีพอะไรที่จะสามารถสนองความต้องการได้มากน้อยเพียงใดในอนาคต ซึ่งแต่ละบุคคลจะกระทำได้ดีก็ต่อเมื่อสามารถที่จะคิดอย่างมีเหตุผล รู้จัก และเข้าใจตนเองอย่างถ่องแท้ และมีข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพนั้นอย่างเพียงพอ
- 6) ข้อมูลเกี่ยวกับตนเองจะมีผลต่อการเลือกอาชีพ โดยช่วยให้แต่ละบุคคลตระหนักถึงความต้องการและความคาดหวังในความสำเร็จของตน
- 7) ข้อมูลทางด้านอาชีพมีผลต่อการเลือกอาชีพ โดยช่วยให้แต่ละบุคคลได้ค้นพบอาชีพที่จะสามารถสนองความต้องการได้อย่างแท้จริง และจะช่วยทำนายได้ว่าบุคคลนั้นจะได้รับความพึงพอใจในอาชีพที่เลือกมากน้อยเพียงใด เมื่อเปรียบเทียบกับอาชีพอื่น ๆ
- 8) ความพึงพอใจในอาชีพของแต่ละบุคคล ขึ้นอยู่กับขอบเขตของความพึงพอใจของบุคคลว่าสามารถจะสนองความต้องการของแต่ละบุคคลที่ได้คาดหวังได้หรือไม่ ซึ่งระดับของความพึงพอใจในอาชีพขึ้นอยู่กับสัดส่วนระหว่างความคาดหวังของบุคคล และสิ่งที่ได้รับจากอาชีพนั้น
- 9) ความพึงพอใจในการประกอบอาชีพของแต่ละบุคคลนั้น เป็นผลมาจากการที่ประกอบอาชีพนั้น สามารถตอบสนองความต้องการของแต่ละบุคคลนั้นได้ในปัจจุบันหรือมีแนวโน้มว่าจะตอบสนองความต้องการของบุคคลนั้นได้ในอนาคต
- 10) การเลือกอาชีพสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา เมื่อบุคคลนั้นมีความเชื่อว่าการเปลี่ยนแปลงนั้นจะตอบสนองความต้องการของบุคคลได้ดีขึ้น

จากแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับการประกอบอาชีพมีทฤษฎีที่สำคัญ คือ ทฤษฎีการพัฒนา ด้านอาชีพของทีเดอแมนและโดฮารา ทฤษฎีการพัฒนา ด้านอาชีพของกินส์เบิร์ก และทฤษฎีการพัฒนา ด้านอาชีพของฮอปพอค พบว่า ในการตัดสินใจเลือกอาชีพของแต่ละบุคคลขึ้นอยู่กับกระบวนการที่ได้รับ

การพัฒนาอย่างต่อเนื่องในแต่ละช่วงอายุ และในแต่ละขั้นตอนของการเลือกอาชีพ ซึ่งการเลือกอาชีพ เพื่อสนองความต้องการของแต่ละบุคคลนั้น จะเป็นการเลือกที่ดีที่สุดก็ต่อเมื่อบุคคลนั้นได้รับข้อมูล เกี่ยวกับอาชีพที่เลือกไว้อย่างเพียงพอ และจะทำให้เกิดการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพของตนเองได้ อย่างเหมาะสม

เป็นศูนย์รวมเกี่ยวกับความรู้ด้านอาชีพของชุมชน

ได้แก่ สถานประกอบวิชาอาชีพอิสระ โรงเรียนอุตสาหกรรม หน่วยงานวิจัยในท้องถิ่นซึ่ง ให้บริการความรู้ฝึกอบรมเกี่ยวกับงานและวิชาชีพต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชนและท้องถิ่นให้ได้ฝึก ประสบการณ์ เกิดทักษะและความเชี่ยวชาญในอาชีพ เพื่อความเตรียมพร้อมสำหรับการประกอบ อาชีพในอนาคต เช่น งานช่าง การเกษตร การปลูกพืชสมุนไพร ปศุสัตว์ ผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่ง ผลิตภัณฑ์ การแปรรูปอาหาร การทำขนมหวาน เครื่องปั้นดินเผา การทำอาหาร ศูนย์หัตถกรรม ศูนย์ สอนศิลปะพื้นเมือง สถานประกอบการในท้องถิ่น เช่น ร้านค้า บริษัท โรงเรียนอุตสาหกรรม เป็นต้น ได้ มีนักการศึกษากล่าวถึง ใช้เป็นศูนย์รวมเกี่ยวกับความรู้ด้านอาชีพของชุมชน ไว้ดังนี้

ประเวศ วะสี (2543ก: 62) กล่าวว่า ครูและนักเรียนควรจะเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติงาน จริงในชุมชน เช่น ทำการเกษตร หัตถกรรม แปรรูปอาหารงานช่าง ธุรกิจชุมชน การท่องเที่ยว การแพทย์ แผนไทย เพื่อที่จะได้ทำงานเป็น จัดการเป็น อยู่ร่วมกัน มีอาชีพ แก้ปัญหาเศรษฐกิจและเป็นการ พัฒนาศีลธรรมไปด้วยในตัว เป็นศีลธรรมที่เกิดจากการดำเนินชีวิตร่วมกันแต่ไม่ได้เกิดการท่องวิชา ศีลธรรม

กมล ภูประเสริฐ (2544: 6) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ. 2545 และแนวคิดในการปฏิรูปการศึกษา สถานศึกษาจะต้องนำหลักสูตรแกนกลางมาจัดเป็นหลักสูตร สถานศึกษา ร่วมกับสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับท้องถิ่นโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและเน้นการปฏิบัติ จริง

อศิศกรณ์ อินทรมณี (2547: 31) ได้ให้ทัศนะว่า การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการปฏิบัติ การศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูผู้สอนจะต้องพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้จากเดิมที่เน้นการ เรียนรู้แบบท่องจำมาเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้ โดยการคิดและการปฏิบัติจริงเพื่อให้ผู้เรียน สร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเอง

วีระศักดิ์ วงษ์สมบัติ (2548: 27) กล่าวว่า การลงปฏิบัติงานของนักศึกษาถือเป็นการย้าย ห้องเรียนออกมาอยู่นอกห้องสี่เหลี่ยม ให้นักศึกษาได้ลงมือปฏิบัติงานภายใต้สถานการณ์แวดล้อมจริง เป็นการปรับเปลี่ยนวิธีเรียนเปลี่ยนวิธีสอน เพื่อสร้างทักษะ ความชำนาญและปลูกฝังความมั่นใจใน การประกอบอาชีพ

จากความสำคัญดังกล่าว สรุปได้ว่า เป็นศูนย์รวมเกี่ยวกับความรู้ด้านอาชีพ หมายถึง การส่งเสริม สนับสนุน เผยแพร่และประชาสัมพันธ์ให้ครูผู้สอนนำบุคลากรและเยาวชนในสถานศึกษา ให้เข้าไปศึกษาและมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานจริงจากการประกอบอาชีพต่างๆในสถานประกอบการ ในชุมชน เพื่อสร้างความเข้าใจและเพื่อการฝึกทักษะด้านอาชีพที่ถูกต้องตามในการประกอบอาชีพของ ชุมชนและการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาบูรณาการในการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาและ สามารถสร้างความรู้ด้านอาชีพทั้งในสถานศึกษาและชุมชนได้

5. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย

5.1 สถานภาพหน้าที่

กระทรวงศึกษาธิการ(ม.ป.ป.:34) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน ที่เป็นตัวบ่งชี้ กิจกรรมหรือแนวปฏิบัติไว้ โดยประกอบด้วยองค์ประกอบบุคคลที่เกี่ยวข้อง คือ 1)กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วย ผู้นำชุมชน ผู้ปกครองนักเรียน ตัวแทนองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ตัวแทนศิษย์เก่าและผู้ที่เกี่ยวข้องด้านการศึกษา 2) สมาคมครู ผู้ปกครอง สมาคม ศิษย์เก่า เพื่อให้ทราบกิจกรรมของโรงเรียนเพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่ยากจน 3) สร้างความร่วมมือกับ ชุมชนเพื่อจัดแผนการเรียนการสอนและสร้างหลักสูตรท้องถิ่นตามความเหมาะสม และ 4) มีวิทยากร และใช้สถานประกอบการในท้องถิ่น

5.2 อายุ

จากการศึกษางานวิจัยของ วิสุทธิ์ ราชวี (2532: 53) พบว่า อายุของผู้บริหารมีผลต่อคุณภาพ การศึกษาในโรงเรียน และผลการศึกษาของ Hutchin (1997: 1518) ที่พบว่า ผู้บริหารที่มีอายุโดยเฉลี่ย 49-50 ปี จะมีประสบการณ์ในการทำงานมากและทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ เพ็ญประภา วงศ์ประชา (2543: บทคัดย่อ) ที่พบว่า ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานและผลสำเร็จในการบริหารงาน ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ของครูผู้สอนที่อยู่ในโรงเรียนขนาดต่างกัน อายุต่างกัน มีความ คิดเห็นต่อความสำเร็จในการบริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ ด้านบริหารทั่วไปและด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

6.3 วุฒิการศึกษา

การบริหารในยุคโลกาภิวัตน์ หมายถึง การพยายามใช้ยุทธศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อมุ่งบรรลุเรื่อง 3 เรื่อง คือ ใช้คนเท่าเดิมทำงานได้มากขึ้น งานเท่าเดิมแต่ใช้คนน้อยลงและคุณภาพของงานต้องดีเท่าเดิมหรือดีกว่า (อธิปไตย คลีสุนทร.2550: 15) ถ้าผู้บริหารสถานศึกษาปราศจากความรู้ จะไม่สามารถนำความรู้ไปใช้ในทางที่มีความหมายและสร้างสรรค์ (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์. 2539: 5) โดยผู้บริหารที่มีระดับการศึกษาต่างกัน จะมีการนำเอานวัตกรรมมาใช้ในการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแตกต่างกัน (อำพร ศรีประทุม. 2545: บทคัดย่อ)

จากแนวความคิดดังกล่าว สรุปได้ว่าการศึกษาบทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของโรงเรียนในสังกัดเมืองพัทยา ในครั้งนี้ มีตัวแปรต้นที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา คือ สถานภาพหน้าที่ อายุ และวุฒิการศึกษา ถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่มีผลต่อบทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของโรงเรียนในสังกัดเมืองพัทยา ให้เกิดประสิทธิภาพต่อสถานศึกษาและชุมชน

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 งานวิจัยในประเทศ

วิชัย สีหะ (2535: 110-112) ศึกษาองค์ประกอบที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษาตามโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทในจังหวัดเลยที่ประสบความสำเร็จในระดับมาก และประสบความสำเร็จในระดับน้อย โดยศึกษาจากผู้บริหาร ครู ผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษา ใน 3 องค์ประกอบ พบว่า (1) องค์ประกอบภายนอกที่มีผลต่อการดำเนินงานได้แก่ ฐานะทางเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้าน ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรชนิดที่อาศัยน้ำฝน กรรมการสถานศึกษามีเจตคติที่ดีต่อโรงเรียน (2) องค์ประกอบภายในโรงเรียนที่มีผลต่อการดำเนินงาน พบว่า โรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานระดับมาก ปัจจัยพื้นฐานของโรงเรียน เช่น โรงเรียนมีพื้นที่มากกว่า มีสนามกีฬา มีหอกระจายข่าว มีไฟฟ้าเพียงพอ ส่วนด้านผู้บริหาร ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 35-50 ปี วุฒิการศึกษาปริญญาตรี เคยเข้ารับการอบรมตามโครงการ กศ.พช. ทำหน้าที่บริหารงานไม่เกิน 10 ปี ส่วนเจตคติของผู้บริหารและครูผู้สอนต่อโครงการและลักษณะผู้นำของผู้บริหารมีความแตกต่างกันระหว่างโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จมากกับโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จน้อย (3) ความช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่นที่มีผลต่อโครงการ กศ.พช. โรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จมากสามารถแสวงหาความร่วมมือช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่นได้มากกว่า

วิเชียร ประดับการ (2538: 62-63) ศึกษาองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียนของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ พบว่า องค์ประกอบด้านสภาพชุมชน ด้านความพร้อมองค์การ ด้านการสนับสนุนขององค์กรที่เกี่ยวข้อง ด้านคุณลักษณะทั่วไปของหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสำเร็จในการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียนของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ

ธีระศักดิ์ เอี่ยมสะอาด (2540: 78-83) ศึกษาองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับการให้บริการการศึกษานอกระบบโรงเรียนแก่ชุมชน ของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดราชบุรี ผลการศึกษาพบว่า ด้านสภาพผู้บริหาร ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในตำแหน่งผู้บริหารระยะทาง จากบ้านพักผู้บริหารห่างจากที่ตั้งโรงเรียน เจตคติของผู้บริหารในการให้บริการการศึกษานอกโรงเรียนแก่ชุมชน และความรู้ความเข้าใจในงานบริการการศึกษานอกโรงเรียน มีความสัมพันธ์กับการให้บริการการศึกษานอกโรงเรียนแก่ชุมชน สำหรับองค์ประกอบด้านโรงเรียน ได้แก่ ขนาดของโรงเรียน พื้นที่ของโรงเรียน อัตราส่วนระหว่างครูต่อนักเรียน ความร่วมมือจากผู้นำทางศาสนา ความร่วมมือจากผู้นำชุมชน และเงินที่ได้รับการสนับสนุนจากทางราชการและเอกชน มีความสัมพันธ์กับการให้บริการการศึกษานอกโรงเรียนแก่ชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี

ประยูร เข้มทอง (2541: 65-69) ได้ศึกษาการดำเนินงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา ในด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน ด้านการให้บริการชุมชน ด้านการร่วมกิจกรรมของชุมชน ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน และด้านการส่งเสริมความสัมพันธ์ของชุมชน ตามทฤษฎีของผู้บริหารโรงเรียนและผู้นำชุมชน ในจังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เมื่อเปรียบเทียบกับการดำเนินงานของผู้บริหารโรงเรียนและผู้นำชุมชน จำแนกตามประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 10 ปี และ 10 ปีขึ้นไป พบว่า มีทฤษฎีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน ยกเว้นด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อำนวยการ ทรัพย์คง (2542: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาบทบาทของคณะกรรมการโรงเรียนปฏิรูปประถมศึกษา ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน ในจังหวัดปราจีนบุรี ผลการศึกษาพบว่า (1) คณะกรรมการโรงเรียนปฏิรูปประถมศึกษามีบทบาทเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (2) คณะกรรมการโรงเรียนปฏิรูปประถมศึกษาที่มีอายุต่างกัน วุฒิการศึกษาต่างกัน มีบทบาทเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (3) คณะกรรมการโรงเรียนปฏิรูปประถมศึกษาที่มีสถานภาพการเป็นกรรมการต่างกัน เป็นกรรมการของโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีบทบาทเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (4) คณะกรรมการโรงเรียนปฏิรูปประถมศึกษา

มีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะว่า โรงเรียนควรร่วมกิจกรรมพัฒนาชุมชนให้มากขึ้น โรงเรียนควรจัดอบรมหรือส่งครูอาจารย์เข้าอบรม วิชาชีพพิเศษสาขาต่าง ๆ ไว้ถ่ายทอดแก่ชุมชน และโรงเรียนควรนำเสนอข่าวสารข้อมูล และรายงานการศึกษาแก่ชุมชน

มงคล รุณธาตุ (2542: 99-101) ศึกษาการปฏิบัติงานการให้บริการชุมชนในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งแยกตามขนาดโรงเรียน พบว่า การปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนมีการให้บริการชุมชนในด้านการบริการด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ด้านบริการข่าวสารข้อมูล การให้บริการด้านสวัสดิการ ด้านวิชาการและบริการด้านอาชีพ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานน้อยที่สุด ดังนั้นผู้บริหารจะต้องเป็นผู้แสวงหาทรัพยากรจากภายนอกร่วมมือกับหน่วยงานราชการอื่นด้วย

พิกุล เทพพิพิธ (2542: 62-63) ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการให้บริการชุมชนตามเครือข่ายการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 10 พบว่า (1) ผู้บริหารมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้บริการชุมชนตามเครือข่ายการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (2) ผู้บริหารที่มีระดับการศึกษาต่างกัน อายุต่างกัน มีประสบการณ์ในการบริหารต่างกัน และผู้บริหารที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (3) ผู้บริหารมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการให้บริการชุมชนตามเครือข่ายการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษา คือ การไม่ได้รับความร่วมมือในการประสานงานระหว่างหน่วยงาน โรงเรียนมีข้อจำกัดในเรื่องบุคลากร ขาดงบประมาณ ขาดความพร้อมในเรื่องสื่อ อุปกรณ์ โรงเรียนตั้งอยู่ห่างไกลชุมชน การคมนาคมไม่สะดวก และความรู้พื้นฐานของประชาชนยังอยู่ในเกณฑ์ต่ำ เป็นต้น

จตุรงค์ สิทธิบุญมา (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้คณะกรรมการโรงเรียนปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยนำ ได้แก่ ประสบการณ์ ความเข้าใจในระบบการศึกษา การมีทัศนคติที่ดีต่อการเป็นคณะกรรมการโรงเรียน การสร้างแรงจูงใจให้เกิดค่านิยมต่อการเข้ามาเป็นคณะกรรมการโรงเรียน ปัจจัยเชื้ออำนาจ ได้แก่ ระเบียบของคณะกรรมการโรงเรียนที่ต้องทำความเข้าใจและฝึกอบรมเพื่อให้เกิดทักษะ การคัดเลือกบุคคลที่มีเวลา มีฐานะทางเศรษฐกิจ มีตำแหน่งทางสังคมเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ และความสำเร็จของโรงเรียน และโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานและไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า (1) ปัจจัยด้านผู้บริหาร ครูผู้สอน การบริหารจัดการ ชุมชน และด้านการสนับสนุนอื่นส่งผลต่อคุณภาพโรงเรียนประถมศึกษาทั้งโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ในระดับมาก และ (2) ปัจจัยด้านผู้บริหาร ครูผู้สอน การบริหารจัดการ ชุมชน และด้านการสนับสนุนอื่นส่งผลต่อคุณภาพโรงเรียนประถมศึกษาทั้งโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนและไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียน ในระดับมาก

นิรันดร์ ช่วยเจริญ (2543: บทคัดย่อ) ศึกษาการบริหารงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาพบว่า การบริหารงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโดยการประชุมครูและกรรมการโรงเรียน งานที่โรงเรียนดำเนินงานมาก คือ การประกาศให้นักเรียนนำข่าวสารแจ้งผู้ปกครอง การให้ยืมใช้อาคารสถานที่และวัสดุต่าง ๆ การจัดสถานที่เพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการแก่ผู้มาติดต่อ การขอรับความช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์จากผู้นำชุมชนเป็นการจัดหาทุน บริจาคของขวัญรางวัล สนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน การประสานงานกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เป็นต้น

เดือนใจ แก้วประเสริฐ (2544: บทคัดย่อ) ศึกษาสภาพปัญหาของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่าการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาที่มีค่าร้อยละสูงสุดในการปฏิบัติแต่ละขอบข่ายงานทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ งานการให้บริการชุมชนด้านอาคารสถานที่โดยใช้สนามกีฬา งานการประชาสัมพันธ์โดยคณะกรรมการร่วมงานประเพณีและงานสังคมของประชาชน งานรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชนโดยผู้นำชุมชน และงานการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นโดยการจัดกิจกรรมการแข่งขันกีฬา และกิจกรรมต่าง ๆ ของนักเรียนสำหรับปัญหาการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน พบว่า งบประมาณไม่เพียงพอคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีงานประจำไม่ค่อยมีเวลาให้กับโรงเรียน สภาพเศรษฐกิจในชุมชนไม่เอื้อต่อการจัดตั้งกลุ่มชมรม และบุคคลที่ช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนมีภารกิจมาก

พิเชษฐ คงสตรี (2544: บทคัดย่อ) ศึกษาการปฏิบัติงาน ปัญหาและความต้องการในการดำเนินงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร ครูผู้สอน โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กำแพง สมชก อบต. ผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน จังหวัดชัยภูมิ ใน 6 งาน ได้แก่ 1) การวางแผนสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน 2) การให้บริการชุมชน 3) การเป็นผู้นำและทำให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน 4) การได้รับการสนับสนุนจากชุมชน 5) การประเมินผลการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน 6) การสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติ ผลจากการวิจัยพบว่า การบริการชุมชนมีการปฏิบัติน้อยที่สุด และพบว่าการบริการชุมชนมีปัญหาเป็นอันดับแรก ส่วนความต้องการในการดำเนินงานด้านสัมพันธ์ชุมชนมีความต้องการในระดับมาก

สมชิต ชันขวา (2544: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนประถมศึกษา ผลการวิจัย พบว่า 1) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง 2) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความเห็นว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา อยู่ใน

ระดับมาก อันดับแรก คือ ผู้บริหารและครู รองลงมา คือ ด้านคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และด้านโรงเรียน 3) คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมมีความเห็นว่า ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา อยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ด้านโรงเรียน ด้านผู้บริหารและครู ยกเว้น ด้านคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับปานกลาง

จิรวรรณ สันติภูมิโพธา (2544: บทคัดย่อ) ศึกษาสภาพการให้บริการชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี และศึกษาตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการให้บริการชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า (1) โรงเรียนประถมศึกษามีการปฏิบัติในการให้บริการชุมชนในระดับปานกลาง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้และข่าวสาร ด้านการเมืองการปกครอง ด้านสาธารณสุข ด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมประเพณี ด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และโรงเรียนมีการปฏิบัติน้อยอยู่ด้านเดียว คือ ด้านอาชีพ (2) ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสถานภาพของผู้บริหารและสภาพของโรงเรียนกับการให้บริการชุมชน พบว่า โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กับความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ ความร่วมมือของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีต่อการให้บริการชุมชน

กำไล ประกอบบรรการ (2546: 87-88) ศึกษาการให้บริการชุมชนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดชัยภูมิ ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า โรงเรียนมีการให้บริการชุมชนในระดับมาก ในด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ ด้านการสร้างความสัมพันธ์และร่วมกิจกรรมกับชุมชน ส่วนด้านวิชาการ และด้านการประชาสัมพันธ์การให้บริการชุมชน ในระดับปานกลาง

6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

แมคคลูร์ (McClure. 1990: abstract) ได้ศึกษาความต้องการข่าวสารจากโรงเรียนของผู้ปกครองนักเรียนระดับมัธยมศึกษา พบว่า สิ่งที่ผู้ปกครองนักเรียนต้องการทราบจากโรงเรียนได้แก่ (1) รายงานผลการเรียน หรือคะแนน หรือผลการทดสอบทางวิชาการของนักเรียน (2) บัตรรายงานความก้าวหน้า หรือพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของนักเรียน รวมทั้งการบ้านของนักเรียน (3) ผู้ปกครองนักเรียนชายต้องการทราบผลการปรับปรุงด้านอารมณ์ ปฏิบัติสัมพันธ์กับเพื่อน ๆ ในโรงเรียน การเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร และเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโรงเรียน ในขณะที่ผู้ปกครองนักเรียนหญิงต้องการทราบข่าวเกี่ยวกับกลุ่มเพื่อน

นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้ปกครองนักเรียนระดับมัธยมมีบทบาทด้านการให้ความช่วยเหลือการทำกรบ้านของลูก ช่วยเหลือด้านข้อมูลข่าวสารทางวิชาการแก่ลูก ให้คำปรึกษาและกำหนดมาตรฐานการเรียนของลูก ผู้ปกครองส่วนใหญ่รายงานว่า หน้าที่ของโรงเรียนคือ การทำให้นักเรียนเข้าใจบทบาทหน้าที่ที่ดีของสมาชิกสังคม ทำสิ่งที่ดีงามตามหน้าที่ของสถานศึกษา และพัฒนาลักษณะนิสัยรักการเรียนให้แก่เด็ก สิ่งที่ผู้ปกครองต้องการจากโรงเรียนคือ อยากให้โรงเรียนช่วยเหลือผู้ปกครองพัฒนาทักษะทางวิชาการ และทักษะในการเป็นพ่อแม่ที่ดี ที่จะสามารถช่วยเหลือเด็กในปกครองให้ประสบความสำเร็จด้านการเรียน

ฟราซี (Frazee. 1992: abstract) ได้ศึกษาความสำคัญของงานโรงเรียนประถมศึกษาใน Brighton Colorado ประเทศสหรัฐอเมริกา ตามที่ผู้ปกครอง นักการศึกษา และกรรมการการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ภารกิจที่สำคัญที่สุดคือ ด้านวิชาการ แต่ไม่ได้หมายความว่า ภารกิจอื่นจะไม่ได้มีความสำคัญ แต่มีความสำคัญรองลงมา โรงเรียนควรใช้เวลาในงานนั้น ๆ ตามความเหมาะสม โดยดูการเปลี่ยนแปลงของชุมชน

ลอเรนซ์ (Lawrence. 1997: 2287 - A) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโดยจัดทำโครงการที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนขึ้น กลุ่มตัวอย่าง คือ คนในชุมชนที่ยากจน รัฐนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสังเกต พบว่า เมื่อจัดดำเนินโครงการความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนกับคนในชุมชน ดีขึ้นจากเดิม เป็นไปตามเป้าหมายโครงการที่ตั้งไว้ ครูและผู้ปกครองให้ความสนใจในการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมากขึ้น

ดาร์เรนซ์ (Darren. 1997: 22) ได้ศึกษาความสำเร็จในการเรียนการสอนของโรงเรียนในเมือง ต้องให้ชุมชนร่วมมืออย่างต่อเนื่อง พบว่า โรงเรียน ครู และพ่อแม่ ผู้ปกครองต้องการมุ่งสู่จุดมุ่งหมาย “keeping it Real การปฏิบัติอย่างต่อเนื่องแท้จริง” โดยการลดช่องว่างระหว่างนักเรียน พ่อแม่ ผู้ปกครองและโรงเรียน โดยการดึงตัว พ่อ แม่ ผู้ปกครองคนอื่น ๆ ในชุมชนเข้ามา มีบทบาทหน้าที่ประจำของโรงเรียนทุกด้าน เช่น การกำหนดนโยบายและการบริหาร แนวทางการสอนของครู หลักการพัฒนาการของเด็ก และวิถีชีวิตในโรงเรียน เป็นต้น

ไรท์เออร์ (Rideout. 1997: Abstract) ได้ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School – Based Management) ในนิวยอร์กและลาบราดอร์ โดยเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษา เข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาระดับท้องถิ่น โดยส่วนมากดำเนินการโดยการจัดตั้งสภาโรงเรียน (School –Council) การจัดทำข้อมูลใช้แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้ปกครอง ครู – อาจารย์ ผู้บริหาร และศึกษานิเทศก์ ในด้านงบประมาณ หลักสูตร บุคลากร สภาโรงเรียน และปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน ผลการศึกษาพบว่า ผู้ปกครอง

ไม่เคยเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาเลย ส่วนครู- อาจารย์ มีบทบาทในการจัดการศึกษาเพียงเล็กน้อย และในขอบเขตจำกัด ส่วนผู้บริหารมีบทบาทมากที่สุด ทั้งผู้ปกครอง และครู- อาจารย์ มีความต้องการเข้ามามีบทบาทในการรับผิดชอบ และร่วมมือในการดำเนินงานของโรงเรียน และทั้ง 4 กลุ่ม ไม่มีความต้องการให้เกิดการปฏิรูปการจัดการศึกษาอย่างรุนแรง แต่ต้องการให้มีการปรับเปลี่ยนแนวการดำเนินงาน โดยเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษาเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษามากยิ่งขึ้นตลอดจนต้องการให้มีการกระจายอำนาจในการส่งงบประมาณมายังโรงเรียนโดยตรง มีอำนาจในการบริหารจัดการบุคลากรโดยตรง ตลอดจนการปรับปรุงหลักสูตรระดับท้องถิ่นได้

แฮร์ริส (Harris. 1998: Abstract) ได้ศึกษาลักษณะที่มีความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนในเมืองนามิเบียกับชุมชน โดยมีกรอบความคิดว่า “ความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชนมีส่วนส่งเสริมคุณภาพการศึกษาและการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน” ผลการศึกษาพบว่า ก่อนที่นามิเบียจะทำความตกลงร่วมมือกับประเทศในทวีปยุโรปชุมชนจะเป็นองค์กรที่มีบทบาทโดยตรงในการดูแลการจัดการศึกษา โดยการฝึกอบรมเยาวชนที่ทำงานร่วมมือกับโรงเรียน ภายหลังมีการนำระบบการจัดการศึกษาจากยุโรปมาใช้ในราวต้นศตวรรษที่ 18 ทำให้ชุมชนมีบทบาทในการจัดการศึกษาน้อยลง แต่มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถทางด้านวิชาชีพการเรียนการสอนเข้ามา มีบทบาท หน้าที่แทน ในช่วงนั้นกระทรวงศึกษาธิการของนามิเบีย ได้กำหนดเป้าหมายให้ทุกหน่วยเข้ามา มีบทบาทร่วมกันในการจัดการศึกษาและยังคงเน้นบทบาทสำคัญของชุมชนในการจัดการศึกษา

บาร์บาราและบรูซ (Barbara; & Bruce. 1998: Abstract) ได้ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของผู้ปกครองในโรงเรียนไฮสคูล โดยการจัดทำโครงการบร็อกซ์ (Bronx) และโครงการสเตนเทคนิค ไอส์แลนด์ (Staten Technique Island) เมื่อสิ้นสุดโครงการได้ทำการประเมินพบว่า ปัจจัย 10 ประการที่เป็นศูนย์กลางในความสำเร็จของโปรแกรมโรงเรียน เพื่อปรับปรุงการร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับบ้านมีดังนี้ 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร 2) ความสามารถทำได้ 3) เวลา 4) การตระหนักใส่ใจในวัฒนธรรมของชุมชน 5) บทบาทของครูที่มีศักยภาพ 6) ความต่อเนื่อง 7) การให้ความสำคัญต่อส่วนรวม 8) มีแหล่งสนับสนุนอย่างกว้างขวาง 9) จุดเน้นที่เยาวชน 10) การให้ความสำคัญต่อพ่อแม่และประชาชน

บริตติงแฮม (Brittingham. 1998: Abstract) ได้ศึกษาบทบาทการบริหารของโรงเรียนครอบครัว และชุมชนที่ประสบผลสำเร็จ ปรากฏว่าผู้ปกครองมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา และเป็นความคาดหวังที่สำคัญที่จะทำให้ห้องเรียนมีคุณภาพ และเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนว่าจะพัฒนาปรับปรุงอย่างมีคุณภาพ และพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ครูจะต้องประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองเข้าใจการจัดการเรียนการสอนว่าจะสอนอะไร สอนอย่างไรและผู้ปกครองจะเข้ามา มีบทบาทในการจัดการศึกษาอย่างไร ซึ่งสิ่งที่ผู้ปกครองและชุมชนจะต้องตระหนัก คือการเข้ามา มีบทบาทในการ

ส่งเสริมด้านสังคม อารมณ์ และความก้าวหน้าในด้านวิชาการของเด็ก การพัฒนาภาวะของเด็ก เยาวชน และครอบครัวให้ดีขึ้น ถือเป็นความจำเป็นขั้นพื้นฐานในการมีส่วนร่วมของโรงเรียน ครอบครัว ชุมชนที่เข้มแข็ง ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนจะเป็นตัวบ่งชี้ถึงการมีส่วนร่วมและความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน

คิงก์ (เตื่อนใจ แก้วประเสริฐ, 2544: 50 – 51 ; อ้างอิงจาก King, 1998: 1593 – A)

ได้ศึกษาเรื่องโรงเรียนในฐานะเป็นชุมชน และความสัมพันธ์ของสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน โดยมี จุดมุ่งหมาย เพื่อแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสามารถลดความแปลกแยกของชุมชน โดยการสร้างความสัมพันธ์ด้วยวิธีการประชาธิปไตย ให้เกิดความรู้สึกว่าโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนนอกจากนี้ ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ผลการวิจัยของบุคคลอื่นที่วิจัยไว้แล้ว 3 คน ผลการศึกษารูปได้ว่า ถ้าหากให้บุคคลเข้าไปเกี่ยวข้องกับการสร้างกฎจะทำให้เขามีความรู้สึกว่าต้องรักษากฎนั้นไว้ ถ้ามีโอกาสเข้าร่วม จะมีการปฏิบัติกฎมากขึ้น และถ้าบุคคลได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของโรงเรียน ความแปลกแยกจะน้อยลง

ฮิลล์ (Hill, 2000: Abstract) ได้ศึกษาชุมชนที่ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนโรงเรียน ในอะลาบามา ระหว่างชุมชนที่ไม่มีการแยกสีผิว และมีการแบ่งแยกสีผิว ซึ่งได้ศึกษาการให้ความช่วยเหลือของชุมชนในด้านงบประมาณ ด้านสื่ออุปกรณ์ ด้านการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ด้านการให้ความสะดวกและสร้างประโยชน์แก่โรงเรียน ด้านแผนงาน ด้านการประเมินแผนงาน ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ชุมชนมีการแบ่งแยกสีผิว มีการแบ่งชนชั้นมีผลต่อระดับการให้ความช่วยเหลือโรงเรียนของชุมชน และมีข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยว่า นโยบายด้านการศึกษารัฐและของชาติ ควรจะเป็นตัวจักรสำคัญในการสนับสนุนความช่วยเหลือของชุมชนในท้องถิ่นและควรมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการดำเนินการด้วย

กล่าวโดยสรุป จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ จะเห็นได้ว่า งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นงานที่มีความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นจะต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลภายนอกโรงเรียนทุกคน ตลอดจนบุคคล ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน และหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนจะต้องมีความพร้อมที่จะเข้ามาช่วยในการดำเนินงาน และในขณะเดียวกันกับคณะกรรมการการบริหาร คือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นตัวแทนทั้งจากชุมชน และครู ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการกำหนดแนวทางแนวนโยบาย ตลอดจนแนวปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนให้ดำเนินไปอย่างมีระบบ เพื่อให้ชุมชนจะได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพเป็นไปตามความต้องการของชุมชน และยังส่งผลให้บุคคลในชุมชนได้รับการศึกษา เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตอีกด้วย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับ การศึกษาบทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาในสังกัดเมืองพัทยา โดยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาในสังกัดเมืองพัทยา มีการกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. **ประชากร** ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยาทั้ง 11 แห่ง ในปีการศึกษา 2553 จำนวน 143 คน และบุคลากรครู จำนวน 618 คน

2. **กลุ่มตัวอย่าง** กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยาทั้ง 11 แห่ง ในปีการศึกษา 2553 จำนวน 108 คน และบุคลากรครู จำนวน 242 คน ได้มาโดยมีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ตามตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1979: 608) สถานภาพหน้าที่เป็นชั้น ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยาทั้ง 11 แห่ง ในปีการศึกษา 2553 จำนวน 108 คน และบุคลากรครู จำนวน 242 คน

ขั้นที่ 2 สุ่มตัวอย่างคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและบุคลากรครู โดยวิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เทียบสัดส่วนโดยใช้ สถานศึกษาเป็นชั้นในการสุ่ม (strata)

ขั้นที่ 3 เมื่อได้กลุ่มตัวอย่างแล้ว ดำเนินการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ผู้วิจัยได้แสดงประชากรและกลุ่มตัวอย่าง แบ่งตามสถานศึกษาในสังกัดเมืองพัทยาทั้ง 11 แห่ง ตามตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง แบ่งตามสถานศึกษาในสังกัดเมืองพัทยา

สถานศึกษาในสังกัดเมืองพัทยา	คณะกรรมการสถานศึกษา		บุคลากรครู	
	ขั้นพื้นฐาน		ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง		
โรงเรียนเมืองพัทยา 1	13	9	36	14
โรงเรียนเมืองพัทยา 2	13	10	55	22
โรงเรียนเมืองพัทยา 3	13	10	71	28
โรงเรียนเมืองพัทยา 4	13	10	38	15
โรงเรียนเมืองพัทยา 5	13	10	58	23
โรงเรียนเมืองพัทยา 6	13	10	44	17
โรงเรียนเมืองพัทยา 7	13	10	75	29
โรงเรียนเมืองพัทยา 8	13	10	91	36
โรงเรียนเมืองพัทยา 9	13	10	89	35
โรงเรียนเมืองพัทยา 10	13	9	26	10
โรงเรียนเมืองพัทยา 11	13	10	35	14
รวม	143	108	618	242

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อศึกษาบทบาทของการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของบุคลากร มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบเลือกรายการ (Check List) ตามตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานภาพหน้าที่ อายุ และวุฒิการศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษา

กับชุมชน ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการนำการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ชุมชน ด้านการเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน ด้านการเป็นแหล่งส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรม และด้านการเป็นศูนย์รวมเกี่ยวกับความรู้ด้านอาชีพ แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ของ ลิเคิร์ต ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามลำดับดังนี้

การสร้างแบบสอบถาม

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับบทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. นำผลการศึกษาจากข้อ 1 มาสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยกำหนดขอบเขตและเนื้อหาให้ครอบคลุม การศึกษาบทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ในสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา ใน 4 ด้านคือ ด้านการนำการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ชุมชน ด้านการเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน ด้านการเป็นแหล่งส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรม และด้านการเป็นศูนย์รวมเกี่ยวกับความรู้ด้านอาชีพ

3. นำร่างแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างเสร็จแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบด้านเนื้อหาและสำนวนภาษาที่ใช้ในแบบสอบถามเพื่อปรับปรุงแบบสอบถามตามอาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง

4. นำแบบแบบสอบถามที่ได้มาปรับปรุง แก้ไขและนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ (Index of Item-Objective congruence: IOC) แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า $IOC \geq 0.6$ ขึ้นไป ซึ่งผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย

4.1 ดร.ธวัชชัย รัตต์บุญญ	ผู้อำนวยการสำนักการศึกษาเมืองพัทยา
4.2 นางสาววรรณภา วรรณศรี	หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักการศึกษาเมืองพัทยา
4.3 นางสาวธเกียรติกมล ทองงอก	นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาวัดผลทางการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4.4 ดร.สมชาย เทพแสง	อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
4.5 ดร.มารศรี สุธานิติ	อาจารย์พิเศษ ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

5. นำร่างแบบสอบถามที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขและนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาให้ข้อเสนอแนะปรับปรุงแก้ไขครั้งสุดท้าย
6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับบุคลากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน
7. นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้ (Try Out) แล้ว มาหาความเชื่อมั่น (Reliability) ทั้งฉบับ ด้วยการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของ ครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .97
8. จัดพิมพ์แบบสอบถามที่ผ่านการหาค่าความเชื่อมั่นแล้วเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ จากนั้นนำไปเก็บข้อมูลบุคลากรต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากผู้อำนวยการสำนักการศึกษาเมืองพัทยา
2. ผู้วิจัยนำหนังสือพร้อมแบบสอบถามไปยังสำนักการศึกษา เมืองพัทยา เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้กลุ่มตัวอย่าง ตอบแบบสอบถาม
3. ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง โดยการส่ง และรับคืนด้วยตนเอง ปรากฏว่าได้แบบสอบถามกลับคืน 350 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การจัดกระทำข้อมูล

หลังจากที่ได้รับคืนแบบสอบถามเรื่องบทบาทของการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา แล้วผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามดังกล่าวมาจัดกระทำข้อมูลดังนี้

1. แบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบด้วยความเรียง
2. แบบสอบถามตอนที่ 2 ตรวจให้คะแนนข้อมูล จากการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา โดยการคำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ระดับความ

ความเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามโดยรวมรายชื่อและรวมทุกด้าน โดยใช้เกณฑ์การแปรความหมายหมายของค่าเฉลี่ยดังนี้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540: 107-108)

4.50 – 5.00	หมายถึง	บทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน อยู่ในระดับมากที่สุด
3.50 – 4.49	หมายถึง	บทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน อยู่ในระดับมาก
2.50 – 3.49	หมายถึง	บทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง
1.50 – 2.49	หมายถึง	บทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน อยู่ในระดับน้อย
1.00 – 1.49	หมายถึง	บทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน อยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

2.1 ดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาทั้งหมดเพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์

2.2 นำผลคะแนนที่ได้ มาหาค่าสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

2.3. วิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา จำแนกตามสถานภาพหน้าที่ และวุฒิการศึกษา ใช้วิธีทดสอบค่าที (t - test)

2.4. วิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทของการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา จำแนกตาม อายุ โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One – Way Analysis of Variance)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

1.1 ค่าร้อยละ (Percentage)

1.2 ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean, \bar{X})

1.3 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation, S.D.)

2. สถิติที่ใช้หาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่

2.1 หาค่าดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยการคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC)

2.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

3. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน ได้แก่

3.1 สมมติฐานข้อที่ 1 และข้อที่ 3 ทดสอบความแตกต่างค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่มีความคิดเห็นต่อบทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยาต่างกัน จำแนกตาม สถานภาพหน้าที่และวุฒิการศึกษา ใช้การทดสอบที (t - test)

3.2 สมมติฐานข้อที่ 2 ทดสอบความแตกต่างค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่มที่มีความคิดเห็นต่อบทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยาต่างกัน จำแนกตาม อายุ ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One - Way Analysis of Variance)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลของการศึกษาค้นคว้า เรื่องบทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งสามารถนำเสนอในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการสื่อความหมายในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ที่ตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
t	แทน	การทดสอบที (t-test for Independent Sample Means)
F	แทน	การทดสอบเอฟ (F-test)
df	แทน	ขั้นของความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
SS	แทน	ผลรวมคะแนนเบี่ยงเบนแต่ละตัวยกกำลังสอง (Sum of Squares)
MS	แทน	ความแปรปรวน (Mean of Square) ภายในกลุ่ม
p	แทน	ความน่าจะเป็น (Probability) ของความคลาดเคลื่อนในการทดสอบสมมติฐาน
*	แทน	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์บทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยตามผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยเสนอผลตามลำดับ ซึ่งได้แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของบทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบบทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยแบ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม การวิเคราะห์ตอนนี้เป็น การวิเคราะห์จำนวน และค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม สถานภาพหน้าที่ อายุ และวุฒิการศึกษา ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนความถี่และร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพหน้าที่ อายุ และวุฒิการศึกษา

ข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน n=350	ร้อยละ
1. สถานภาพหน้าที่		
1.1 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	108	30.90
1.2 บุคลากรครูสังกัดเมืองพัทยา	242	69.10
รวม	350	100.00
2. อายุ		
2.1 ต่ำกว่า 35 ปี	92	26.30
2.2 ระหว่าง 35-45 ปี	128	36.60
2.3 มากกว่า 45 ปีขึ้นไป	130	37.10
รวม	350	100.00
3. วุฒิกการศึกษา		
3.1 ปริญญาตรีหรือต่ำกว่าปริญญาตรี	264	75.40
3.2 สูงกว่าปริญญาตรี	86	24.60
รวม	350	100.00

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 2 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามจำนวน 350 คน มีลักษณะ ดังนี้

1. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีสถานภาพหน้าที่ เป็นบุคลากรครูสังกัดเมืองพัทยา จำนวน 242 คน คิดเป็นร้อยละ 69.1 รองลงมาคือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 30.9
2. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีอายุมากกว่า 45 ปีขึ้นไป มีจำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 37.1 รองลงมาคือมีอายุอยู่ระหว่าง 35-45 ปี จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 36.6 และมีอายุต่ำกว่า 35 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.3
3. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีวุฒิกการศึกษา ในระดับปริญญาตรีหรือต่ำกว่าปริญญาตรี มีจำนวน 264 คน คิดเป็นร้อยละ 75.4 รองลงมาคือสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 24.6

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของบทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา

2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา โดยรวมและรายด้าน ดังตาราง 3

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของบทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา โดยรวมและรายด้าน

บทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง สถานศึกษากับชุมชน	\bar{X}	S.D.	การแปล ความหมาย
ด้านการนำการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ชุมชน	3.72	0.54	มาก
ด้านการเป็นแหล่งวิทยากรของชุมชน	3.74	0.58	มาก
ด้านการเป็นแหล่งส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรม	3.74	0.58	มาก
ด้านการเป็นศูนย์รวมเกี่ยวกับความรู้ด้านอาชีพของชุมชน	3.72	0.52	มาก
รวม	3.73	0.51	มาก

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 3 พบว่า บทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$, $SD=0.51$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.72 - 3.74 โดยสามอันดับแรก คือ ด้านการเป็นแหล่งวิทยากรของชุมชน ($\bar{X} = 3.74$, $SD=0.58$) ด้านการเป็นแหล่งส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรม ($\bar{X} = 3.74$, $SD=0.58$) และด้านการเป็นศูนย์รวมเกี่ยวกับความรู้ด้านอาชีพของชุมชน ($\bar{X} = 3.72$, $SD=0.52$) และด้านการนำการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ชุมชน ($\bar{X} = 3.72$, $SD=0.54$)

2.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา เป็นรายด้านและรายข้อ ดังตาราง 4 - 7

ตาราง 4 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานบทบาทของสถานศึกษาในการสร้าง
ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา ด้านการนำ
การเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ชุมชน เป็นรายด้าน และรายข้อ

ด้านการนำการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ชุมชน	\bar{X}	S.D.	การแปล ความหมาย
1. สถานศึกษาส่งเสริมการนำเทคโนโลยีเข้ามาสนับสนุน การจัด กิจกรรมของชุมชน	3.57	0.72	มาก
2. สถานศึกษานำองค์ความรู้และวิชาการใหม่ๆ เกี่ยวกับการ คมนาคมและเศรษฐกิจ ตลอดจนข้อมูล ข่าวสาร มาเผยแพร่ใน ชุมชน	3.73	0.72	มาก
3. สถานศึกษามีการอนุญาตให้ใช้พื้นที่เป็นแหล่งอบรมของชุมชน	3.71	0.68	มาก
4. สถานศึกษามีการเปิดสถานที่ให้ชุมชนใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่	3.73	0.69	มาก
5. สถานศึกษามีการรณรงค์เกี่ยวกับสุขภาพแก่ครอบครัวของ นักเรียนในชุมชน	3.74	0.71	มาก
6. สถานศึกษาให้ความสำคัญกับนโยบายการปลอดสารเสพติดของ นักเรียนในสังกัด	3.75	0.66	มาก
7. สถานศึกษามีการให้ครูไปเยี่ยมบ้านของนักเรียน	3.77	0.71	มาก
8. สถานศึกษาให้ความสำคัญต่อการดูแลสุขภาพของบุคคลในชุมชน	3.71	0.64	มาก
9. สถานศึกษาเน้นความปลอดภัยและความถูกต้องหลักโภชนาการด้าน อาหารกับชุมชน	3.77	0.69	มาก
รวม	3.72	0.54	มาก

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 4 พบว่า บทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์
ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา ด้านการนำการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่
ชุมชน ทุกข้ออยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.57 – 3.77 ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูง สามอันดับแรก
ได้แก่ สถานศึกษาเน้นความปลอดภัยและความถูกต้องหลักโภชนาการด้านอาหารกับชุมชน ($\bar{X} = 3.77$,
SD=.69) สถานศึกษามีการให้ครูไปเยี่ยมบ้านของนักเรียน ($\bar{X} = 3.77$, SD=.71) และสถานศึกษาให้
ความสำคัญกับนโยบายการปลอดสารเสพติดของนักเรียนในสังกัด ($\bar{X} = 3.75$, SD=.66)

ตาราง 5 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานบทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา ด้านการเป็นแหล่งวิทยากรของชุมชน เป็นรายด้าน และรายข้อ

ด้านการเป็นแหล่งวิทยากรของชุมชน	\bar{X}	S.D.	การแปลความหมาย
1. สถานศึกษาเป็นแหล่งข้อมูล ข่าวสารต่าง ๆ ให้กับชุมชน	3.79	0.69	มาก
2. สถานศึกษามีการส่งเสริม สนับสนุน ให้นำสาระสำคัญเกี่ยวกับสถานที่สำคัญของชุมชนมาใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	3.69	0.71	มาก
3. สถานศึกษาได้ส่งเสริมให้ครูผู้สอนนำนักเรียนไปศึกษาแหล่งวิทยากรของชุมชน เช่น วัด พิพิธภัณฑสถานวิทยาศาสตร์ และสถานที่ราชการอื่น ๆ	3.82	0.70	มาก
4. สถานศึกษามีความพร้อมในด้านการจัดการเรียนการสอนขั้นพื้นฐานแก่ชุมชน	3.74	0.73	มาก
5. สถานศึกษาพิจารณาจัดการเรียนการสอนตามสาระการเรียนรู้ของหลักสูตร ตามความสามารถความถนัดและความสนใจของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสมแก่ชุมชน	3.72	0.71	มาก
6. สถานศึกษามีการส่งเสริม สนับสนุนให้มีการจัดการเรียนการสอนโดยการสอนให้ปฏิบัติจริงแก่เด็กและผู้ปกครอง	3.73	0.72	มาก
7. สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมส่งเสริม สนับสนุนให้ชุมชนและเด็กนักเรียนมีการเรียนรู้ร่วมกัน	3.68	0.69	มาก
8. สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรที่สอดคล้องกับสภาพความต้องการของชุมชน	3.75	0.70	มาก
9. สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ชุมชนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นและเปิดโอกาสให้ชุมชนมีข้อเสนอแนะต่อการจัดการเรียนการสอน	3.75	0.74	มาก
10. สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น	3.69	0.73	มาก
11. สถานศึกษามีการส่งเสริมให้บุคลากรของโรงเรียนเข้ารับการอบรมและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ	3.75	0.76	มาก
รวม	3.74	0.58	มาก

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 5 พบว่า บทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา ด้านการเป็นแหล่งวิทยากรของชุมชน ทุกข้ออยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.68 – 3.82 ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูง สามอันดับแรกได้แก่ สถานศึกษาได้ส่งเสริมให้ครูผู้สอนนำนักเรียนไปศึกษาแหล่งวิทยากรของชุมชน เช่น วัด พิพิธภัณฑ์ ศูนย์วิทยาศาสตร์ และสถานที่ราชการอื่นๆ ($\bar{X} = 3.82, SD=.70$) สถานศึกษาเป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ให้กับชุมชน ($\bar{X} = 3.79, SD=.69$) และสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรที่สอดคล้องกับสภาพความต้องการของชุมชน ($\bar{X} = 3.75, SD=.70$)

ตาราง 6 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานบทบาทของสถานศึกษาในการสร้าง
ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา ด้านการ
ส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรม เป็นรายด้าน และรายข้อ

ด้านการส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรม	\bar{X}	S.D.	การแปล ความหมาย
1. สถานศึกษาได้ส่งเสริมสนับสนุนให้นำนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม วัฒนธรรมและประเพณีของชุมชน	3.68	0.74	มาก
2. สถานศึกษามีการนำเรื่องราวของชุมชนในอดีต ประเพณีและ วัฒนธรรมของชุมชน มาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน	3.75	0.77	มาก
3. สถานศึกษามีการส่งเสริม สนับสนุนให้ชุมชนเข้าร่วมการสืบทอด กิจกรรม วัฒนธรรมและประเพณีดั้งเดิมของชุมชน	3.70	0.70	มาก
4. สถานศึกษาได้ส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนซึ่งเป็นบุตรหลานของ ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของท้องถิ่น	3.77	0.69	มาก
5. สถานศึกษาได้ดูแลสถานที่ อาคารและสภาพภูมิทัศน์ให้มีความ สะอาด สะดวกและปลอดภัยสำหรับเป็นศูนย์รวมการจัดกิจกรรม ประเพณีของชุมชน	3.78	0.71	มาก
6. สถานศึกษาจัดได้ว่าเป็นศูนย์กลางด้านแหล่งเรียนรู้ศิลปะและ วัฒนธรรมของชุมชน	3.73	0.72	มาก
7. สถานศึกษามีส่วนในการสนับสนุนส่งเสริมให้ท้องถิ่นจัดงานกีฬา หรือการแข่งขันพื้นบ้านแก่ชุมชน	3.72	0.65	มาก
8. สถานศึกษามีกิจกรรมในการช่วยอนุรักษ์งานประเพณีของท้องถิ่น เช่น กีฬาพื้นบ้านและประเพณีดั้งเดิมของชุมชน	3.76	0.66	มาก
รวม	3.74	0.58	มาก

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 6 พบว่า บทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์
ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา ด้านการส่งเสริมประเพณีและ
วัฒนธรรม ทุกข้ออยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.68 – 3.78 ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูง สามอันดับ
แรกได้แก่ สถานศึกษาได้ดูแลสถานที่ อาคารและสภาพภูมิทัศน์ให้มีความสะอาด สะดวกและ
ปลอดภัยสำหรับเป็นศูนย์รวมการจัดกิจกรรมประเพณีของชุมชน ($\bar{X} = 3.78$, $SD = .71$) สถานศึกษาได้
ส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนซึ่งเป็นบุตรหลานของชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของ

ท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.77, SD=.69$) และสถานศึกษามีกิจกรรมในการช่วยอนุรักษ์งานประเพณีของท้องถิ่น เช่น กีฬาพื้นบ้านและประเพณีดั้งเดิมของชุมชน ($\bar{X} = 3.76, SD=.66$)

ตาราง 7 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานบทบาทของสถานศึกษาในการสร้าง
ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา ด้านการ
เป็นศูนย์รวมเกี่ยวกับความรู้ด้านอาชีพของชุมชน เป็นรายด้าน และรายข้อ

ด้านการเป็นศูนย์รวมเกี่ยวกับความรู้ด้านอาชีพของชุมชน	\bar{X}	S.D.	การแปล ความหมาย
1. สถานศึกษาได้ส่งเสริมให้ครู สํารวจข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบอาชีพในชุมชนเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียน	3.75	0.68	มาก
2. สถานศึกษามีการนำผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้มีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	3.76	0.67	มาก
3. สถานศึกษาได้สนับสนุนให้นักเรียนมีการฝึกประสบการณ์ด้านอาชีพที่ตนสนใจ	3.77	0.70	มาก
4. สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมอาหารกลางวัน	3.70	0.66	มาก
5. สถานศึกษาจัดโครงการกิจกรรมใหม่ๆ ด้านการส่งเสริมการประกอบอาชีพ ที่ก่อให้เกิดประโยชน์กับคนในชุมชน	3.78	0.64	มาก
6. สถานศึกษามีส่วนสำคัญเกี่ยวกับการแนะนำด้านการประกอบอาชีพของคนในชุมชน	3.72	0.68	มาก
7. สถานศึกษาให้การสนับสนุนและบริการด้านวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นแก่ชุมชนเพื่อช่วยเหลือชุมชนในการประกอบอาชีพ	3.68	0.70	มาก
8. ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการให้ความรู้ด้านอาชีพพร้อมกับสถานศึกษา	3.76	0.68	มาก
9. สถานศึกษาได้รับการยอมรับจากชุมชนในการจัดกิจกรรมต่างๆ	3.73	0.66	มาก
10. ชุมชนร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการประกอบอาชีพของคนในชุมชน	3.75	0.70	มาก
11. สถานศึกษาขอความร่วมมือจากองค์กรต่างๆในการเข้ามาให้ความรู้และเผยแพร่อาชีพแก่ชุมชน	3.69	0.68	มาก

ตาราง 7 (ต่อ)

ด้านการเป็นศูนย์รวมเกี่ยวกับความรู้ด้านอาชีพของชุมชน	\bar{X}	S.D.	การแปล ความหมาย
12. สถานศึกษาเชิญบุคลากรจากท้องถิ่นที่มีความรู้ความสามารถ ในการประกอบอาชีพต่างๆ มาร่วมเป็นวิทยากรของโรงเรียน	3.59	0.65	มาก
รวม	3.72	0.52	มาก

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 7 พบว่า บทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา ด้านการเป็นศูนย์รวมเกี่ยวกับความรู้ด้านอาชีพของชุมชน ทุกข้ออยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.59 - 3.78 ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสามอันดับแรกได้แก่ สถานศึกษาจัดโครงการกิจกรรมใหม่ ๆ ด้านการส่งเสริมการประกอบอาชีพ ที่ก่อให้เกิดประโยชน์กับคนในชุมชน ($\bar{X} = 3.78$, $SD = .64$) สถานศึกษาได้สนับสนุนให้นักเรียนมีการฝึกประสบการณ์ด้านอาชีพที่ตนสนใจ ($\bar{X} = 3.77$, $SD = .60$) และสถานศึกษามีการนำผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้มีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.76$, $SD = .67$)

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบบทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา

3.1 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย บทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา โดยรวมและแยกเป็นรายด้าน จำแนกตามสถานภาพหน้าที่ ดังตาราง 8

ตาราง 8 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยบทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามสถานภาพหน้าที่

บทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน	กรรมการสถานศึกษา		บุคลากรครู		t	P
	n= 108		n= 242			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
ด้านการนำการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ชุมชน	3.87	0.52	3.65	0.54	3.48**	.001
ด้านการเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน	3.88	0.49	3.67	0.60	3.50**	.001
ด้านการเป็นแหล่งส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรม	3.82	0.53	3.70	0.60	1.86	.064
ด้านการเป็นศูนย์รวมเกี่ยวกับความรู้ด้านอาชีพของชุมชน	3.83	0.49	3.67	0.53	2.59**	.010
รวม	3.85	0.46	3.67	0.52	3.07**	.002

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ตาราง 8 พบว่า บทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา จำแนกตามสถานภาพหน้าที่ โดยรวม คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและบุคลากรครู มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการนำการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ชุมชน ด้านการเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน ด้านการเป็นศูนย์รวมเกี่ยวกับความรู้ด้านอาชีพของชุมชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านการเป็นแหล่งส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรม ไม่แตกต่างกัน

3.2 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย บทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา โดยรวมและแยกเป็นรายด้านจำแนกตามอายุ ดังตาราง 9 -11

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ยบทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา จำแนกตาม อายุ

บทบาทของสถานศึกษาในการ สร้างความสัมพันธ์ระหว่าง สถานศึกษากับชุมชน	ต่ำกว่า 35 ปี			ระหว่าง 35 – 45			มากกว่า 45 ปีขึ้นไป		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
	n= 92			n= 128			n= 130		
ด้านการนำการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ชุมชน	3.72	0.62	มาก	3.72	0.62	มาก	3.67	0.56	มาก
ด้านการเป็นแหล่งวิทยากรของชุมชน	3.74	0.64	มาก	3.77	0.54	มาก	3.70	0.57	มาก
ด้านการเป็นแหล่งส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรม	3.79	0.66	มาก	3.78	0.53	มาก	3.66	0.56	มาก
ด้านการเป็นศูนย์รวมเกี่ยวกับความรู้ด้านอาชีพของชุมชน	3.76	0.63	มาก	3.75	0.45	มาก	3.67	0.50	มาก
รวม	3.75	0.59	มาก	3.77	0.44	มาก	3.68	0.50	มาก

จากตาราง 9 พบว่า ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับบทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา จำแนกตามอายุ ในภาพรวม กลุ่มอายุต่ำกว่า 35 ปี ระหว่าง 35-45 ปี และมากกว่า 45 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

อายุต่ำกว่า 35 ปี ทุกด้านมีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยายู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปน้อยคือ ด้านการเป็นแหล่งส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรม ด้านการเป็นศูนย์รวมเกี่ยวกับความรู้ด้านอาชีพของชุมชน ด้านการเป็นแหล่งวิทยากรของชุมชน และด้านการนำการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ชุมชน

อายุระหว่าง 35-45 ปี ทุกด้านมีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยาอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปน้อยคือ ด้านการเป็นแหล่งส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรม ด้านการเป็นแหล่งวิทยากรของชุมชน ด้านการเป็นศูนย์รวมเกี่ยวกับความรู้ด้านอาชีพของชุมชน และด้านการนำการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ชุมชน

อายุมากกว่า 45 ปีขึ้นไป ทุกด้านมีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยาอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปน้อยคือ ด้านการเป็นแหล่งวิทยากรของชุมชน ด้านการเป็นศูนย์รวมเกี่ยวกับความรู้ด้านอาชีพของชุมชน ด้านการนำการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ชุมชน และด้านการเป็นแหล่งส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรม

ตาราง 10 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว บทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยาจำแนกตามอาชีพ

บทบาทของสถานศึกษา	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ด้านการนำการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ชุมชน	ระหว่างกลุ่ม	2	0.71	0.36	1.21	.30
	ภายในกลุ่ม	347	102.44	0.30		
	รวม	349	103.15			
ด้านการเป็นแหล่งวิทยากรของชุมชน	ระหว่างกลุ่ม	2	0.30	0.15	0.44	.64
	ภายในกลุ่ม	347	115.60	0.33		
	รวม	349	115.90			
ด้านการเป็นแหล่งส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรม	ระหว่างกลุ่ม	2	1.36	0.68	2.03	.13
	ภายในกลุ่ม	347	116.25	0.34		
	รวม	349	117.61			
ด้านการเป็นศูนย์รวมเกี่ยวกับความรู้ด้านอาชีพของชุมชน	ระหว่างกลุ่ม	2	0.52	0.26	0.95	.39
	ภายในกลุ่ม	347	94.15	0.27		
	รวม	349	94.66			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	0.59	0.30	1.15	.32
	ภายในกลุ่ม	347	89.55	0.26		
	รวม	349	90.14			

ผลการวิเคราะห์ตาราง 10 พบว่า บทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา จำแนกตามอายุ โดยรวม กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่ำกว่า 35 ปี ระหว่าง 35- 45 ปี และมากกว่า 45 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านไม่แตกต่างกัน

3.3 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย บทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา โดยรวมและแยกเป็นรายด้าน จำแนกตามวุฒิการศึกษา ดังตาราง 11

ตาราง 11 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยบทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามวุฒิการศึกษา

บทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน	ปริญญาตรี หรือต่ำกว่า n= 264		สูงกว่า ปริญญาตรี n= 86		t	P
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
	ด้านการนำการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ชุมชน	3.67	0.54	3.87		
ด้านการเป็นแหล่งวิทยากรของชุมชน	3.72	0.56	3.81	0.61	-1.26	.21
ด้านการเป็นแหล่งส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรม	3.71	0.58	3.83	0.58	-1.72	.09
ด้านการเป็นศูนย์รวมเกี่ยวกับความรู้ด้านอาชีพของชุมชน	3.68	0.51	3.85	0.55	-2.66**	.01
รวม	3.69	0.50	3.84	0.53	-2.30*	.02

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ตาราง 11 พบว่า บทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวม ผู้ที่มีการศึกษาปริญญาตรีหรือต่ำกว่า และผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการนำการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ชุมชน และด้านการเป็นศูนย์รวมเกี่ยวกับความรู้ด้านอาชีพของชุมชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มีความมุ่งหมายสำคัญเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบบทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา จำแนกตาม สถานภาพหน้าที่ อายุ และวุฒิการศึกษา โดยรวมและรายด้านใน 4 ด้าน คือ ด้านการนำ การเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ชุมชน ด้านการเป็นแหล่งวิทยากรของชุมชน ด้านการเป็นแหล่งส่งเสริมประเพณี และวัฒนธรรม และด้านการเป็นศูนย์รวมเกี่ยวกับความรู้ด้านอาชีพของชุมชน สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
5. สรุปผลการวิจัย
6. อภิปรายผล
7. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัยมีดังนี้

1. เพื่อศึกษาบทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา จำแนกตามสถานภาพหน้าที่ อายุ และวุฒิการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย คณะกรรมการสถานศึกษา ชั้นพื้นฐานของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยาทั้ง 11 แห่ง ในปีการศึกษา 2553 จำนวน 143 คน และบุคลากรครูจำนวน 618 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา ปีการศึกษา 2553 โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 108 คน และบุคลากรครู จำนวน 242 คน รวมทั้งสิ้น 350 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อศึกษาบทบาทของการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของโรงเรียนสังกัดเมืองพัทยา แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของบุคลากร มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบเลือกรายการ (Check List) ตามตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานภาพหน้าที่ อายุ และวุฒิการศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการนำการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ชุมชน ด้านการเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน ด้านการเป็นแหล่งส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรม และด้านการเป็นศูนย์รวมเกี่ยวกับความรู้ด้านอาชีพ แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ของลิเคิร์ท ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การจัดกระทำข้อมูล

1. แบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบด้วยความเรียง

2. แบบสอบถามตอนที่ 2 ตรวจให้คะแนนข้อมูล จากการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา โดยการคำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามโดยรวมรายข้อและรวมทุกด้าน โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยดังนี้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2540: 107-108)

4.50 – 5.00	หมายถึง	บทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน อยู่ในระดับมากที่สุด
3.50 – 4.49	หมายถึง	บทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน อยู่ในระดับมาก
2.50 – 3.49	หมายถึง	บทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง
1.50 – 2.49	หมายถึง	บทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน อยู่ในระดับน้อย
1.00 – 1.49	หมายถึง	บทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน อยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

2.1 ดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาทั้งหมดเพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์

2.2 ผลคะแนนที่ได้ มาหาค่าสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

2.3 วิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา จำแนกตามสถานภาพหน้าที่และวุฒิการศึกษา โดยใช้วิธีทดสอบค่าที (t - test)

2.4 วิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทของการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา จำแนกตาม อายุ โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One – Way Analysis of Variance)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ด้วยการวิเคราะห์ความถี่และหาค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพหน้าที่ อายุ และวุฒิการศึกษา สรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นบุคลากรครูสังกัดเมืองพัทยา มีอายุมากกว่า 45 ปีขึ้นไป และมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือต่ำกว่าปริญญาตรี

2. บทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา โดยรวม พบว่าอยู่ในระดับมาก โดยเรียงอันดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการเป็นแหล่งวิทยากรของชุมชน และด้านการเป็นแหล่งส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรม ด้านการเป็นศูนย์รวมเกี่ยวกับความรู้ด้านอาชีพของชุมชน และด้านการนำการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ชุมชน

3. ผลการเปรียบเทียบบทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา จำแนกตามสถานภาพหน้าที่ อายุ และวุฒิการศึกษา ปรากฏผลดังนี้

3.1 บทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา จำแนกตามสถานภาพหน้าที่ โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.2 บทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา จำแนกตามอายุ โดยรวมไม่แตกต่างกัน

3.3 บทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การอภิปรายผล

การอภิปรายผล

1. จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลบทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา โดยรวมทุกด้าน และแยกเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1.1 บทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา โดยรวม พบว่าอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจาก สถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยาทั้ง 11 แห่ง ตั้งอยู่ในเขตชุมชน สถานศึกษากับชุมชนต่างต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันอยู่ทุก ๆ เรื่อง เช่น การจัดงานก็มีการติดต่อใช้สถานที่ของสถานศึกษา มีการจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับชุมชน และสถานศึกษาเป็นแหล่งจัดการศึกษาให้บุตรหลานของคนในชุมชน ส่วนใหญ่จะทำงานอยู่ในเขตเมืองพัทยา สถานศึกษาแต่ละแห่งก็มีการก่อตั้งมาเป็นเวลานาน ดังนั้นจึงเกิดความผูกพันจากรุ่นหนึ่งสู่อีกรุ่นหนึ่ง เมื่อพิจารณาแล้วพบว่า สถานศึกษาจะมีความผูกพันกับชุมชนในเรื่องของการเป็นแหล่งวิทยากรใหม่ๆ เนื่องจากชุมชนในเขตเมืองพัทยาส่วนใหญ่เป็นสังคมเมือง ที่

ต่างต้องดิ้นรนหาเลี้ยงตนเองและครอบครัว จึงไม่ได้รับความรู้ใหม่ ๆ จากเทคโนโลยีหรือวิทยาการต่าง ๆ ที่ก้าวหน้า มีเพียงโรงเรียนที่บุตรหลานหรือคนในชุมชนเท่านั้นที่ให้ความรู้จากเอกสาร วารสาร หรือ ข้อมูลจากลูกหลานของตนเองที่เข้าเรียนในสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา ซึ่งสถานศึกษานั้นเป็นที่ ยอมรับจากทุก ๆ คนในชุมชน อีกประเด็นหนึ่งคือสถานศึกษาเป็นแหล่งส่งเสริมประเพณีและ วัฒนธรรมให้กับชุมชน จะเห็นได้จากการจัดงานต่าง ๆ ของสถานศึกษาตามเทศกาลสำคัญ ๆ ที่ต่างจัด ร่วมกันกับชุมชน เช่นกิจกรรมวันเด็ก กิจกรรมวันพ่อ กิจกรรมวันแม่ กิจกรรมแห่เทียนพรรษา กิจกรรม วันกองข้าว ซึ่งจะได้รับความร่วมมือจากชุมชนเป็นอย่างดี ในทุก ๆ สถานศึกษา สอดคล้องกับ กาญจนา เอกะวิภาค (2543: 3) ที่กล่าวถึงโรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้เป็นแหล่งรวมวิทยาการที่สังคม ยอมรับและถือว่าเป็นสิ่งสำคัญ และจำเป็นสำหรับการเรียนรู้ ศึกษาค้นคว้าของประชาชน และ สอดคล้องกับ สิริยุพา ศกุนตะเสถียร (2545: 7) ที่กล่าวถึงแหล่งส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรม ว่า โรงเรียนเป็นแหล่งส่งเสริมประเพณีหรือวัฒนธรรมของชุมชน และท้องถิ่น เนื่องจากโรงเรียนกับชุมชน นั้นต่างต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน

1.2 ด้านการเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก สถานศึกษา เป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ที่เป็นหน่วยงานในการให้ความรู้กับคนในชุมชน ดังนั้นสถานศึกษาจึงเป็น แหล่งข้อมูล ข่าวสารต่าง ๆ ให้กับชุมชน สถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยาทุก ๆ แห่ง ต่างให้บริการการยืม คินหนังสือ เอกสารต่าง ๆ ภายในห้องสมุดของสถานศึกษา สถานศึกษายังมีการเปิดสัญญาณ อินเทอร์เน็ต เพื่อให้ประชาชนที่อยู่รอบ ๆ บริเวณสถานศึกษาได้ใช้สัญญาณอินเทอร์เน็ต เพื่อสืบค้น ข้อมูลโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย อีกทั้งในบางกิจกรรมของสถานศึกษายังมีการเผยแพร่ความรู้ต่าง ๆ สู่ชุมชน เช่น กิจกรรมรณรงค์ต่อต้านยุงลาย กิจกรรมต่อต้านโรคเอดส์ กิจกรรม To be number one กิจกรรม ดังกล่าวจะได้รับความร่วมมือจากคนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษาและได้รับความรู้ จาก การร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่สถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยาจัดขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิรันดร ช่วย เจริญ (2543: บทคัดย่อ) ศึกษาการบริหารงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของ โรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี ที่พบว่า การบริหารงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ ชุมชนโดยการประชุมครูและกรรมการโรงเรียน งานที่โรงเรียนดำเนินงานมาก คือ การประกาศให้ นักเรียนนำข่าวสารแจ้งผู้ปกครอง การให้ยืมใช้อาคารสถานที่และวัสดุต่าง ๆ การจัดสถานที่เพื่อ อำนวยความสะดวกในการให้บริการแก่ผู้มาติดต่อ การขอรับความช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์จากผู้นำ ชุมชนเป็นการจัดหาทุน บริจาคของขวัญรางวัล สนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน การ ประสานงานกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เตือนใจ แก้วประเสริฐ (2544 : บทคัดย่อ) ศึกษาสภาพปัญหาของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของ โรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่าการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน

กับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาที่มีค่าร้อยละสูงสุดในการปฏิบัติแต่ละขอบข่ายงานทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ งานการให้บริการชุมชนด้านอาคารสถานที่โดยใช้สนามกีฬา งานการประชาสัมพันธ์โดยคณะครู อาจารย์ร่วมงานประเพณีและงานสังคมของประชาชน

1.3 ด้านการเป็นแหล่งส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรม อยู่ในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด สามอันดับแรกได้แก่ สถานศึกษาได้ดูแลสถานที่ อาคารและสภาพภูมิทัศน์ให้มีความสะอาด สะดวกและปลอดภัยสำหรับเป็นศูนย์รวมการจัดกิจกรรมประเพณีของชุมชน สถานศึกษาได้ส่งเสริม สนับสนุนให้นักเรียนซึ่งเป็นบุตรหลานของชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของท้องถิ่น และสถานศึกษามีกิจกรรมในการช่วยอนุรักษ์งานประเพณีของท้องถิ่น เช่น กีฬาพื้นบ้านและประเพณีดั้งเดิมของชุมชน ทั้งนี้เนื่องจากสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยาได้รับงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัดในการพัฒนาอาคารสถานที่ ที่เป็นงบประมาณจำนวนมากต่อปี ทำให้สถานศึกษามีการพัฒนาอาคารสถานที่อยู่ตลอดทุกปี สอดคล้องกับแผนพัฒนาเมืองพัทยา ปี 2550-2553 (เมืองพัทยา: 2551) ที่กล่าวถึงงบประมาณในการพัฒนาสถานศึกษาในประเด็นอาคารสถานที่ และอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่น ต่าง ๆ ซึ่งถูกบรรจุอยู่ในแผนเงินของเมืองพัทยา โดยตรง ทำให้ทุกปีได้รับงบประมาณในการพัฒนาด้านภูมิทัศน์ พัฒนาอาคารสถานที่ ตลอดจนเข้าร่วมกิจกรรมของท้องถิ่นอย่างต่อเนื่องทุกปี

1.4 ด้านการเป็นศูนย์รวมเกี่ยวกับความรู้ด้านอาชีพของชุมชน อยู่ในระดับมาก มีคะแนนสูงสุดคือ สถานศึกษาจัดโครงการกิจกรรมใหม่ๆ ด้านการส่งเสริมการประกอบอาชีพ ที่ก่อให้เกิดประโยชน์กับคนในชุมชน ทั้งนี้เนื่องจากสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา ทุกโรงเรียน เห็นความสำคัญของชุมชนต่อการพัฒนาสถานศึกษา ครูได้จากทุกสถานศึกษา ต่างทำแผนการพัฒนาสถานศึกษาของตนเอง ซึ่งได้รับการประกันคุณภาพจากต้นสังกัดที่กล่าวถึงเรื่องมาตรฐานการศึกษาของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นในมาตรฐานที่ 23-24 ที่กล่าวถึงบทบาทของชุมชนต่อการพัฒนาสถานศึกษา โดยได้กำหนด โครงการ กิจกรรมเพื่อยกระดับคุณภาพมาตรฐานดังกล่าวให้สูงขึ้น สอดคล้องกับ รายงานประเมินตนเองของโรงเรียนเมืองพัทยา 2 (เจริญราษฎร์อุทิศ) ที่กล่าวถึงโรงเรียนได้ดำเนินกิจกรรมต่างๆ ตามที่สำนักงานการศึกษาเมืองพัทยาได้แนะนำไว้คือ การเพิ่มโครงการเกี่ยวกับบริการชุมชนในการให้ความรู้ด้านการประกอบอาชีพ โดยโรงเรียนเมืองพัทยา 2 (เจริญราษฎร์อุทิศ) สามารถพัฒนามาตรฐานด้านดังกล่าวให้อยู่ในระดับสูง (โรงเรียนเมืองพัทยา 2: 2551)

1.5 ด้านการนำการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ชุมชน อยู่ในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ สถานศึกษามีการให้ครูไปเยี่ยมบ้านของนักเรียน และสถานศึกษาให้ความสำคัญกับนโยบายการปลดปล่อยสภาพจิตใจของนักเรียนในสังกัด ทั้งนี้เนื่องจาก เมืองพัทยาโดยสำนักงานการศึกษาเมืองพัทยา มีนโยบายของผู้บริหารให้ทำการติดตาม ช่วยเหลือนักเรียนในสังกัดเมืองพัทยา กอปรกับนโยบายของ

ผู้บริหารสถานศึกษาที่เน้นการติดตาม ช่วยเหลือ นักเรียนในทุกประเด็น ทำให้สถานศึกษามีความสัมพันธ์ที่ดีขึ้นกับผู้ปกครอง โดยทุกสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา มีโครงการที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือผู้เรียน และโครงการเยี่ยมบ้าน เหตุผลดังกล่าวทำให้ด้านการนำการเปลี่ยนแปลงสู่สังคมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมชิต ชันขวา (2544: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนประถมศึกษา ผลการวิจัย พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความเห็นว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา คือกิจกรรมที่ผู้ปกครองได้พบครูประจำชั้น นั่นคือโครงการเยี่ยมบ้านของผู้เรียนนั่นเอง

2. การเปรียบเทียบบทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา ในด้านการนำการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ชุมชน ด้านการเป็นแหล่งวิทยากรของชุมชน ด้านการเป็นแหล่งส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรม และด้านการเป็นศูนย์รวมเกี่ยวกับความรู้ด้านอาชีพของชุมชน ตามกลุ่มเป้าหมายที่เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และบุคลากรครู จำแนกตามสถานภาพหน้าที่ อายุ และวุฒิการศึกษา ปรากฏผลดังนี้

2.1 บทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา จำแนกตามสถานภาพหน้าที่ โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการนำการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ชุมชน ด้านการเป็นแหล่งวิทยากรของชุมชน ด้านการเป็นศูนย์รวมเกี่ยวกับความรู้ด้านอาชีพของชุมชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนใหญ่จะไม่เข้าใจบริบทการศึกษา การบริหาร ตลอดจนไม่เข้าใจในสิ่งที่สถานศึกษาดำเนินการเท่ากับครูที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง การดำเนินการต่าง ๆ ของสถานศึกษา ครูทุกคนจะต้องเป็นผู้ลงมือปฏิบัติ และรับรู้สภาพต่าง ๆ ดังนั้นเมื่อเป็นเช่นนี้คณะกรรมการสถานศึกษาจึงมีความคิดเห็นต่อเรื่องดังกล่าว ต่างกับครู สอดคล้องกับ สมชิต ชันขวา (2544) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนประถมศึกษา ผลการวิจัย พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาน้อยกว่าครู ไม่เข้าใจนโยบายต่างๆ จึงมีการรับรู้เรื่องที่แตกต่างกันกับครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 บทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา จำแนกตามอายุ โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจาก ทุกช่วงอายุไม่ว่าจะเป็นบุคลากรครูหรือเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา ต่างก็เป็นบุคลากรที่มาทำงานร่วมกันในสถานศึกษา นโยบายต่าง ๆ ต้องผ่านการอนุมัติจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และครูต้องคอยเป็นผู้ปฏิบัติ ตามนโยบายดังกล่าว ดังนั้นไม่

ว่าจะเป็นช่วงอายุเท่าใดก็ตาม จะต้องดำเนินการตามนโยบายของคณะกรรมการสถานศึกษา และ คณะผู้บริหารสถานศึกษา ทำให้ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีอายุต่าง ๆ ไม่แตกต่างกันนั่นเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิกุล เทพพิพิธ (2542: 62-63) ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน เกี่ยวกับการให้บริการชุมชนตามเครือข่ายการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 10 พบว่า (1) ผู้บริหารมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้บริการชุมชนตามเครือข่ายการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (2) ผู้บริหารที่มีระดับการศึกษาต่างกัน อายุต่างกัน มี ประสิทธิภาพในการบริหารต่างกันและผู้บริหารที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความ คิดเห็นไม่แตกต่างกัน

2.3 บทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของ สถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีระดับความคิดเห็นสูงกว่าระดับ ปริญญาตรี ทั้งนี้เนื่องจากผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงๆ มุมมองต่างๆ จะกว้าง การรับรู้สภาพปัญหาต่างๆ จะมีสูงขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เพราะความรู้ในยุคโลกาภิวัตน์นั้น เป็น พลวัต ไม่หยุดนิ่ง การศึกษาทำให้เพิ่มมุมมอง และความคิดให้เป็นไปตามกระแสสังคม สอดคล้องกับ อธิปัติย์ คลีสุนทร (2550) ที่กล่าวว่า ถ้าผู้บริหารสถานศึกษาปราศจากความรู้ จะไม่สามารถนำความรู้ ไปใช้ในทางที่มีความหมายและสร้างสรรค์ การศึกษาจึงเป็นสิ่งที่สำคัญต่อการบริหารและการพัฒนา เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการนำการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ชุมชน และด้านการเป็นศูนย์รวม เกี่ยวกับความรู้ด้านอาชีพของชุมชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องจากการศึกษาในเรื่องการนำการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ชุมชนนั้น เป็นมุมมองที่ใหม่ สถานศึกษาจะต้อง พยายามในการเป็นศูนย์กลางความรู้ของชุมชน เพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น การรับรู้ นโยบาย การศึกษา หรือการได้รับองค์ความรู้ใหม่ๆ จะทำให้มุมมองเปลี่ยนแปลงไป ผู้ที่มีการรับรู้องค์ความรู้ ใหม่ ๆ จึงเป็นผู้ที่ไม่หยุดนิ่ง ดังนั้น การศึกษาในระดับที่สูง จึงมีมุมมองในเรื่องดังกล่าวสูงกว่า สอดคล้องกับ ธีระศักดิ์ เอี่ยมสะอาด (2540: 78-83) ศึกษาองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับการ ให้บริการการศึกษานอกระบบโรงเรียนแก่ชุมชน ของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดราชบุรี ผล การศึกษาพบว่า ด้านสภาพผู้บริหาร ระดับการศึกษา เจตคติของผู้บริหารในการให้บริการการศึกษานอกโรงเรียนแก่ชุมชน และความรู้ความเข้าใจในงานบริการการศึกษานอกโรงเรียน มีความสัมพันธ์กับ การให้บริการการศึกษานอกโรงเรียนแก่ชุมชน สำหรับองค์ประกอบด้านโรงเรียน ได้แก่ ขนาดของ โรงเรียน พื้นที่ของโรงเรียน อัตราส่วนระหว่างครูต่อนักเรียน ความร่วมมือจากผู้นำทางศาสนา ความ ร่วมมือจากผู้นำชุมชน และเงินที่ได้รับการสนับสนุนจากทางราชการและเอกชน มีความสัมพันธ์กับ การให้บริการการศึกษานอกโรงเรียนแก่ชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาราชบุรี

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยมีข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้

1. ผู้บริหาร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา ต้องให้ความสำคัญกับสถานศึกษา ในประเด็นการนำการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ชุมชน เนื่องจากเป็นด้านที่มีบทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยาอยู่ในระดับต่ำที่สุด
2. ผู้บริหาร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา ควรให้ความสำคัญกับบทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนด้านการนำการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ชุมชน ในประเด็นสถานศึกษาส่งเสริมการนำเทคโนโลยีเข้ามาสนับสนุนการจัดกิจกรรมของชุมชน
3. ผู้บริหาร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา ควรให้ความสำคัญกับบทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนด้านการเป็นแหล่งวิทยากรของชุมชน ในประเด็น สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมส่งเสริม สนับสนุนให้ชุมชนและเด็กนักเรียนมีการเรียนรู้ร่วมกัน
4. ผู้บริหาร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา ควรให้ความสำคัญกับบทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนด้านการส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรม ในประเด็น สถานศึกษาได้ส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมวัฒนธรรมและประเพณีของชุมชน
5. ผู้บริหาร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา ควรให้ความสำคัญกับบทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนด้านการเป็นศูนย์รวมเกี่ยวกับความรู้ด้านอาชีพของชุมชน ในประเด็นสถานศึกษาเชิญบุคลากรจากท้องถิ่นที่มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพต่าง ๆ มาร่วมเป็นวิทยากรของโรงเรียน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ หรือองค์ประกอบเชิงยืนยัน
2. ควรศึกษาเรื่องบทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตามแนวคิดของนักวิชาการท่านอื่น ๆ
3. ควรศึกษาบทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ในโรงเรียนที่ต่างสังกัดกันออกไป

ขอนแก่น

บรรณานุกรม

- กมล ภูประเสริฐ. (2544). การบริหารงานวิชาการในฯ: ทิปส์พับบลิคชั่น.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2544; 2 พฤศจิกายน). คำสั่งที่ วก.1166/2544 เรื่อง ให้ใช้หลักสูตร
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544.
----- (2544ข). การพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและท้องถิ่นเพื่อจัด
การกระบวนกรเรียนรู้. กรุงเทพฯ: การศาสนา.
- (2546ก). พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546
และกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ. กรุงเทพฯ: สำนักงาน.
- กรมวิชาการ. (2540). รายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษา ปีการศึกษา 2538.
กรุงเทพฯ: ศูนย์กลางลาดพร้าว.
- กำไล ประกอบบวรการ. (2546). ความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการให้บริการ
ชุมชนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดชัยภูมิ.
ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครี
นทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กิติมา ปริดีดิกลง. (2532). กระบวนการบริหารและการนิเทศและการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ:
อักษรบัณฑิต.
- จำรัส นวลนิ่ม. (2540). การศึกษากับการพัฒนาประเทศ : แนวคิดและวิธีปฏิบัติ. กรุงเทพฯ:
โอเอสพรีนติ้งเฮ้าส์
- จิรวรรณ สันติภูมิโพธา. (2544). การศึกษาสมการพยากรณ์การบริหารชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา
จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาต่อเนื่อง). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- ชลทิพย์ เอี่ยมสำอางและวิศนี ศิลตระกูล. (2533). ภูมิปัญญาชาวบ้าน เทคโนโลยีพื้นบ้าน
แหล่งวิทยาการในชุมชน ในการพัฒนาและการใช้แหล่งวิทยาการในชุมชน
หน่วยที่ 1 – 8 นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชูลีพร สุวรรณ. (2548). พจนานุกรมนักเรียนฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- เตือนใจ แก้วประเสริฐ. (2544). ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์. ศศ.ม.
(การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

- เตือนใจ สุวรรณภูมิ. (2544). *ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ถนอมพร เลาหจรัสแสง. (2543, มกราคม-เมษายน). การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในยุคนแห่งการปฏิรูปการศึกษา. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร* (3). 12-15
- ทัศนาศงศ์ศักดิ์. (2539). *รูปแบบการมีส่วนร่วมในการฝึกอาชีพระยะสั้น ช่วงอุตสาหกรรมกรมอาชีพศึกษา*. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- (2542). *การเป็นผู้นำในชุมชน*. เอกสารประกอบการสอนวิชา มห 412. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- (2549). *ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนตามแนวทางปฏิรูปการศึกษา*. เอกสารคำสอนวิชา บห 623 ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ภาควิชาการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ทิพทยา สุวรรณภูมิ. (2544). *การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามการรับรู้ของคณะกรรมการโรงเรียน กลุ่มนครินทรวิโรฒ สังกัดกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ธีรรัตน์ กิจจักษ์. (2542). *คุณธรรมสำหรับผู้บริหาร*. เพชรบูรณ์: สถาบันราชภัฏเพชรบูรณ์.
- นฤมล ตันธุระเศรษฐี. (2533). *เอกสารการสอนชุดวิชาการพัฒนาและการใช้แหล่งวิทยาการชุมชน หน่วยที่ 1-8. พิมพ์ครั้งที่ 1. สาขาวิชาศึกษาศาสตร์: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช*.
- นิยมพรรณ วรรณศิริ. (2542, มีนาคม). การพัฒนาจรรยาบรรณในวิชาชีพ *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*. (23) : 57 – 58
- นรินทร์ ช่วยเจริญ. (2543). *การบริหารงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- บรรเทิง พาพิจิตร. (2549). *ประเพณี วัฒนธรรมไทย และคติความเชื่อ*. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.

- ประชิด สกณะพัฒน์. (2546). *วัฒนธรรมพื้นบ้านและประเพณีไทย*. กรุงเทพฯ: ภูมิปัญญา.
- ประยูร เข้มทอง. (2540). *การดำเนินงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา ตามทฤษฎีของผู้บริหารโรงเรียน และผู้นำชุมชน : กรณีศึกษาเฉพาะจังหวัดหนองบัวลำภู*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) พิษณุโลก: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร.
- ประเวศ วะสี. (2543ก, ธันวาคม). *ปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อแก้ความทุกข์ยากของคนทั้งแผ่นดิน*. *วารสารปฏิรูป*. 3(33) : 60-62
- (2543ข). *ปฏิรูปการศึกษา ยกเครื่องทางปัญญา ทางรอดพ้นจากความหายนะ*. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี – สฤษดิ์วงศ์
- (2543ค). *แหล่งรวมวิทยากร*. กรุงเทพฯ: แพร์พิทยา
- ปรีชา คัมภีร์ปกรณ์. (2544). *ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในประเทศ*. ในเอกสารการสอบชุดวิชาโรงเรียนกับชุมชน หน่วยที่ 1-7 กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พจน์ เทียมศักดิ์. (2543ก, ธันวาคม). *การศึกษา: ปฏิสัมพันธ์ของการเรียนรู้ในชุมชนและโรงเรียน*. *วารสารวิชาการ*. 3(12): 56-69
- พนารัตน์ สุภาคร. (2548). *การพัฒนาเกณฑ์การประเมินการมีส่วนร่วมของสถานศึกษาและชุมชนในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาระดับประถมศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พิบูล เทพพิพิธ. (2542). *การศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการให้บริการชุมชนตามเครือข่ายการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตการศึกษา 10*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พิเชษฐ คงสตรี. (2544). *การปฏิบัติงาน ปัญหา และความต้องการในการดำเนินงานด้านงานความสัมพันธ์กับชุมชน ของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

- พินิจดา วีระชาติ. (2542). *การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน*. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พริ้นติ้ง เฮ้าส์.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. (2544). *พันธะและทักษะใหม่ครูในแนวคิดและแนวการปฏิบัติสำหรับครูมัธยมเพื่อการปฏิบัติการศึกษา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภูวนาท คงแก้ว. (2539). *การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- มงคล รุณธาดุ. (2542). *การปฏิบัติงานให้บริการชุมชนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถม จังหวัดนครพนม*. รายงานการค้นคว้าอิสระ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- เมืองพัทธา. (2551). *แผนกลยุทธ์เมืองพัทธา ปี 2550- 2553*. เมืองพัทธา: ถ่ายเอกสาร.
- รัชนีกร ทองสุขดี. (2543). *เอกสารประกอบการสอบวิชาสารสนเทศ เพื่อการสอนสังคมศึกษา: 071732*. เชียงใหม่: ภาควิชามัธยมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ราชัน บรรลุศิลป์. (2536). *การศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคของการประกอบอาชีพเสริม : กรณีศึกษา บ้านสร้างมิ่ง อำเภอแม่ยี่สามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี*. วิทยานิพนธ์ คอ.ม. (อุตสาหกรรม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. ถ่ายเอกสาร.
- รุ่ง แก้วแดง. (2543). *ปฏิวัติการศึกษาไทย. (ครั้งที่ 8)* กรุงเทพฯ: บริษัทพิชเนต พริ้นต์ติ้ง เซ็นเตอร์.
- โรงเรียนเมืองพัทธา 2. (2551). *รายงานประเมินตนเอง ปีการศึกษา 2550*. เมืองพัทธา: ถ่ายเอกสาร.
- ละออ เกษสุวรรณ. (2544). *สภาพและปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- วรรณารถ แสงมณี. (2538). *ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารธุรกิจ*. กรุงเทพฯ: เท็กซ์ แอนด์ เจอร์นัลพับลิเคชั่น.

- วรารภรณ์ หลวงมณี (2545). การจัดการสารสนเทศภูมิปัญญาชาวบ้านของเครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านภาคอีสาน. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์) ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- วิสุทธิ ราตรี. (2532). ปัจจัยด้านผู้บริหารโรงเรียนที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของโรงเรียนในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. (พัฒนศึกษาศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วีระศักดิ์ วงษ์สมบัติ. (2548, 15 กันยายน). อาชีวะปฏิรูปการเรียนรู้ห้องเรียนลงสนามบ้านน้ำเค็ม. เดลินิวส์. อัดสำเนา.
- ศิริกาญจน์ โกลุมภ. (2542). การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์. ค.ด. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ศิริณา จิตต์จรัส และคณะ. (2548). การบริหารแบบมีส่วนร่วม. กรุงเทพฯ: บุคพอยท.
- สนิท สมัครการ. (2542). การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมกับการพัฒนาการของสังคม. (ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : โครงการส่งเสริมเอกสารวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สมชาย เทพแสง. (2547), (เมษายน-มิถุนายน). โรงเรียนแห่งเรียนรู้ (Learning School) : กฎุญแจสำคัญในการพัฒนาคุณภาพ. วารสารวิชาการ. 7(2) : 10-16
- สมชิต ชันขวา. (2544). การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานใน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา) ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- สมพิศ เล็กเฟื่องฟู. (2538). งานธุรกิจชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์วัฒนาพานิช.
- สมุนทิพย์ บุญสมบัติและอมรา พงศ์านิชย์. (2539). ระบบการใช้แหล่งเรียนรู้สำหรับการเรียนการสอนในโรงเรียน จังหวัดนนทบุรี. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2530). คุณภาพและคุณธรรมในการพัฒนาประเทศ. กรุงเทพฯ: เจ้าพระยาการพิมพ์.

- สามารถ รอดสำราญ.(2546). *การใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการเรียนการสอนของ
โรงเรียนมัธยมศึกษา. สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเพชรบุรี: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
: เพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดีการพิมพ์.*
- .(2545ข). *แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545-2549. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์พริก
หวานกราฟฟิค.*
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2542). *ผลการจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการพัฒนา
ศักยภาพ. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.*
- สำนักมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ. (2545). *ทฤษฎีการมีส่วนร่วม
กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ: สำนักมาตรฐานอุดมศึกษาและ
กระทรวงมหาวิทยาลัย.*
- สิริยุพา ศกุนตะเสฐียร. (2545). *การบริหารการใช้แหล่งเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษา
แห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครปฐม.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา).นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย
สถาบันราชภัฏนครปฐม. ถ่ายเอกสาร.*
- สุทธิพร คล้ายเมืองปักข์. (2543, ธันวาคม). *บทบาทของครูกับรูปแบบการเรียนการสอนที่เปลี่ยนไป.
วารสารวิชาการ. 3(6) : 26-27*
- สุเทพ สุนทรภักซ์.(2540). *ทฤษฎีสังคมวิทยาร่วมสมัย พื้นฐานแนวคิดทฤษฎีทางสังคมและ
วัฒนธรรม. เชียงใหม่: โกลบอลวิชั่น.*
- สุมน อมรวิวัฒน์. (2544). *กระบวนการเรียนรู้ในแหล่งชุมชนและธรรมชาติ. กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช.*
- สุวิทย์ มูลคำ. (2545). *20 วิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมการเรียนรู้โดย
การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.*
- อนง นาตะบุตร. (2542). *องค์ความรู้ในการจัดทรัพยากรธรรมชาติในเชิงพหุภาคี. เชียงใหม่:
โรงพิมพ์ครองช้าง.*
- อรุณ รักธรรม. (2536). *ทฤษฎีองค์การประมวลชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา.
นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.*
- อศิกรณ์ อินทรมณี. (2547,มกราคม-มีนาคม). *หลากหลายวิธีสอนคณิตศาสตร์ระดับ
ประถมศึกษาที่ช่วยพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนรู้ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา.
วารสารวิชาการ. 7(1) : 31-38*

- อำนาจพร ทรัพย์คง. (2542). *บทบาทคณะกรรมการโรงเรียนปฏิรูปประถมศึกษาด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในจังหวัดปราจีนบุรี*. ปริญญาานิพนธ์. กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อำพร ศรีประทุม. (2545). *การศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนิเทศภายในกับการพัฒนาการสอบโดยเน้นเด็กเป็นศูนย์กลางของครูอนุบาลในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อุดม เขยี่วงศ์ และคณะ. (2548). *ศิลปวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แสงดาว.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2543). *การบริหารจัดการสถานศึกษา โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Craff, Rickie Clinton. (1988, August). "Community attitudes Toward Education and Levels of Participation in School Affairs," *Dissertation Abstracts International*. 49(47): Abstract.
- Fraze, Linda N. (1992, November). "The Perceived Tasks of Public Elementary School in Brighton Colorado," *Dissertation Abstracts International*. 53(05): Abstract.
- Harris, Alison Marie. (1998, February). "School-Community relationships : A Namibian Case Study," *Dissertation Abstracts International*. 36(06): Abstract.
- Hill, Constance Lunita. (2000, August). "Community Support for Public Schools in Alabama," *Dissertation abstracts International*. 61(04): Abstract.
- Krejcie, Robert. B. and Morgan, Darlye W. (1970, Autumn). "Determining Sample Size for Research Activity." In *Journal of Education and Psychological measurement*. 30(3) : 607-608.
- Mcclure, Joan Elizabeth. (1990, December). "Information Needs of Parents of Secondary School Students and Their Preferred Mode for Home-School Communication." *Dissertation Abstracts International*. 51(04): Abstract.
- Thigpin, carol G. (1980, November). "A Comparative Study of the Community Service Function of Community Colleges and Community Schools in Tennessees." *Dissertation Abstracts International*. 42(2) : Abstract.

Toy, Steven Leonard. (1983, December). "The Development a School Community Relations Plan for a small Rural School District," *Dissertation Abstracts International*. 45(7) : Abstract.

ภาคผนวก ก
แบบสอบถาม

**แบบสอบถามเพื่อการวิจัยเรื่อง
บทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน
ของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา**

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามชุดนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางพัฒนาสถานศึกษาด้านความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป

2. แบบสอบถามนี้มี 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่1 ข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา

3. กรุณาตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ

4. ข้อมูลของท่าน ผู้วิจัยจะเก็บรักษาไว้เป็นความลับ โดยจะนำเสนอผลการวิจัยในภาพรวม ดังนั้น การตอบคำถามนี้จะไม่มีผลกระทบต่อการทำงานในตำแหน่งหน้าที่ และสถานศึกษาแต่อย่างใด

ขอขอบพระคุณอย่างสูงที่ท่านให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

(นางอัญชลี คำฝั้น)

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง กรุณาเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความที่เป็นจริงของท่าน

1. สถานภาพหน้าที่

- () คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา
- () บุคลากรครู

2. อายุ

- () ต่ำกว่า 35 ปี
- () ระหว่าง 35 - 45 ปี
- () มากกว่า 45 ปีขึ้นไป

3. วุฒิการศึกษา

- () ปริญญาตรีหรือต่ำกว่าปริญญาตรี
- () สูงกว่าปริญญาตรี

**ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทการบริหารงาน
ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา**

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นที่ท่านคิดว่าตัวท่านมีบทบาท
ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา ใน 4
ด้าน ประกอบด้วย

1. ด้านการนำการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ชุมชน
2. ด้านการเป็นแหล่งวิทยากรของชุมชน
3. ด้านการเป็นแหล่งส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรม
4. ด้านการเป็นศูนย์รวมเกี่ยวกับความรู้ด้านอาชีพของชุมชน

บทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน	ระดับความคิดเห็น				
	5 มาก ที่สุด	4 มาก	3 ปาน กลาง	2 น้อย	1 น้อย ที่สุด
ด้านการนำการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ชุมชน					
1. สถานศึกษาส่งเสริมการนำเทคโนโลยีเข้ามาสนับสนุน การจัดกิจกรรมของชุมชน					
2. สถานศึกษานำองค์ความรู้และวิชาการใหม่ๆ เกี่ยวกับ การคมนาคมและเศรษฐกิจ ตลอดจนข้อมูล ข่าวสาร มาเผยแพร่ในชุมชน					
3. สถานศึกษามีการอนุญาตให้ใช้พื้นที่เป็นแหล่งอบรม ของชุมชน					
4. สถานศึกษามีการเปิดสถานที่ให้ชุมชนใช้ประโยชน์ อย่างเต็มที่					
5. สถานศึกษามีการรณรงค์เกี่ยวกับสุขภาพแก่ครอบครัว ของนักเรียนในชุมชน					
6. สถานศึกษาให้ความสำคัญกับนโยบายการปลอดสาร เสพติดของนักเรียนในสังกัด					
7. สถานศึกษามีการให้ครูไปเยี่ยมบ้านของนักเรียน					

บทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน	ระดับความคิดเห็น				
	5 มาก ที่สุด	4 มาก	3 ปาน กลาง	2 น้อย	1 น้อย ที่สุด
8. สถานศึกษาให้ความสำคัญต่อการดูแลสุขภาพของ บุคคลในชุมชน					
9. สถานศึกษาเน้นความปลอดภัยและความถูกต้อง โภชนาการด้านอาหารกับชุมชน					
ด้านการเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน					
1. สถานศึกษาเป็นแหล่งข้อมูล ข่าวสารต่างๆ ให้กับ ชุมชน					
2. สถานศึกษามีการส่งเสริม สนับสนุน ให้นำสาระสำคัญ เกี่ยวกับสถานที่สำคัญของชุมชนมาใช้ประกอบการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอน					
3. ท่านได้ส่งเสริมให้ครูผู้สอนนำนักเรียนไปศึกษา แหล่งวิทยาการของชุมชน เช่น วัด พิพิธภัณฑ์ ศูนย์วิทยาศาสตร์ และสถานที่ราชการอื่นๆ					
4. สถานศึกษามีความพร้อมในด้านการจัดการเรียนการ สอนขั้นพื้นฐานแก่ชุมชน					
5. สถานศึกษาพิจารณาจัดการเรียนการสอนตามสาระ การเรียนรู้ของหลักสูตร ตามความสามารถความถนัด และความสนใจของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสมแก่ชุมชน					
6. สถานศึกษามีการส่งเสริม สนับสนุนให้มีการจัดการ เรียนการสอนโดยการสอนให้ปฏิบัติจริงแก่เด็กและ ผู้ปกครอง					

บทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน	ระดับความคิดเห็น				
	5 มาก ที่สุด	4 มาก	3 ปาน กลาง	2 น้อย	1 น้อย ที่สุด
7. สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมส่งเสริม สนับสนุนให้ ชุมชนและเด็กนักเรียนมีการเรียนรู้ร่วมกัน					
8. สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมใน การจัดทำหลักสูตรที่สอดคล้องกับสภาพความ ต้องการของชุมชน					
9. สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ชุมชนได้ร่วมแสดง ความคิดเห็นและเปิดโอกาสให้ชุมชนมีข้อเสนอแนะต่อการ จัดการเรียนการสอน					
10. สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อ จัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น					
11. สถานศึกษามีการส่งเสริมให้บุคลากรของโรงเรียนเข้า รับการอบรมและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ					
ด้านการเป็นแหล่งส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรม					
1. สถานศึกษาได้ส่งเสริมสนับสนุนให้นำนักเรียนเข้าร่วม กิจกรรมวัฒนธรรมและประเพณีของชุมชน					
2. สถานศึกษามีการนำเรื่องราวของชุมชนในอดีต ประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชน มาใช้ในกิจกรรม การเรียนการสอน					
3. สถานศึกษามีการส่งเสริม สนับสนุนให้ชุมชนเข้าร่วม การสืบทอด กิจกรรม วัฒนธรรมและประเพณีดั้งเดิม ของชุมชน					
4. สถานศึกษาได้ส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนซึ่งเป็นบุตร หลานของชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ของท้องถิ่น					

บทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน	ระดับความคิดเห็น				
	5 มากที่สุด	4 มาก	3 ปาน กลาง	2 น้อย	1 น้อย ที่สุด
5. สถานศึกษาได้ดูแลสถานที่ อาคารและสภาพภูมิทัศน์ ให้มีความสะอาด สะดวกและปลอดภัยสำหรับเป็น ศูนย์รวมการจัดกิจกรรมประเพณีของชุมชน					
6. สถานศึกษาจัดได้ว่าเป็นศูนย์กลางด้านแหล่งเรียนรู้ ศิลปะและวัฒนธรรมของชุมชน					
7. สถานศึกษามีส่วนในการสนับสนุนส่งเสริมให้ท้องถิ่น จัดงานกีฬาหรือการแข่งขันพื้นบ้านแก่ชุมชน					
8. สถานศึกษามีกิจกรรมในการช่วยอนุรักษ์งานประเพณี ของท้องถิ่น เช่น กีฬาพื้นบ้านและประเพณีดั้งเดิมของ ชุมชน					
เป็นศูนย์รวมเกี่ยวกับความรู้ด้านอาชีพของชุมชน					
1. สถานศึกษาได้ส่งเสริมให้ครู สํารวจข้อมูลเกี่ยวกับการ ประกอบอาชีพในชุมชนเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมการ เรียน					
2. สถานศึกษามีการนำผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้มีส่วน ร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน					
3. สถานศึกษาได้สนับสนุนให้นักเรียนมีการฝึก ประสบการณ์ด้านอาชีพที่ตนสนใจ					
4. สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมใน การดำเนินกิจกรรมอาหารกลางวัน					
5. สถานศึกษาจัดโครงการกิจกรรมใหม่ๆ ด้านการ ส่งเสริมการประกอบอาชีพ ที่ก่อให้เกิดประโยชน์กับ คนในชุมชน					
6. สถานศึกษามีส่วนสำคัญเกี่ยวกับการแนะนำด้านการ ประกอบอาชีพของคนในชุมชน					

บทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน	ระดับความคิดเห็น				
	5 มากที่สุด	4 มาก	3 ปาน กลาง	2 น้อย	1 น้อย ที่สุด
7. สถานศึกษาให้การสนับสนุนและบริการด้านวัสดุ อุปกรณ์ที่จำเป็นแก่ชุมชนเพื่อช่วยเหลือชุมชนในการ ประกอบอาชีพ					
8. ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการให้ความรู้ด้าน อาชีพร่วมกับสถานศึกษา					
9. สถานศึกษาได้รับการยอมรับจากชุมชนในการจัด กิจกรรมต่างๆ					
10. ชุมชนร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการประกอบ อาชีพของคนในชุมชน					
11. สถานศึกษาขอความร่วมมือจากองค์กรต่างๆในการ เข้ามาให้ความรู้และเผยแพร่อาชีพแก่ชุมชน					
12. สถานศึกษาเชิญบุคลากรจากท้องถิ่นที่มีความรู้ ความสามารถในการประกอบอาชีพต่างๆ มาร่วมเป็น วิทยากรของโรงเรียน					

ขอขอบพระคุณอย่างสูงที่ท่านให้ความสนใจตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์
หนังสือขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

ที่ ศธ 0519.12/38/6

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

19 สิงหาคม 2553

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนเทศบาลแหลมฉบัง 3

เนื่องด้วย นางอัญชลี คำฝั้น นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “บทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของโรงเรียนในสังกัดเมืองพัทยา” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนาศาสตร์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย โดยขอให้ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม บทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของโรงเรียนในสังกัดเมืองพัทยา ในระหว่างเดือนสิงหาคม 2553

จึงเรียนมาเพื่อขอบความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางอัญชลี คำฝั้น ได้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5067

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 085-910-1711

ที่ ศธ 0519.12/38 /7

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ตูษามวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

14 สิงหาคม 2553

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนเมืองพญา 1 (เชียงใหม่ นครราชสีมาบุรีรัมย์)

เนื่องด้วย นางอัญชลี คำฝั้น นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “บทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของโรงเรียนในสังกัดเมืองพญา” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนาศาสตร์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในกรณีนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา ตอบแบบสอบถามบทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของโรงเรียนในสังกัดเมืองพญา ในระหว่างเดือนสิงหาคม - กันยายน 2553

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางอัญชลี คำฝั้น ได้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5067

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 085-910-1711

ที่ ศธ 0519.12/3818

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

19 สิงหาคม 2553

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนเมืองพัทยา 2 (เจริญราษฎร์อุทิศ)

เนื่องด้วย นางอัญชลี คำฝั้น นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “บทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของโรงเรียนในสังกัดเมืองพัทยา” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนาศาสตร์ แสงศักดิ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในกรณีนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา ตอบแบบสอบถามบทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของโรงเรียนในสังกัดเมืองพัทยา ในระหว่างเดือนสิงหาคม - กันยายน 2553

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางอัญชลี คำฝั้น ได้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5067

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 085-910-1711

ที่ ศธ 0519.12/3 S/๑

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

19 สิงหาคม 2553

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนเมืองพัทยา 3 (วัดสว่างฟ้าพุทธาราม)

เนื่องด้วย นางอัญชติ คำฝั้น นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “บทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของโรงเรียนในสังกัดเมืองพัทยา” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนาศาสตราจารย์ ดร.ทัศนาศาสตราจารย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในกรณีนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา ตอบแบบสอบถามบทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของโรงเรียนในสังกัดเมืองพัทยา ในระหว่างเดือนสิงหาคม - กันยายน 2553

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางอัญชติ คำฝั้น ได้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5067

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 085-910-1711

ตงุมวทท 23 กรุงเทพฯ 10110

19 สทงคท 2553

รื่อง ขอควมอนุเครหะห์เพือการวทจย

เรยท ผู้อำนำขการ รเรียนเมืองพททยา 4 (วคทนองใหญ่)

เมืองคด้วย นางอัญชล ค่ำฝั้น นลลคระดบปรลญญาโท สาขาवलขการบรลหารการศลลษา
มหาवलทยาลยศรลนครลทรवलรค ด้รับอนุมลลให้ทาสารนลพนธ์ รื่อง “บทธาทของสถานศลลษาในการสร้าง
ควมถ้มพันธ์ระหว่งสถานศลลษากับชุมชนของรเรียนในส้งกคเมืองพททยา” โดยมล รวงศาสตราจารย้
คร.ทศนา แสงศลลคล้ เป็นอาจารย์ที่ปรลภษาสารนลพนธ์ ในการนล นลลคมลควมจำเป็นค้องเก็บข้อมูลเพือการ
วทจย โดยขอให้ครล และคณะกรรมการสถานศลลษา ตอบแบบสอบถามบทธาทของสถานศลลษาในการสร้าง
ควมถ้มพันธ์ระหว่งสถานศลลษากับชุมชนของรเรียนในส้งกคเมืองพททยา ในระหว่งเดอลนลสทงคท -
กนยายน 2553

จลเรยทมาเพือขอควมอนุเครหะห์ ด้ไปรคพลจรณาให้ นางอัญชล ค่ำฝั้น ด้เก็บข้อมูล
เพือการวทจย และขอขอบพระคณเป็นอย่งสูง ณ โอกาสนล

ขอแสดงควมนับลลล

(รวงศาสตราจารย้ คร.สมชาย สันคवलฒนกุล)

คณบคลบ้นชคवलทยาลย

สานักงานคณบคลบ้นชคवलทยาลย

โทร. 0-2649-5067

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิมเดม กรณาคคคตอนลลลล โทรศัพท 085-910-1711

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

19 สิงหาคม 2553

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนเมืองพัทยา 4 (วัดหนองใหญ่)

เนื่องด้วย นางอัญชลี คำฝั้น นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “บทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของโรงเรียนในสังกัดเมืองพัทยา” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนาศาสตราจารย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา คอบแบบสอบถามบทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของโรงเรียนในสังกัดเมืองพัทยา ในระหว่างเดือนสิงหาคม - กันยายน 2553

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางอัญชลี คำฝั้น ได้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5067

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 085-910-1711

ที่ ศธ 0519.12/382 /

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

19 สิงหาคม 2553

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนเมืองพัทยา 5 (บ้านเนินพัทยาเหนือ)

เนื่องด้วย นางอัญชลี คำฝั้น นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “บทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของโรงเรียนในสังกัดเมืองพัทยา” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนาศาสตร์ แสงศักดิ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา ตอบแบบสอบถามบทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของโรงเรียนในสังกัดเมืองพัทยา ในระหว่างเดือนสิงหาคม - กันยายน 2553

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางอัญชลี คำฝั้น ได้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5067

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 085-910-1711

ที่ ศธ 0519.12/3๘๑๑

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

19 สิงหาคม 2553

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนเมืองพัทยา 6 (วัดธรรมสามัคคี)

เนื่องด้วย นางอัญชลี คำฝั้น นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “บทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของโรงเรียนในสังกัดเมืองพัทยา” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนาศาสตราจารย์ ดร.ทัศนาศาสตราจารย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในกรณีนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา คอบแบบสอบถามบทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของโรงเรียนในสังกัดเมืองพัทยา ในระหว่างเดือนสิงหาคม - กันยายน 2553

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางอัญชลี คำฝั้น ได้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5067

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 085-910-1711

ที่ ศธ 0519.12/3523

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

19 สิงหาคม 2553

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนเมืองพัทยา 7 (บ้านหนองพังแค)

เนื่องด้วย นางอัญชติ คำฝั้น นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “บทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของโรงเรียนในสังกัดเมืองพัทยา” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนาศาสตราจารยค์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา คอบแบบสอบถามบทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของโรงเรียนในสังกัดเมืองพัทยา ในระหว่างเดือนสิงหาคม - กันยายน 2553

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางอัญชติ คำฝั้น ได้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย ตันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5067

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 085-910-1711

ที่ ศธ 0519.12/3824

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ตูมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

19 สิงหาคม 2553

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนเมืองพัทยา 8 (พัทธยานุกูล)

เนื่องด้วย นางอัญชลี คำฝั้น นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “บทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของโรงเรียนในสังกัดเมืองพัทยา” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนาศาสตร์ แสงศักดิ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในกรณี นี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา ตอบแบบสอบถามบทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของโรงเรียนในสังกัดเมืองพัทยา ในระหว่างเดือนสิงหาคม - กันยายน 2553

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางอัญชลี คำฝั้น ได้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5067

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 085-910-1711

ที่ ศษ 0519.12/ ๓๘ ๒๖

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

19 สิงหาคม 2553

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนเมืองพิทยา 9 (วัดโพธิ์สัมพันธ์)

เนื่องด้วย นางอัญชลี คำฝั้น นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “บทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของโรงเรียนในสังกัดเมืองพิทยา” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนาศาสตร์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา คอบแบบสอบถามบทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของโรงเรียนในสังกัดเมืองพิทยา ในระหว่างเดือนสิงหาคม - กันยายน 2553

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางอัญชลี คำฝั้น ได้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5067

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 085-910-1711

ที่ ศษ 0519.12/35) ๕

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุโขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

) ๑ สิงหาคม 2553

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนเมืองพิทยา 10 (บ้านเกาะล้าน)

เนื่องด้วย นางอัญชลี คำฝั้น นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “บทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของโรงเรียนในสังกัดเมืองพิทยา” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนาศวสค์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา ตอบแบบสอบถามบทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของโรงเรียนในสังกัดเมืองพิทยา ในระหว่างเดือนสิงหาคม - กันยายน 2553

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางอัญชลี คำฝั้น ได้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5067

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 085-910-1711

ที่ ศษ 0519.12/๖๕.๖๖

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

19 สิงหาคม 2553

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนเมืองพัทยา 11 (มัธยมสาธิตพัทยา)

เนื่องด้วย นางอัญชลี คำฝั้น นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “บทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของโรงเรียนในสังกัดเมืองพัทยา” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนาศาสตราจารย ์ ดร.ทัศนาศาสตราจารย ์ ดร.ทัศนาศาสตราจารย ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา ตอบแบบสอบถามบทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของโรงเรียนในสังกัดเมืองพัทยา ในระหว่างเดือนสิงหาคม - กันยายน 2553

จึงเรียนมาเพื่อขอบความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางอัญชลี คำฝั้น ได้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5067

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 085-910-1711

ที่ ศธ 0519.12/3815

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

19 สิงหาคม 2553

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษาเมืองพัทยา

เนื่องด้วย นางอัญชลี คำพันธ์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “บทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของโรงเรียนในสังกัดเมืองพัทยา” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนาศาสตราจารย์ ดร.ทัศนาศาสตราจารย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามบทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของโรงเรียนในสังกัดเมืองพัทยา

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางอัญชลี คำพันธ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5067

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 085-910-1711

ที่ ศธ 0519.12/38 11

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

19 สิงหาคม 2553

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน นางสาววรรณภา วรรณศรี หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการศึกษาเมืองพัทยา

เนื่องด้วย นางอัญชลี คำฝั้น นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “บทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของโรงเรียนในสังกัดเมืองพัทยา” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนาศาสตร์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในกรณีนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ท่าน เป็นผู้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามบทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของโรงเรียนในสังกัดเมืองพัทยา

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางอัญชลี คำฝั้น และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5067

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 085-910-1711

ที่ ศธ 0519.12/๓๘/๔

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุโขมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

19 สิงหาคม 2553

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน อาจารย์ ดร.สมชาย เทพแสง

เนื่องด้วย นางอัญชลี คำฝั้น นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “บทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของโรงเรียนในสังกัดเมืองพัทยา” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนาศวรงค์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามบทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของโรงเรียนในสังกัดเมืองพัทยา

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางอัญชลี คำฝั้น และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5067

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 085-910-1711

ที่ ศธ 0519.12/38 | ๑

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุโขมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

19 สิงหาคม 2553

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน นางสาวเกียรติกมล ทองงอก นักวิชาการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

เนื่องด้วย นางอัญชลี คำผืน นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “บทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของโรงเรียนในสังกัดเมืองพัทยา” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนาศวรงค์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามบทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของโรงเรียนในสังกัดเมืองพัทยา

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางอัญชลี คำผืน และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5067

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อนิติ โทรศัพท 085-910-1711

ที่ ศธ 0519.12/3% /3

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพมหานคร 10110

19 สิงหาคม 2553

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน อาจารย์ ดร.มารศรี สุธานี

เนื่องด้วย นางอัญชลี คำฝั้น นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “บทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของโรงเรียนในสังกัดเมืองพัทยา” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนาศาสตร์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในกรณีนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบบทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของโรงเรียนในสังกัดเมืองพัทยา

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางอัญชลี คำฝั้น และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5067

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 085-910-1711

ภาคผนวก ค
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ
ค่า IOC ขอบแบบสอบถาม

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

- 1 ดร.ธวัชชัย รัตต์ัญญู ผู้อำนวยการสำนักการศึกษาเมืองพัทยา
- 2 นางสาววรรณภา วรรณศรี หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักการศึกษาเมืองพัทยา
- 3 นางสาวเกียรติกมล ทองงอก นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาวัดผลทางการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 4 ดร.สมชาย เทพแสง อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- 5 ดร.มารศรี สุธานี อาจารย์พิเศษ ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การวิเคราะห์ค่าความสอดคล้อง IOC จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน

จากข้อคำถามงานวิจัยเรื่อง บทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยาสามารถวิเคราะห์ค่าความสอดคล้องได้ดังนี้

ข้อ	ข้อคำถาม	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ					IOC	การคัดเลือก
		1	2	3	4	5		
ด้านการนำการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ชุมชน								
1	สถานศึกษาส่งเสริมการนำเทคโนโลยีเข้ามาสนับสนุน การจัดกิจกรรมของชุมชน	1	1	1	1	1	1.0	คัดเลือก
2	สถานศึกษานำองค์ความรู้และวิชาการใหม่ๆ เกี่ยวกับการคมนาคมและเศรษฐกิจ ตลอดจนข้อมูล ข่าวสาร มาเผยแพร่ในชุมชน	1	1	1	1	1	1.0	คัดเลือก
3	ท่านได้มีการอนุญาตให้ใช้สถานที่ในสถานศึกษาเป็นแหล่งอบรมของชุมชน	1	1	1	1	1	1.0	คัดเลือก
4	สถานศึกษามีการเปิดสถานที่ให้ชุมชนใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่	1	1	1	1	1	1.0	คัดเลือก
5	สถานศึกษามีการรณรงค์เกี่ยวกับสุขภาพแก่ครอบครัวของนักเรียนในชุมชน	1	1	1	1	1	1.0	คัดเลือก
6	สถานศึกษาจริงจังกับนโยบายการปลอดสารเสพติดของนักเรียนในสังกัด	1	1	1	1	1	1.0	คัดเลือก
7	สถานศึกษามีการให้ครูไปเยี่ยมบ้านของนักเรียน	1	1	1	1	1	1.0	คัดเลือก
8	สถานศึกษาให้ความสำคัญต่อการดูแลสุขภาพของนักเรียนและผู้ปกครอง	1	1	1	0	0	.60	คัดเลือก
9	สถานศึกษามองเห็นถึงความสำคัญของงานด้านโภชนาการ โดยในเบื้องต้นได้เน้นความปลอดภัยและความถูกต้องหลักโภชนาการด้านอาหารกลางวันแก่นักเรียน	1	1	1	0	0	.60	คัดเลือก

ข้อ	ข้อความ	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ					IOC	การ คัดเลือก
		1	2	3	4	5		
ด้านการเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน								
10	สถานศึกษาได้นำแหล่งวิทยาการท้องถิ่น หรือ แหล่งความรู้ ชุมชนและปราชญ์ชาวบ้านใช้ในการจัดการเรียนการสอน	1	0	1	1	0	.60	คัดเลือก
11	สถานศึกษามีการส่งเสริม สนับสนุน ให้นำสาระสำคัญเกี่ยวกับสถานที่สำคัญของชุมชน มาใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	1	1	1	1	1	1.0	คัดเลือก
12	ท่านได้ส่งเสริมให้ครูผู้สอนนำนักเรียนไปศึกษาแหล่งวิทยาการของชุมชน เช่น วัด พิพิธภัณฑ์ ศูนย์วิทยาศาสตร์ และสถานที่ราชการอื่นๆ	1	1	1	1	0	.80	คัดเลือก
13	สถานศึกษามีความพร้อมในด้านการจัดการเรียนการสอนขั้นพื้นฐานแก่ชุมชน	1	1	1	1	1	1.0	คัดเลือก
14	สถานศึกษาพิจารณาจัดการเรียนการสอนตามสาระการเรียนรู้ของหลักสูตร ตามความสามารถความถนัดและความสนใจของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสมแก่ชุมชน	1	1	1	1	1	1.0	คัดเลือก
15	สถานศึกษามีการส่งเสริม สนับสนุนให้มีการจัดการเรียนการสอนโดยการสอนให้ปฏิบัติจริงแก่เด็กและผู้ปกครอง	1	1	1	1	1	1.0	คัดเลือก
16	สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมส่งเสริม สนับสนุนให้ชุมชนและเด็กนักเรียนมีการเรียนรู้ร่วมกัน	1	1	1	1	1	1.0	คัดเลือก
17	สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรที่สอดคล้องกับสภาพความต้องการของชุมชน	1	0	1	1	0	.60	คัดเลือก

ข้อ	ข้อความ	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ					IOC	การ คัดเลือก
		1	2	3	4	5		
18	สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ชุมชนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นและเปิดโอกาสให้ชุมชนมีข้อเสนอแนะต่อการจัดการเรียนการสอน	1	1	1	1	1	1.0	คัดเลือก
19	สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น	1	1	1	1	1	1.0	คัดเลือก
20	สถานศึกษามีการส่งเสริมให้บุคลากรของโรงเรียนเข้ารับการอบรมและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ	1	1	1	1	1	1.0	คัดเลือก
ด้านการเป็นแหล่งส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรม								
21	สถานศึกษาได้ส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมวัฒนธรรมและประเพณีของชุมชน	1	1	1	1	1	1.0	คัดเลือก
22	สถานศึกษามีการนำเรื่องราวของชุมชนในอดีต ประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชน มาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน	1	1	1	1	1	1.0	คัดเลือก
23	สถานศึกษามีการส่งเสริม สนับสนุนให้ชุมชนเข้าร่วมการสืบทอด กิจกรรม วัฒนธรรมและประเพณีดั้งเดิมของชุมชน	1	1	1	1	1	1.0	คัดเลือก
24	สถานศึกษาได้ส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนซึ่งเป็นบุตรหลานของชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของท้องถิ่น	1	1	1	1	1	1.0	คัดเลือก
25	สถานศึกษาได้ดูแลสถานที่ อาคารและสภาพภูมิทัศน์ให้มีความสะอาด สะดวกและปลอดภัยสำหรับเป็นศูนย์รวมการจัดกิจกรรมประเพณีของชุมชน	1	1	1	1	1	1.0	คัดเลือก

ข้อ	ข้อความ	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ					IOC	การ คัดเลือก
		1	2	3	4	5		
26	สถานศึกษาจัดได้ว่าเป็นศูนย์กลางด้านแหล่งเรียนรู้ศิลปะและวัฒนธรรมของชุมชน	1	1	1	1	1	1.0	คัดเลือก
27	สถานศึกษามีส่วนในการสนับสนุนส่งเสริมให้ท้องถิ่นจัดงานกีฬาหรือการแข่งขันพื้นบ้านแก่ชุมชน	1	1	1	1	1	1.0	คัดเลือก
28	สถานศึกษามีกิจกรรมในการช่วยอนุรักษ์งานประเพณีของท้องถิ่น เช่น กีฬาพื้นบ้านและประเพณีดั้งเดิมของชุมชน	1	1	1	1	1	1.0	คัดเลือก
เป็นศูนย์รวมเกี่ยวกับความรู้ด้านอาชีพของชุมชน								
29	สถานศึกษาได้ส่งเสริมให้ผู้มีส่วนในการจัดการเรียนการสอน สํารวจข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบอาชีพในชุมชนเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียน	1	1	1	1	1	1.0	คัดเลือก
30	สถานศึกษามีการนำผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	1	1	1	1	1	1.0	คัดเลือก
31	สถานศึกษาได้ส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนมีการฝึกประสบการณ์ด้านอาชีพที่ตนสนใจจากสถานประกอบการที่ตั้งอยู่ในชุมชนหรือนอกชุมชน	1	1	1	1	1	1.0	คัดเลือก
32	สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมอาหารกลางวัน	1	1	1	1	1	1.0	คัดเลือก
33	สถานศึกษามีโครงการใหม่ๆ ที่ก่อให้เกิดประโยชน์กับคนในชุมชน	1	1	1	1	1	1.0	คัดเลือก
34	สถานศึกษามีส่วนสำคัญเกี่ยวกับการแนะนำด้านการประกอบอาชีพของคนในชุมชน	1	1	1	1	1	1.0	คัดเลือก

ข้อ	ข้อความคำถาม	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ					IOC	การ คัดเลือก
		1	2	3	4	5		
35	สถานศึกษาให้การสนับสนุนและบริการด้านวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นแก่ชุมชนเพื่อช่วยเหลือชุมชนในการประกอบอาชีพ	1	1	1	1	1	1.0	คัดเลือก
36	ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการให้ความรู้ด้านอาชีพร่วมกับสถานศึกษา	1	1	1	1	1	1.0	คัดเลือก
37	เมื่อสถานศึกษาขอความร่วมมือไปยังชุมชนในการจัดกิจกรรมใดๆ ชุมชนให้การยอมรับและสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษาเสมอ	1	0	1	1	0	.60	คัดเลือก
38	ชุมชนร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการประกอบอาชีพของคนในชุมชนเพื่อนำไปสู่ความร่วมมือระหว่างชุมชนกับสถานศึกษา	1	1	1	1	1	1.0	คัดเลือก
39	สถานศึกษาขอความร่วมมือจากชุมชนในการเข้ามาให้ความรู้และเผยแพร่อาชีพแก่ท้องถิ่น	1	1	1	1	1	1.0	คัดเลือก
40	สถานศึกษาเชิญบุคลากรจากท้องถิ่นที่มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพต่างๆ มาร่วมเป็นวิทยากรของโรงเรียน	1	1	1	1	1	1.0	คัดเลือก

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล	นางอัญชลี คำฝั้น
วันเดือนปีที่เกิด	วันที่ 12 มีนาคม 2510
สถานที่เกิด	อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	127/55 หมู่ 4 ตำบลบางละมุง อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการ
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	ห้างหุ้นส่วนจำกัด ณิชูชัย บิลดิ้ง คอนสตรัคชั่น 127/55 หมู่ 4 ตำบลบางละมุง อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี 20150
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2528	สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จาก วิทยาลัยนาฏศิลป์ จังหวัดกรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2539	สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี การศึกษาศาสตร์บัณฑิต (กศ.บ) วิชาเอกภาษาไทย จาก สถาบันมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พ.ศ. 2554	สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม) สาขาการบริหารการศึกษา จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ